

OULUN SEUDUN YLEISKAAVA 2020

MUUTOS JA LAAJENNUS
Selostus 16.8.2005 22.2.2006

AIR-IX SUUNNITTELU
YMPÄRISTÖTAITO OY

Sepänkatu 9 A 7 90100 Oulu
Puh, 08.883030
Fax 08-8830333
anne.leskinen@airix.fi

HAILUOTO, HAUKIPUDAS, KEMPELE,
KIIMINKI, LIMINKA, LUMIJOKI, MUHOS,
OULU, OULUNSALO, TYRNÄVÄ

LIITTEET

1. Limingan lakeus ja merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt
2. Limingan, Lumijoen ja Tyrnävän alueella esiintyvät uhanalaiset ja silmälläpidettävät putkilokasvit
3. Limingan, Lumijoen ja Tyrnävän alueella esiintyvät uhanalaiset ja silmälläpidettävät sammaleet
4. Suunnittelualueen IBA- ja FINIBA-kohteet
5. Limingan, Lumijoen ja Tyrnävän kuntien alueella esiintyvät uhanalaiset linnut
6. Kaupan suuryksiköiden sijoittuminen Oulun seudulla

LIITEKARTAT

- Kaavakartat
 - 1a. Laajennus. Tavoitteellinen yhdyskuntarakenne, keskus- ja liikenneverkko, suojelu- ja virkistysalueet ja merkittävät seudulliset hankkeet.
 - 1b. Muutos. Tavoitteellinen yhdyskuntarakenne, keskus- ja liikenneverkko, suojelu- ja virkistysalueet ja merkittävät seudulliset hankkeet.
 2. Luonnon ja kulttuuriympäristön sekä maiseman kannalta arvokkaat kohteet ja alueet.
- Teemakartat
 - 1 Virkistäytymisen kannalta tärkeät reitit ja kohteet.
 - 2 Yhdyskuntateknisen huollon kannalta tärkeiden laitosten alueet ja verkostot.
- Kaupan suuryksiköiden sijoittuminen Oulun seudulla
- Maatilat

YLEISKAAVAN MUUTOKSEN JA LAAJENNUKSEN RAPORTIT

- Raportti 1. Luonnos 7.10.2004.
- Raportti 2. Vaikutusten arviointi.
- Raportti 3. Luonnoksesta annettu palaute, vastineet palautteeseen sekä johtopäätökset vaikutusten arvioinnista.
- Raportti 4. Oulun seudun yleiskaava 2020. Muutos ja laajennus. Selostus.
- Raportti 5. Oulun seudun yleiskaava 2020. Ehdotuksesta annettu palaute, vastineet palautteeseen sekä ehdotuksen tarkistusesitykset.

YLEISKAAVAN MUUTOKSEEN JA LAAJENNUKSEEN LIITTYVÄT MUUT SUUNNITELMAT, JOTKA ON JULKAISTU ERILLISENÄ RAPORTTINA

- Oulun seudun liikenne 2020. Strategia – Kärkihankkeet – Aiesopimus. 2003.
- Oulun seudun yleiskaava 2020.

1. JOHDANTO	4
2. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT	5
2.1. Maakuntakaava	5
2.2. Yleiskaavat	7
2.3. Rakennettu ympäristö	8
2.3.1. Maisema	8
2.3.2. Kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet	9
2.3.3. Kiinteät muinaisjäänneet	15
2.3.4. Yhdyskuntarakentamista rajoittavat tekijät	16
2.4. Luonnonympäristö	18
2.4.1. Maankohoamisrannikko	18
2.4.2. Luontotyytit ja erityisen tärkeät elinympäristöt	19
2.4.3. Perinnemaisemat	19
2.4.4. Uhanalaiset kasvilajit	20
2.4.5. Linnusto/Eläimistö	21
2.4.6. Kallioalueet	22
2.4.7. Suojelualueet	22
2.5. Sosiaalinen ympäristö	23
2.6. Seudun eteläisten kuntien ominaispiirteet	24
3. TAVOITTEET	25
3.1. Valtakunnalliset tavoitteet	25
3.2. Maakunnalliset tavoitteet	26
3.3. Seudulliset tavoitteet	26
4. YLEISKAAVAN LAAJENNUS.....	28
4.1. Yleiskaavan sisältö	28
4.1.1. Yhdyskuntarakenne	28
4.1.2. Keskusverkko	33
4.1.3. Liikenne	36
4.1.4. Suojelu- ja virkistysalueet	38
4.1.5. Seudulliset hankkeet	40
4.1.6. Erityisalueet	40
4.2. Yleiskaavamääräykset	41
5. YLEISKAAVAN MUUTOS	42
6. YLEISKAAVAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI.....	44
6.1. Tehdyt selvitykset ja arviointimenetelmä	44
6.2. Yhteenveto yleiskaavaluonnoksen vaikutusten arvioinnista	44
6.3. Yleiskaavaluonnoksen vaikutusten arvioinnissa esiin tuotujen ongelmien huomioon ottaminen yleiskaavassa	51
6.4. Tavoitteiden toteutuminen	51
6.5. Yleiskaavan suhde maakunnallisiin tavoitteisiin	53
7. OSALLISTUMIS- JA VUOROVAIKUTUSPROSESSI.....	54
7.1. Osallistumis- ja vuorovaikutusprosessin kuvaus	54
7.2. Yleiskaavaluonnoksesta esitetyt mielipiteet ja niiden huomioon ottaminen	54
7.3. Yleiskaavaehdotuksesta annettu palaute	54
7.4. Yleiskaavatyön eteneminen	54
8. YLEISKAAVAN TOTEUTUS JA TOTEUTTAMISTA OHJAAVAT SUUNNITELMAT.....	55
9. YLEISKAAVAN SEURANTA.....	55
10. OULUN SEUDUN KUNTIEN YHTEISEN YLEISKAAVAN OIKEUSVAIKUTUKSET	55

1. Johdanto

Maankäyttö- ja rakennuslain 46 §:n mukaan kunnat voivat laatia yhteistyönä kuntien yhteisen yleiskaavan, jolla ohjataan yleispiirteisesti maankäyttöä sekä sovitaan yhteen erilaisia toimintoja.

Oulun seudulla yhteisen yleiskaavan laatiminen on annettu maankäyttö- ja rakennuslain 47 §:ssä mainitun kuntien muun yhteisen toimielimen tehtäväksi. Seudun kunnat allekirjoittivat 1.10.2002 seudun yhteistoimintaa koskevan sopimuksen, jossa yhtenä tavoitteena on yleispiirteinen maankäytön suunnittelu. Seutusopimuksen mukaan yleiskaavan hyväksyy seutuvaltuusto, joka koostuu sopimuskuntien luottamushenkilöistä.

Kuntien yhteisen yleiskaavatyön ensimmäisessä vaiheessa laadittiin Oulun seudun yleiskaava 2020 Hailuodon, Haukiputaan, Kempeleen, Kiimingin, Muhoksen ja Oulunsalon kuntiin sekä Oulun kaupunkiin. Ympäristöministeriö vahvisti yleiskaavan ensimmäisen vaiheen helmikuun 18. päivänä 2005.

Tämä Oulun seudun yleiskaava 2020:n muutos ja laajennus on kuntien yhteisen yleiskaavatyön toinen vaihe, jossa yleiskaavaa laajennetaan Limingan, Lumijoen ja Tyrnävän kuntiin. Tämän lisäksi ensimmäisen vaiheen yleiskaavaan esitetään joitakin muutoksia pääasiassa valtateiden varteen sijoittuvien alueiden maankäyttöön Haukiputaalla, Oulussa, Kiimingissä ja Kempeleessä sekä teihin ja suojelualueisiin liittyviä muutoksia Muhoksella.

Yleiskaavan laajennusalueella (Liminka, Lumijoki ja Tyrnävä) asuu noin 13 200 asukasta. Tavoitteena on noin 19 000 asukasta vuonna 2020. Työpaikkoja alueella on noin 3 100. Laajennuksessa varaudutaan työpaikkamäärän kasvuun siten, että laajennusalueella on noin 4 700 työpaikkaa vuonna 2020. Vastaavaan aikaan seudun pohjoisosan kunnissa tavoitellaan noin 40 000 uutta asukasta ja noin 40 000 uutta työpaikkaa.

Yleiskaavan muutos- ja laajennusluonnoksessa on tarkasteltu lähinnä seuraavia asiakokonaisuuksia

- Yhdyskuntarakenne
- Keskusverkko
- Liikenneverkko
- Suojelu- ja virkistysalueet
- Seudulliset hankkeet

Laajennusehdotus muodostuu kahdesta yleiskaavakartasta (1a ja 2) sekä kahdesta ohjeellisesta teemakartasta (1 ja 2). Yleiskaavan muutos on esitetty yleiskaavakartalla 1 b. Yleiskaavaan liittyy lisäksi yleiskaavaselostus, jossa esitetään kaavan tavoitteiden, vaikutusten sekä ratkaisujen perusteiden arvioimiseksi tarpeelliset tiedot.

Yleiskaavatyötä on ohjannut seudun kunnanjohtajista koostuva seutuhallitus apunaan seuturakennetiimi, johon kuuluvat Oulun seudun kuntien kaavoituksesta vastaavat henkilöt sekä Pohjois-Pohjanmaan liiton ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen edustajat. Oulun seudun yleiskaava 2020 muutos- ja laajennusehdotuksen hyväksyy seutuvaltuusto ja se on tarkoitus saattaa ympäristöministeriön vahvistettavaksi.

Käytännön yleiskaavatyöstä on maankäytön osalta vastannut oululainen Ympäristötaito Oy ja liikennejärjestelmäsuunnittelun osalta oululainen Insinööri-toimisto Liidea Oy.

Oulussa 16.8.2005

Esa Katajamäki
seuturakennetiimin puheenjohtaja

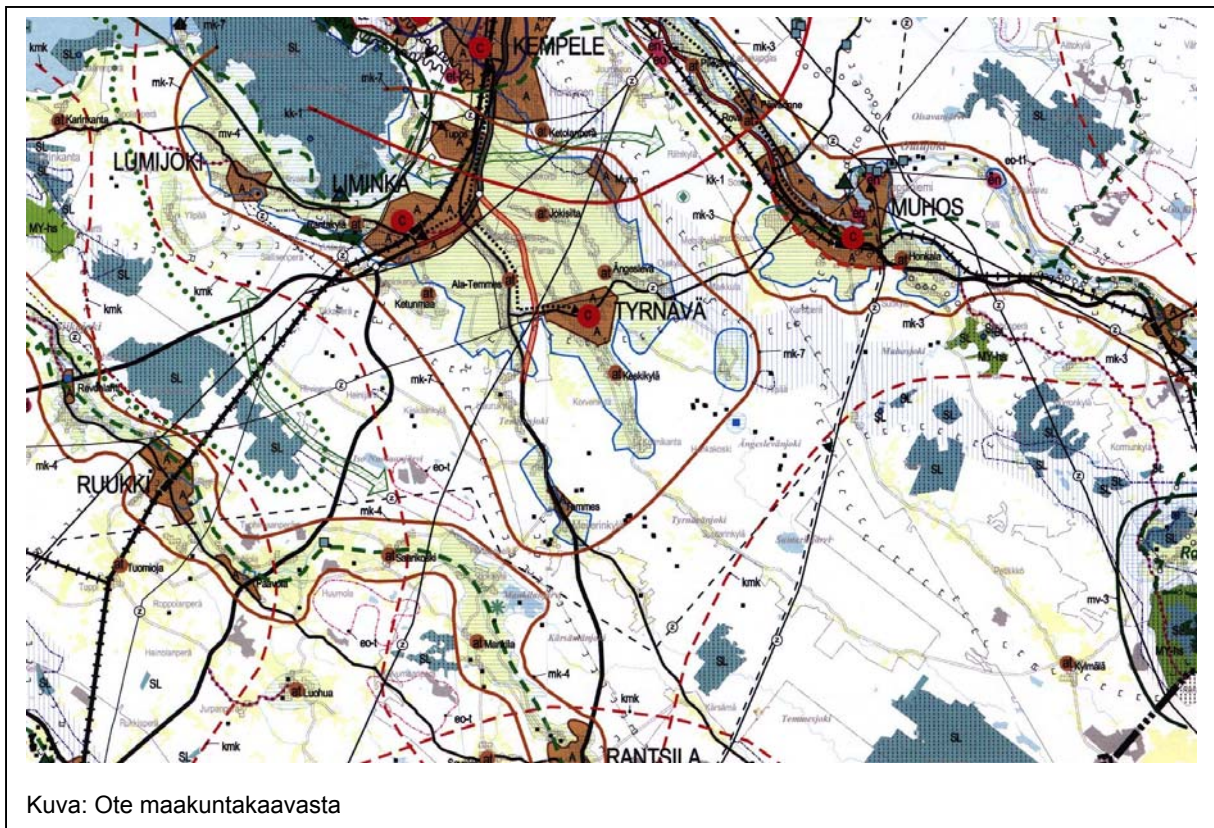
Seuturakennetiimi esitti 15.9 - 17.10.2005 nähtävillä olleen yleiskaavaehdotuksen tarkistamista palautteen johdosta. Palautteen johdosta esitetyt tarkistukset on esitetty raportissa 5 (Ehdotuksesta annettu palaute, vastineet palautteeseen sekä ehdotuksen tarkistusesitykset). Tarkistetut yleiskaavakartat ja selostus on päivätty 22.2.2006.

Seutuhallitus hyväksyi tarkistetun yleiskaavaehdotuksen 16.3.2006.
Seutuvaltuusto hyväksyi yleiskaavaehdotuksen 4.4.2006.

2. Suunnittelun lähtökohdat

2.1. Maakuntakaava

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 17.2.2005.

Kuva: Ote maakuntakaavasta

Limingan ja Tyrnävän keskustat ovat maakuntakaavassa keskustatoimintojen aluetta (C). Alueella on kiinnitettävä erityistä huomiota ydinkeskustan rajautumiseen muuhun taajamaan nähden, alueelle sijoituvien toimintojen määrittelyyn, liikennejärjestelyihin sekä keskusta-alueen taajamakuvaan.

Kyläkeskuksena (at) ovat Tyrnävän Jokisilta, Keskikylä ja Ängeslevä sekä Limingan Ala-Temmes, Ketunmaa ja Rantakylä. Näillä alueilla kyläasutuksen asemaa on vahvistettava sovittamalla yhteen asuminen, alkutuotannon ja muun elinkeinotoi-

minnan tarpeet sekä kehittämällä kylän ydinaluetta toiminnallisesti, kyläkuvallisesti ja liikennejärjestelyiltään selkeästi hahmotuvaksi kohtaamispaikaksi. Uudisrakentaminen on pyrittävä sijoittamaan siten, että se sijoittuu palvelujen kannalta edullisesti olevan kyläasutuksen sekä tie- ja tietoliikenneyhteyksien läheisyyteen. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja rakentamisessa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakentamisen sopeuttamiseen kyläkonaisuuteen ja –ympäristöön, vesihuollon järjestämiseen ja hyvien peltoalueiden säilyttämiseen maatalouskäytössä.

Yleiskaava-alueesta Tupos ja Murto kuuluvat Oulun kaupunkiseutuun (kk-1). Tällä alueella on maakuntakaavan mukaan tarvetta kuntien yhteistoimintaan alueiden käytön suunnittelussa ja hankkeiden yhteensovittamisessa. Alueella kasvu tulee kohdistaa ensisijaisesti kuntakeskuksiin ja alakeskuksiin, missä kaupunki- ja taajamarakennetta on pyrittävä täydentämään ja eheyttämään. Uudet asuntoalueet tulee sijoittaa joukkoliikenteen kannalta edullisesti ja niillä tulee suosia tiivistä pientaloasutusta. Jos alueelle sijoitetaan vähittäiskaupan suuryksiköitä ne on sijoitettava siten, että ne tukevat yhdyskuntarakennetta ja ovat hyvin kevyt- ja joukkoliikenteen saavutettavissa. Yksityiskohtaisemmalla suunnittelulla on luotava edellytykset seudullisen virkistysalueverkoston toteuttamiselle.

Taajamatoimintojen alueena (A) ovat Limingan, Lumijoen ja Tyrnävän keskustat sekä Tupos, Murto ja Temmes. Suunnittelussa tulee alueiden käyttöönottojärjestyksessä ja mitoituksessa kiinnittää erityistä huomiota vaihtoehtoisten aluekokonaisuuksien toiminnallis-taloudelliseen edullisuuteen, ympäristön laatuun ja kevyen liikenteen toimintaedellytyksiin. Kaavoituksessa on edistettävä yhdyskuntarakenteen eheyttämistä hajanaisesti ja vajaasti rakennetuilla alueilla sekä taajaman ydinalueen kehittämistä toiminnallisesti ja taajamakuvallisesti selkeästi hahmottuvaksi keskuksiksi. Yksityiskohtaisempiin kaavoihin tulee sisällyttää periaatteet uudisrakentamisen sopeuttamisesta rakennettuun ympäristöön. Alueiden käytön suunnittelussa ja rakentamisessa on varmistettava, että alueella sijaitsevien kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeiden kohteiden kulttuuri- ja luonnonperintöarvot säilyvät. Taajaman merkittävä laajentaminen päätien toiselle puolelle yksityiskohtaisempaan kaavaan perustuen edellyttää turvallisten yhteyksien järjestämistä päätien poikki.

Lumijoen, Limingan ja Tyrnävän kuntien alueesta osa on maakuntakaavassa määritelty Lakeuden alueeksi (mk-7). Tällä alueella on yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa kiinnitettävä erityisesti huomiota maatalouden ja muiden maaseutuelinkei-

nojen toimintaedellytyksiin, luonnon ja ympäristön kestäväan käyttöön, maiseman hoitoon ja rakentamisen ohjaukseen. Limingan-Tyrnävän alueella erityisviljelyn ja siihen liittyvien toimintojen kehittämisedellytykset on turvattava riittävän laajoilla suoja-alue-, viljely- ja rakentamisaluevarauksilla.

Tyrnävän ja Limingan eteläisimmät osat ovat kaupunki-maaseutu vuorovaikutus-alueita (kmk). Alueella asutus, palvelut ja työpaikat on pyrittävä ohjaamaan olemassa oleviin kuntakeskuksiin ja kyliin. Alueen uudisrakentamista on ohjattava siten, että se sijoittuu yhdyskuntarakenteen kannalta edullisesti olevan asutuksen, palvelujen sekä tietoliikenneyhteyksien läheisyyteen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava hyvien ja laajojen maatalousalueiden säilyminen viljelykäytössä.

Limmingan Lakeus, Ängeslevän Ylipää ja Temmeksen kirkonkylä on maakuntakaavassa esitetty kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeinä alueina. Alueiden suunnittelussa ja käytössä on edistettävä alueiden kulttuuri- ja luonnonperintöarvojen säilymistä. Kaavoituksessa on otettava huomioon mm. maisema-alueiden kokonaisuudet ja ominaislaatu. Alueen erityispiirteitä, kuten avoimien peltoalueiden säilymistä arvokkailla maisema-alueilla, tulee vaalia. Limingan lakeuden peltoalueiden tärkeät linnuston kerääntymisalueet tulee turvata. Suunnittelualueella on lisäksi kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeitä alueita.

Maakuntakaavassa Hailuoto-Limminganlahti-Oulu on esitetty matkailun ja virkistykseen aluekokonaisuudeksi. Limingan Rantakylässä on virkistysaluetta (V) ja Liminganlahden rannassa Luontokeskus virkistys- ja matkailukohteena. Virkistysalueen maankäyttöä suunniteltaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueen virkistyskäytön kehittämiseen ja ympäristöarvojen säilymiseen. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa on luotava edellytykset seudullisten virkistyskäytön verkostojen toteuttamiselle. Liminganlahden rannassa on viheryhteystarve. Ranta-alueella on turvattava virkistysalueiden ja -reittien seudullinen

jatkuvuus ja kehittäminen sekä liittyminen virkistyskeskuksiin, suojelualueisiin ja kulttuuriympäristöihin.

Luonnonsuojelualueen (SL) ja sen ympäristön maankäyttö on suunniteltava ja toteutettava siten, ettei vaaranneta alueen suojelun tarkoitusta vaan pyritään edistämään alueen luonnon monimuotoisuuden sekä alueiden välisten ekologisten yhteyksien säilymistä. Liminganlahden rannasta Oulujoen suuntaan sekä Lumijoen itäosasta Limingan Iso Nuoluajärven suuntaan on ekologinen yhteystarve.

Muhokselta etelään suunniteltu 400 kV:n pääsähköjohto sivuaa Tyrnävän ja Limingan eteläosia. Lumijoen Varjakassa on venesatama.

Maakuntakaavassa on mainittu lukuisia muinaismuistokohteita ja perinnemaisemakohteita.

Tupoksen ja Oulunsalon välillä on tieliikenteen yhteystarve. Joukkoliikenteen kehittämiskäytävä ulottuu Limingan sekä Tyrnävän keskuksiin.

Lisäksi kaavassa on mainittu maisemakallioalue Tyrnävällä, moottorikelkkareitti sekä luonnon monikäyttöalue Lumijoen ja Limingan lounaisosassa.

Lähde:
Pohjois-Pohjanmaan liitto. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava.

2.2. Yleiskaavat

Oulun seudun yleiskaava 2020 laajennusalueella on voimassa seuraavat oikeusvaikutteiset yleiskaavat:

Kunta	Yleiskaava ja vahvistuspäivämäärä
Lumijoki	Kirkonkylän yleiskaava. Kunnanvaltuusto hyväksyi 24.4.2003.
	Liminganlahden rantaosayleiskaava. Ympäristökeskus vahvisti 2.6.2000.

Yleiskaava-alueen kunnissa on laadittavana seuraavat oikeusvaikutteiset yleiskaavat:

Kunta	Yleiskaava
Liminka	Ala-Temmeksen osayleiskaava
	Liminganlahden osayleiskaava
Tyrnävä	Kirkonkylän osayleiskaava
	Murron ja Ojakylän osayleiskaava

Laadittavana olevat yleiskaavat tulevat korvaamaan omalta alueeltaan seudun yleiskaavan sen jälkeen, kun kunnanvaltuuston hyväksymispäätös on saanut lainvoiman ja kaava on kuulutettu voimaan.

Yleiskaava-alueen kunnissa on voimassa seuraavat valtuuston hyväksymät yleiskaavat:

Kunta	Yleiskaava ja hyväksymispäivämäärä
Liminka	Alatemmeksen ja Tupoksen osayleiskaava. 29.3.1983.
Tyrnävä	Temmeksen keskustan osayleiskaava. 11.3.1995.
	Temmeksen Haurukylän osayleiskaava. 18.12.1990.

Valtuuston hyväksymät oikeusvaikutuksettomat yleiskaavat eivät jää voimaan Oulun seudun yleiskaava 2020 laajennuksen vahvistuttua, mutta ne voivat ohjata rakentamista.

2.3. Rakennettu ympäristö

2.3.1. Maisema

Limingassa, Lumijoella ja Tyrnävällä kuten Pohjanmaalla yleensäkin tyypillisiä piirteitä ovat loivapiirteiset maanpinnan muodot. Kallio on näkyvissä vain harvoilla alueilla. Korkeimmat maastonkohdat ovat aina huuhtoutuneet karkeimmista maalajeista koostuviksi ja kasvuolosuhteet niillä ovat karuimpia. Hienoimmat maalajit ovat puolestaan laskeutuneet alaviin maastokohtiin, joten ne ovat kasvuolosuhteiltaan ravinteikkaimpia.

Vesistöjen varrella ovat parhaat maalajit, myös vesistön lämmittävä vaikutus halla-oinä lisää vesistöjen varsien edullisuutta. Täten asutus on sijoittunut pääasiassa vesistöjen varrelle ja se harvenee jokien suupuolelta latvoille noustessa. Vesiolosuhteet parantavat laaksoalueiden kasvuolosuhteita, sillä korkeimmat maastokohdat saavat vettä vain sateena ja alavammat maastokohdat myös pintavalumavesinä. Tästä johtuu, että hyvinkin vähäisistä korkeuseroista huolimatta erot kasvuolosuhteissa ovat usein suuret pienelläkin alueella. Tasaisilla mailla, missä vedet eivät pääse valumaan tarpeeksi nopeasti, aiheuttaa soistuminen oman lisänsä maiseman perusmuotoihin.

Jokivarsien rantavyöhyke on muodostunut usein jyrkäksi törmäksi, jota vain siihen juurtunut puusto estää sortumasta veteen. Vesistöjen lähellä olevat hienojen maalajien laaksoainanteet on suurelta osin raivattu pelloksi. Mikäli laaksoainannetta ei ole raivattu viljelykseen, on sen tunnusmerkkinä lehtomainen metsä tai korpi. Hienojen maalajien muodostamien laakso- tasankojen läpi virratessaan joki on uurtanut jyrkkätörmäisen uoman. Jokitörmät ovat laakso- tasankoa edullisempia kuivia ja lämpimiä asuinpaikkoja. Näin on muodostunut joen vartta seuraavia nauhakyliä esimerkiksi Limingan Ala-Temmes.

Selän- teet ovat karuja, kuivia ja vähäravinteisia. Näillä alueilla on tärkeä merkitys

pohjaveden muodostumisalueena. Selän- teiden mäntymetsät suojaavat alempana olevaa laaksoa tuulilta. Pohjanmaalla sa- taan paljon enemmän kuin metsämaa pys- tyy haihduttamaan. Metsän kasvun edelly- tyksenä on, että liika vesi pääsee virtaa- maan vesistöihin. Koska maaperä on ta- saista, veden virtaus ei ole riittävää, vaan alueet ovat soistuneet. Soita voi olla yhtä hyvin selän- teillä kuin laaksoissakin.

Yleiskaava-alueella, kuten Pohjanmaalla yleensäkin, asutus on pyrkinyt hakeutu- maan selän- teiden ja laaksojen välisille laaksoa kuivemmille, mutta selän- teitä re- hevääkasvuisimmille vyöhykkeille. Tällaisia alueita ovat selän- teen reunat, laakso- sta kohoavat matalat kumpareet, harjanteet tai jokitörmät.

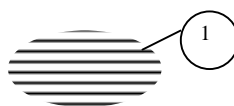
Selän- teen ja laakson välinen rinnealue on ihanteellinen asuinpaikka siellä, missä tämä vyöhyke esiintyy kuivana rinteellä. Tällaista vyöhykettä on yleensä vain ka- peana nauhana, joka noudattaa suunnit- leen korkeuskäyrien muotoa. Näillä alueilla talot ovat yhdessä rivissä kankaan reu- nassa ja kylät ovat pitkiä jokilaakson suun- taisia nauhakyliä.

Siellä, missä tasangot ovat niin laajoja, että etäisyys selän- teen reunasta viljelyksil- le olisi tullut liian pitkäksi tai missä viljely- aukea ei rajaudu selän- teisiin, on asutus hakeutunut laakso- sta hiemankin kohoaville kuivemmille maasto- kohdille.

Yleiskaava-alueella on valtakunnallisesti arvokas maisema-alue

- Limingan lakeus

Limingan lakeus on osoitettu kaavakartalla 2 merkinnällä **arvokas maisema-alue ja/tai merkittävä kulttuurihistoriallinen ympäristö**. Merkintä sisältää myös koh- dassa 2.3.2 mainitut merkittävät kulttuuri- historialliset ympäristöt

Limingan lakeus ja siihen sisältyvät merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt on esitetty myös selostuksen liitteessä 1.

Limingan lakeus on Suomen laajimpia yhtenäisiä viljelyalueita. Eteläsuomalaisista viljelytasangoista alue eroaa vähemmän intensiivisen viljelykulttuurinsa vuoksi. Alueen rantaniityillä ja ruovikoilla on huomattava merkitys maisemakuvassa. Lakeutta elävöittävät ladot sekä ojissa kasvava pensaisto ja puusto. Uhkana maisemakuvan säilymiselle on peltojen vajaakäyttö ja vesakoituminen sekä latojen poistuminen käytöstä. Myös aluetta halkova moottoritie ja voimalinjat ovat maisemavaurioita.

Lumijoen viljelymaisema yhtyy Liminganlahden rannalla Limingan viljelyksiin. Vanhaa asutusta on tien eteläpuolella olevassa rinteessä. Limingan kirkonkylä on keskittynyt lakeuden läpi virtaavan Liminganjoen törmille ja edustaa rakenteeltaan alueelle tyypillistä kylää. Parhaat maisemat avautuvat Tyrnävän-Ängeslevän tienoilla, jossa jokivarsilla on runsaasti vanhaa ja perinteistä rakennuskantaa avoimessa maisemassa.

Lähde:

Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto. Pohjois-Pohjanmaan maisema. Maiseman huomioon ottaminen suunnittelussa. Oulu 1990.

Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto. Arvokkaat maisema-alueet. Maisema-alueityöryhmän mietintö II. Mietintö 66/1992. Painatuskeskus Oy. Helsinki 1993.

Pohjois-Pohjanmaan liitto. Pohjois-Pohjanmaan arvokkaat maisema-alueet. Oulu 1997.

2.3.2. Kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet

Museovirasto ja ympäristöministeriö ovat kartoittaneet sekä luokitelleet rakennustaitteelliselta, historialliselta ja ympäristölliseltä kannalta arvokkaat rakennetut kokonaisuudet yhtenäisesti koko valtakunnan alueelta. Nämä kohteet on esitetty raportissa ”Rakennettu kulttuuriympäristö. Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt” (1993). Suunnittelualue sisältää seuraavat valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt

Liminka

- Liminganjokivarren maisemakokonaisuus (vk 33)
- Viljelymaisema välillä Lumijoki-Liminka (vk 34 ja 38)
- Alatemmeksen kulttuurimaisema (vk 35)

Lumijoki

- Lumijoen rantamaisema (vk 36),
- Lapinkylän kulttuurimaisema (vk 37)
- Viljelymaisema välillä Lumijoki-Liminka (vk 34 ja 38)

Tyrnävä

- Temmeksen kirkonkylä (vk 108)
- Tyrnäväjoen viljelymaisema kirkonkylältä Keskikylälle (vk 109)
- Ängeslevän Alakylä (vk 110)
- Ängeslevän Ylipää (vk 111. (Ängeslevän Ylipää muodostuu pohjois- ja eteläosasta. Eteläosan alueesta käytetään myös nimeä Honkakoski.)

Edellä mainitut valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt on merkitty kaavakartalle 2 merkinnällä **arvokas maisema-alue ja/tai merkittävä kulttuurihistoriallinen ympäristö**.

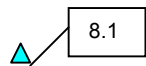

Limingan jokivarren maisemakokonaisuus ja viljelymaisema välillä Lumijoki-Liminka, Alatemmeksen kulttuurimaisema, Lumijoen rantamaisema, Lapinkylän kulttuurimaisema, Tyrnäväjoen viljelymaisema kirkonkylältä Keskikylälle ja Ängeslevän Alakylä sisältyvät valtakunnallisesti arvokkaan Limingan lakeuden maisema-alueeseen, joka kartalla on esitetty numerolla 1. Edellä mainittujen alueiden tarkempi sijainti Limingan lakeudella on esitetty selostuksen liitteessä 1. Valtakunnallisesti arvokas Ängeslevän Ylipää on esitetty kaavakartalla 2 numerolla 4a ja 4b ja Temmeksen kirkonkylä numerolla 5. Edellä mainitut alueet, Temmeksen kirkonkylää lukuun ottamatta, on mainittu myös suojelukohdeuettelossa. Kaavakartalla alueet on esitetty ainoastaan arvokas maisema-alue ja/tai merkittävä kulttuurihistoriallinen ympäristö kaavamerkinnällä.

Museovirasto on tarkistamassa em. ympäristöjen luokitusta ja rajauksia.

Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto on inventoinut Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Nämä kohteet on julkaistu kirjana ”Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet”. Myös Lakeuden seutukunta on tehnyt selvityksen Lakeuden kulttuuriympäristön historiasta ja nykytilasta. Tämä selvitystyö on julkaistu ”Käden jälki. Lakeuden kulttuuriympäristö ja sen hoito” kirjana. Näissä julkaisuissa esitetyistä maakunnallisesti merkittävistä kulttuurihistoriallisesti arvokkaista ympäristöistä Tyrnävän Leppioja (kohde 10.29) ja Ängeslevä (kohde 10.32) sekä Lumijoen Hirvasniemi (kohde 9.12) ovat osa Limingan lakeutta ja niiden sijainti näkyy selostuksen liitteessä 1. Lumijoen Ylipää on esitetty kaavakartalla 2 numerolla 2 ja Sallisen ja Ukuranperä numerolla 3.

Valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet on esitetty kaavakartalla 2 merkinnällä **suojelukohde**.

Suunnittelualan maakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset kohteet on esitetty alla. Kohteen numerointi on sama kuin ”Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet” ja ”Käden jälki” raportissa käytetty numerointi. Kohteen perässä suluissa on maininta (vk), jos kohde on luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi. Suojelukohdeluettelon lopussa on mainittu kohteita, jotka kunnallisissa selvityksissä on arvoitettu seudullisesti merkittäviksi kohteiksi. Näiden kohteiden numerointi jatkaa juoksevaa numerointia, se miten kohde on numeroitu kuntakohtaisessa inventoinnissa on esitetty suluissa kohteen perässä.

Alla olevissa luetteloissa mainittujen valtakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaiden kohteiden lisäksi kunnissa on myös paikallisesti arvokkaita suojelukohteita, jotka on mainittu kuntien inventointiluetteloissa.

Suojelukohdeet 8.1, 8.2, 8.31, 9.1, 9.12, 9.16, 9.22, 9.23, 10.10, 10.23, 10.29, 10.32 ja 10.39 sisältyvät kartalla esitettyihin arvokkaisiin maisema-alueisiin eikä niitä ole merkitty kaavakartalle kohdemerkinnällä.

Liminka

Kohteet 1-38 ovat ”Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet” luettelon kohteita.

1. Limingan Ranta (vk)
 - Nikula, Alapäänite 3
 - Sunila, Sunilantie 2
 - Jokela, Sunilantie 4
 - Kotila, Sunilantie 8
 - Mustonen, Sunilantie 12
 - Koti-Pietilä, ent. Kanttorila, Pappilantie 3
 - Pappila, Pappilantie 6
 - Härmälän pikkupuoli (Väliketo), Arvolankuja 3
 - Ranta-Juustila, Rantatie 6
 - Maja, Rantatie 8
 - Okkonen ja Ranta-Riiku, Aabramintie 11 ja Rantatie 12
 - Kivikoulu, Rantatie 14
 - Aappola, Rantatie 14
 - Kotiseutumuseo, Rantatie 14
 - Kansanopisto, Arvolankuja 1
 - Haapala, Elsilä ja Kamunen, Aapinkuja 1, 3 ja 4
 - Piipari, Rantatie 20 A
 - Poutala (Prokko Poutala), Rantatie 22
 - Foudila ja Houvila (Reinola), Rantatie 28 A ja B
 - Vuotila, Vuotilantie 6
 - Matinlauri, Rantatie 5
 - Kaitera, Pyyvilänkuja 9
 - Pyyvilä, Pyyvilänkuja 8
 - Kokkola, Värminkoskentie 16
 - Kilola, Rantatie 21
 - Olliila, Rantatie 23
2. Liminganjokivarsi välillä Härmä-Pyhtilä
 - Hynysen vanha pirtti (Soldan), Alapääntie 25
 - Härmä, Alapääntie 24
 - Alatalo, Alapääntie 30
 - Arvonolli, Alapääntie 34
 - Rapakko, Alapääntie 38
 - Jukolan aitta, Alapääntie 33
 - Pyhtilä, Alapääntie 47
3. Kirkko ja tapuli (vk), Kirkkotie 10
4. Puodinmäki, Puodinmäentie 23
5. Ranta-Hirvelä, Puodinmäentie 21

6. Hirvelä ja Mäki-Hirvelä, Hirveläntie 27 A ja B
 7. Entinen kunnantalo (nyk. nuorisotalo), Alapääntie 5
 8. Työväentalo Sointula, Krankantie 7
 9. Linnukkapatsas, Liinukkatie 9
 10. Limingan osuusmeijeri, Meijerintie 4
 11. Huvila Terijoelta (Rahasto, Leinosen talo), Peräkyläntie 1
 12. Entinen rautatieasema, Asemakatu 7
 13. Emäntäkoulu, Iivarinpolku 2
 14. Ylikestilän vesimylly ja pihapiiri, Värminkoskentie 24
 15. Alakestilän puisto ja pihapiiri, Värminkoskentie 22
 16. Heiskari, Myllykuja 5
 17. Liminganlahden kalamajat
 18. Pleisula (Lumijoen- tie 40 C), Ylä-Jutila (Lumijoen- tie 40 D) ja Ala-Jutila (Lumijoen- tie 40 A) sekä Riivarin tuulimylly ja aitat, Rantakyläntie 4
 19. Alatoppila, Ylä-Toppila ja Jurvala, Toppilankuja 1, Toppilankuja 3 ja Jurvalankuja 4
 20. Matturi (vk), Jurvalankuja 13
 21. Virkkulanmäki (vk)
 - Anttila, Lumijoen- tie 54 C
 - Pietilä, Lumijoen- tie 54 A
 - Annala, Lumijoen- tie 54 B
 - Kivimäki, Lumijoen- tie 50
 22. Matinmäen torpat
 - Kujala, Jurvalankuja 17
 - Kukkala, Jurvalankuja 25
 - Leiviskä, Seikkulankuja 10
 - Pikkula, Seikkulankuja 12
 - Keinänen, Seikkulankuja 14
 - Eskuri, Seikkulankuja 20
 - Mattila, Mattilankuja 3
 - Kamula, Mattilankuja 4 B
 - Palkkila (Pyykkö), Mattilankuja 4 C
 - Rintelä, Mattilankuja 9
 23. Ojanperä, Selkäsentie 5
 24. Kennilä, Ketunmaantie 73
 25. Tuorila, Ketunmaantie 68
 26. Juustila, Juustila ketunmaantie 61
 27. Kangastalo, Ketunmaantie 43
 28. Entinen Lapinkankaan kansakoulu, Eriän- peräntie 4
 29. Pyhtisen luhti ja aitat, Jyväskylän- tie 9
 30. Salmela, Lännentie 29
 31. Alatemmes (vk)
 - Pääkkö, Lännentie 57
 - Kokonmontturi, Lännentie 68
 - Ent Alatemmes- koulu, Jyväskylän- tie 63 A
 - Junttola, Jyväskylän- tie 63 C
 - Alatemmes- koulu, Jyväskylän- tie 64
 - Lehto, Vaaranmaantie 37
 - Ent. Ylitalon koulu, Jyväskylän- tie 82 B
 - Kettunen (Ojanperä, ent. Halonen), Jyväskylän- tie 87
 - Ollila, Jyväskylän- tie 76
 - Arolan aitat, Vehkamaantie 2
 32. Pehkonen (vk), Haurukyläntie 1
 33. Marttila, Jyväskylän- tie 55
 34. Pietilä, Ketunmaantie 1
 35. Yli- ja Ala-Elsilä, Lännentie 62 A ja Ketun- maantie 4
 36. Teppo, Ketunmaantie 2 B
 37. Punttala, Jyväskylän- tie 72
 38. Keskitalo, Kiiskiläntie 7 B
- Lisäkohteet 39–65 on arvotettu seudulli- sesti arvokkaiksi paikallisinventoinneissa.
39. Limingan kunnantalo, Kauppakatu 4
 40. Niittykartano, ent. apteekki, Kauppakatu 2
 41. Kakarakujan jälleenrakennuskauden mil- jöökokonaisuus
 42. Jaakkola, Peräkyläntie 13
 43. Myllykuja
 - Simula, Myllykuja 4
 - Rauhala, Myllykuja 8
 - Yli-Klaavula, Myllykuja 11
 - Ala-Klaavula, Myllykuja 7
 44. Kangas, Ylipääntie 3
 45. Puuskala, Ylipääntie 12
 46. Suutari ja Nahkala, Ylipääntie 13 A-B
 47. Arvola, Lumijoen- tie 29
 48. Martikkala, Lumijoen- tie 33
 49. Niemelä, Lumijoen- tie 59 B
 50. Tapiola, Lintulammentie 35
 51. Tupoksen Tuiskun talo, Tuiskulanranta 5
 52. Temmesjoen radanvartijan tupa, Tupok- sentie 49 C
 53. Isonniityn niittykämpät, Ängeslevän joki- varsi
 54. Molnberg, Lännentie 2
 55. Kylliälä, Lännentie 1
 56. Juotto ja Niemi, Juotontie
 57. Häkkinen, Ketunmaantie 76
 58. Ketunmaan koulu, Ketunmaantie 56
 59. Suutari, Ketunmaantie 42
 60. Tikkanen, Tikkaperäntie
 61. Hirvinevan asema ja vahtitupa, Hirvinevan- tie 80
 62. Kallela, Hirvinevantie 70
 63. Ent. Heinijärven koulu ja osuuskauppa, Paavolantie
 64. Huha, Huhanperäntie 5
 65. Värminkosken radanvartijan tupa, Värminkoskentie 32

Lumijoki

1. Jokiparras (vk)
 - Vanhat koulurakennukset Karintienvar- ressa (63)

- Sillankorva (73)
 - Risto (74)
 - Rahtula (75)
 - Rahtu (76)
 - Sippa (77)
 - Riikola (78)
 - Juusola (82)
 - Ylilauri (84)
 - Pottala (85)
 - Remeksen aitat (87)
2. Lumijoen kirkko ja tapuli (vk) (56)
 3. Lainajvämakasiini ja vanha muuntaja (58a + 58b)
 4. Pieti (#40)
 5. Laurila (59)
 6. Lumijoen kunnantalo (57)
 7. Nuorisoseuratalo (#11)
 8. Kleimon talo ja vesimylly (#13)
 9. Vanhat koulurakennukset (63)
 10. Kyrön tuulimylly (#53)
 11. Jakkula (64)

Perinteistä rakentamista Kirkonkylällä edustavat lisäksi

- Lämsä ja Ojala (#17)
 - Puistola
 - Entinen meijeri
 - Ahtela
12. Hirvasniemi (vk)
 - Junno (H1)
 - Markkula (H2)
 - Seikkalan navetta (H3)
 - Heinu (H4)
 - Kuukkalanperä: Halonen (H5), Koivula (H6), Kuukkala (H8), Kuusela (H9), Huhtala (H12)
 - Reus (Greus) (H10)
 - Knuutila (H11)
 - Ahola (H14)
 - Sirkkapori: Rautio (Nurkka-Rautio) (H18), Uusi-Rautio (H19), Jurkko-Rautio (H20), Maksa (H27), Vanha-Rautio (Kylmänen) (H28)
 - Pääatalo (H21)
 - Kerola (Parta-Kerola) (H22)
 - Vanha Kerola (H23)
 - Rantahemmilä (Hemmilä) (H25) (purettu)
 - Mikkola (H 31)
 - Tornio-Mikkola (H32)
 13. Pääatalo (H21)
 14. Knuutilan aitat (H11)
 15. Seikkalan navetta (H3)
 16. Lapinkylä (vk)
 - Kauppi (L1)
 - Kujansuu (L4)
 - Fält (Vältti)
 - Kangastupa (Väänänen)
 - Haapala (L24)
 - Penttilä (L27)

- Erkkilä (Välivainio) (L28)
 - Ala-Petäjä (Petäjä) (L29)
 - Kouu-Petäjä (Lapinniemen koulu) (L30)
 - Säikkä (Säikkälä) (L37)
 - Säikkä-Rantala (L38)
 - Perälä (L39)
 - Sallinen (Huhtala) (L43)
 - Koivula (L52)
 - Alanko (L57)
 - Ahjola (Varjakan koulu) (L66)
 - Kuusela (L68)
 - Pekkala (L71)
 - Kotiranta (L77)
 - Varjakan kalastajamökit (L80)
 - Tasamaa (Sippa) (L81)
 - Kaarala (L91)
 - Kivelä (L93)
 - Männikkö (Mikkola) (L94)
 - Pelto-Soinila (L98)
 - Räinen (L99)
 - Granlund (L100)
17. Kauppi (L1)
 18. Petäjä (L29)
 19. Penttilän talo ja tuulimylly (L27)
 20. Erkkilän tuulimylly ja aitta (L28)
 21. Mäkikylä (vk)
 - Taavittila (L88)
 - Perttu (L89)
 - Prokkola ja Kolmio (L90)
 - Anteroinen (Kaakinen) (L95)
 - Marttila (L96)
 22. Sallisen- ja Ukuranperä
 - Ukura #1
 - Törmälä #2
 - Poro #6
 - Sallinen #8
 23. Ylipää
 - Yli- ja Ala-Marttila (Y2)
 - Saukkonen (Y 10)
 - Ala-Näppälä (Y 13)
 - Särkioja (Näppä) (Y16)
 - Vähäkyrö (Nurkka) (Y34)
 - Ylipään koulu (Alakaakinen) (Y37)
 - Tuomola (Yli-Kaakinen) (Y39)
 - Kangas (Okkonen) (Y40)
 - Haara (Haarakangas) (Y43)
 24. Hemmilän aitta (purettu)
 25. Särkioja (Y16)

Lisäksi:
Korvenkylä

Tyrnävä
(sisältää myös ent. Temmeksen kohteet)

Kohteet 1-46 on mainittu Pohjois-Pohjanmaan liiton ”Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistorialliset kohteet” luettelossa.

Yleiskaavan numerointi vastaa ko. luettelossa käytettyä numerointia. Kohteen jäljessä oleva numerointi viittaa kunnan tekemien inventointien kohdenumerointiin.

1. Tyrnävän kirkko (vk)
2. Museo
3. Pappila (Mankila) (K104)
4. Vanha hautausmaa
5. Vanha rukoushuone (Koivula ent. Pyhälä) (K103)
6. Entinen kunnantalo (Hirvelä) (K105)
7. Meijeri, mylly ja saha (purettu)
8. Kotiseututalo (K110)
9. Kolmio (K72)
10. Tyrnävän viljelysmaisema Kirkonkylältä Keskikylälle (vk)
11. Kursulan aitat (K29)
12. Ala-Kaakila (Rantakaakila) (K45)
13. Ala-Ikola ja Yli-Ikola (K22, K23)
14. Ala-Keränen (K41)
15. Ylipalkki (K42)
16. Kirstinän aittarakennus (K115)
17. Hovin aitat (K118)
18. Herralan aitat (K119)
19. Juottola (K163)
20. Mäläskä (K6)
21. Ala-Räme (K63)
22. Ylitähti (Paldanius) (K54)
23. Ängeslevän Alakylä (vk)
24. Hannula (A50)
25. Ala-Turunen (A58)
26. Anttila ja Uusi-Anttila (K112)
27. Pirkola (K111)
28. Yli-Jaakola (K114)
29. Leppioja
30. Laanila ja Uusi-Laanila (Yli-Laaninen) (A2, A9 ja A10)
31. Räinen (K3)
32. Ängeslevä
 - Kajjala (Ä16)
 - Jokipuro ent. Palo (Ä46)
 - Korkala (Ä53)
 - Paasonen (Ä58)
 - Ala-Markus (Ä59)
 - Koskela (Ä61)
 - Törmälä (Ä68)
 - Matinolli (Ä70)
 - Pajala (Ä71)
 - Kolomio ent. Haaranakauppa (Ä72)
 - Pikku-Tyyskä (Ä74)
 - Puistola (Ä75)
 - Ängeslevän koulu (Ä76)
 - Yli-Könönen (Ä78)
 - Heikkilä (Ä81)
 - Uusi-Heikkilä (Ä82)
 - Peura (Ä83)
 - Yli-Pakonen (Ä84)
 - Ala-Pakonen (Ä85)
33. Tuppurainen (Ä56)

34. Tervo (Ä80)
35. Härmä (A74)
36. Kuusela (Ä60)
37. Mukala (Ä38) (savusaunaa ja riittä lukuun ottamatta muut rakennukset ovat palaneet)
38. Ala-Rauhio (Ä101)
39. Ängeslevän Ylipää (vk)(Ä16)
40. Tihinen (päärakennus on siirretty kotiseututalolle kohteeseen 8, kivinavetta jäljellä)
41. Männikkö (Ä5)
42. Rantala ja Ojala-Rauhio (Ä2)
43. Kukkola (Ä4)
44. Honkakoski (vk) ja Ylikoski (Ä 18)
Honkakosken alue on valtakunnallisesti merkittävän kulttuurihistoriallisen ympäristön Ängeslevän Ylipään eteläinen osa. Honkakosken alue sisältää Honkakosken, joka on valtakunnallisesti merkittävä kohde ja Ylikosken, joka on maakunnallisesti merkittävä kohde sekä tervahaudan.
45. Pylkäs
46. Ylisiutarin aitta

Kohteet 47 – 78 on mainittu seudullisesti arvokkaina kohteina kunnan 1996-2004 tekemissä inventoinneissa. Kohteen perässä oleva numerointi viittaa inventointikortin numerointiin.

47. Seppälä (K1)
48. Tiikkaja (K2)
49. Yli-Eskola (K5)
50. Kauppi (K8)
51. Pisilä (K10)
52. Markus (Haikonen) (K13)
53. Mikkola (K60)
54. Koivikko (K134)
55. Väliaho (K32)
56. Iso-Mällinen (K162)
57. Pajulahti, ent. Lotta-pirtti (K38)
58. Leskelä, ent. Palkki (K43)
59. Kaivopuisto, ent. Koskela, ent. Jaakkola (K74)
60. Kirkonkylän vanha kansakoulu (K76)
61. Jeremias Takalo (K84)
62. Ojakylä
 - Kesti (M11)
 - Kotilainen (M7)
 - Honkala (M8)
 - Uusi-Vähänen
 - Jaakkola (M17)
 - Liiperi (M16)
 - Isokangas (M18)
 - Kemilä (M1)
 - Murron rukoushuone (M51) ja Puotila (M52)
63. Rantarousti (K88)
64. Suorsa (K91)
65. Työväentalo (Vapaus) (K101)
66. Terveystalo (neuvola) (K102)
67. Nahkimo (K107)

68. Jaakola (Ala-Jaakola) (K113)
 69. Alatalo (A1)
 70. Ala-Laanila (Ala-Laaninen) (A11)
 71. Niemi (Lipponen) (A28)
 72. Pietilä (A49)
 73. Ala-Kokko (A51)
 74. Yli-Markuksela (Ä44)
 75. Suorsa (A68)
 76. Suutarinkylä-Ylipää
 - Niemelä
 - Yli-Kallila
 77. Siirat
 - Yrjö-Siira (Ä62)
 - Yli-Siira (Ä63)
 - Uusi-Siira (Ä64)
 - Siira ja Ala-Siira (Ä65)
 78. Toppinen (Ä69)
-
1. Temmeksen kirkko (vk)
 2. Sarkkila
 3. Haapala
 4. Haapaseppä (vk)
 - Haapaniemen vanha asuinrakennus ja aitta
 5. Väinölä
 6. Entinen Temmeksen Osuusmeijeri
 7. Entinen Oulun osuuskauppa
 - Kahvila Soppu
 8. Kotiseutumuseo
 9. Vitali (vk)
 10. Jokela
 11. Similän tuulimylly (purettu) / Kotiranta
 12. Junttila
 13. Entinen pappila (vk)
 14. Humalainen
 15. Kuoppala
 16. Mikkola (Lepola, Erkkola)
 17. Mikkolan vesimylly ja saha
 18. Hauru
 19. Koskela
 20. Kirkko-Pekkala
 21. Ent. Ns. talo
 22. ”Tenavatalo”
 23. Yliklaavu
 - Alaklaavu
 24. Sillankorva ja Kotikoski
 25. Törmälä
 26. Moukka
 27. Jaakkola
 28. Niemelä
 29. Leppälä ja Nevala
 30. Taavetinmäki
 31. Jouhten (Tietäväinen)
 32. Mikkola
 33. Louet
 34. Eloniemi

Pohjanmaan rantatie on 1600-luvulta asti käytössä ollut Pohjanlahden rannikkoa kiertävä Turun ja Tukholman välinen tie. Suunnittelualueella oleva osuus tiestä on esitetty merkinnällä **kulttuurihistoriallisesti merkittävä tie**.

Pohjanmaan rantatie oli valtakunnan tärkein pääväylä. Toinen pääväylä oli Oulu-Kajaani maantie (Wallenborgin kartta vuodelta 1785), jonka Säräisniemen Olkkolanniemen ja Utajärven Mustikkakankaan välistä osuutta on kutsuttu myös Keisarin-tieksi. Oulun kaupungin ja Muhoksen kunnan alueella tästä tiestä on noin 50 km. Tämä tieosuus on inventoitu vuonna 2004 ja reitti on osoitettu sekä Oulun että Muhoksen yleiskaavoissa.

Myös Pohjanmaan rantatiestä etelään erkaneva, nykyistä valtatieä edeltänyt, Savontie on osoitettu kulttuurihistoriallisesti merkittävänä tienä. Savontie rakennettiin kesämaantiekseksi 1770 luvun loppu- ja 1780 alkupuolella. Maanmittari Holmborn linjasi tien kulkemaan Kärsämän kautta aiemman Mankilan kautta kulkeneen talvitien sijasta. Tiestä ei ole tehty inventointia, mutta tie on esitetty vuodelta 1798, 1806, 1844 ja 1947 olevissa kartoissa. Yleiskaavaan linjaus on otettu vuoden 1947 peruskartasta.

Lähteet:

Käden jälki –lakeuden kulttuuriympäristö ja sen hoito. Pohjois-Pohjanmaan TE-keskus, julkaisu 6/2001.

Lumijoen Hirvasniemen vanhan rakennuskannan inventointi. Irene Kujala ja Marja-Liisa Lukkari. 1997. Lumijoen rakennusinventointi. Kirkonkylä 1-55. Marja-Liisa Lukkari. 1999.

Lumijoen rakennusinventointi Kirkonkylä 56-99. Jenni Sarkkinen ja Tuuli Mäentausta. 1998.

Lumijoen Lapinkylän vanhan rakennuskannan inventointi. Irene Kujala ja Marja-Liisa Lukkari. 1997. Lumijoen Ylipään vanhan rakennuskannan inventointi. Irene Kujala ja Marja-Liisa Lukkari. 1997.

Muhoksen kunta & Oulun kaupunki. Oulu-Kajaani maantie Oulussa ja Muhoksella 1785. 2004.

Museovirasto & Ympäristöministeriö. Rakennettu kulttuuriympäristö. Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt. Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 16. Helsinki 1993.

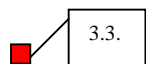
Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2. Lakeus, Siikalatva, Raahen seutu-

kunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto. Julkaisu A:116. Oulu 1993.
 Pohjois-Pohjanmaan liitto. Pohjanmaan rantatie Pohjois-Pohjanmaalla. 2000.
 Rakennusinventointi. Kirkonkylä kohteet K1-K114. Lakeuden kulttuuriympäristöprojekti. Tyrnävä 1996.
 Rakennusinventointi. Alakylän ja Leppiojan kohteet A1-A74. Lakeuden kulttuuriympäristöprojekti. Tyrnävä 1996.
 Rakennusinventointi. Tyrnävän Kylmäläntien kohteet K115-K163. Puhtaaksikirjoittamattomat inventointikortit.
 Rakennusinventointi. Temmes 1998. Puhtaaksi kirjoittamattomat inventointikortit.
 Rakennusinventointi Murto. 2003.
 Rakennusinventointi Temmes. 2004.
 Tyrnävän Kirkonkylän osayleiskaavaehdotus. Selostus 18.4.2005. Arkkitehtuuritoimisto Ylipahkala Oy.

2.3.3. Kiinteät muinaisjäännökset

Valtaosa lakeuden esihistoriallisista löydöistä on nuoremmalta kivikaudelta, jolloin valmistettiin ja käytettiin saviastioita. Kivikauden lopun väestö on jättänyt esineiden lisäksi jälkeensä myös maastossa yhä havaittavia jälkiä. Näitä ovat kivistä koottujen jättikirkkojen ja niiden yhteydessä esiintyvien, käyttötarkoitukseltaan toistaiseksi arvoituksellisten rökkiöiden ohella myös laakeina painanteina maastossa erottuvat asumusten sijat. Ajanlaskun taitteessa, varhaisen metallikauden loppupuolella, veden alta oli paljastumatta vielä varsinainen lakeuden viljelytasanko, jolla Limingan, Lumijoen ja Tyrnävän kirkonkylät sijaitsevat. Tuolta ajalta tunnetaan vain pari asuinpaikkaa ja jokunen kivirökkiö. Rautakautisia kohteita ei alueelta juurikaan tunneta. Yhtenä selityksenä on esitetty ehkä alkuaan harvojen jälkien peittyneen myöhemmän talonpoikaisen asutuksen alle.

Kiinteät muinaisjäännökset on esitetty kaavakartalla 2 merkinnällä **muinaismuistokohde**.

Muinaisjäännos voi olla huomattavasti kohdemerkintää laajempi. Kohteen laajuus on tarvittaessa selvitettävä Museovirastosta.

Kiinteät muinaisjäännökset on kaavassa numeroitu ”Pohjois-Pohjanmaan kiinteät muinaisjäännökset 3” selvityksen mukaisesti. Kohteen jäljessä oleva numero viittaa Museoviraston muinaisjäännosrekisterin kuntakohtaiseen, toistaiseksi vanhan kuntajaon mukaiseen järjestysnumeroon.

”Pohjois-Pohjanmaan kiinteät muinaisjäännökset 3” selvityksessä esitettyä kohdeluetteloa on täydennetty Limingassa kohteilla 28-36, Lumijoella kohteilla 13 ja Tyrnävällä kohteilla 5-10.

Suunnittelualueelta on löydetty seuraavat muinaismuistokohteet:

Liminka

1. Mustosenkangas (3), rökkiöitä 2 kpl
2. Kiviselkä (19), rökkiöitä 4 kpl
3. Pampinkangas (30), rökkiöitä 6 kpl
4. Tuhkasenkangas (15), rökkiöitä 2 kpl
- 5a. Kantoselkä (28), rökkiöitä 4 kpl
- 5b. Kantoselkä W (29), rökkiöitä 1 kpl
6. Jauholaarinkangas (41), maakuoppia
7. Tuomela (Jäärälä) (16), kivikautinen asuinpaikka
- 8a. Heikinkangas (7, 20), kivikautinen asuinpaikka
- 8b. Heikinkangas E (8), rökkiöitä 2 kpl
9. Pitkäkangas (21), maakuoppia
10. Röhmönsaari (34), rökkiöitä 2 kpl ja rakakuoppia 3 kpl
11. Marjokangas (18), rökkiö
12. Myllyaro (27), rökkiöitä 3 kpl
13. Linnamaa (11), rajakiviä
14. Linnamaa (1,2), Jätinkirkko, rökkiöitä ja asuinpainanteita 2 kpl
15. Linnamaa N (31), kivikautinen asuinpaikka, asuinpainanteita
16. Läättimaa (35), rökkiö
17. Kilanperänmaa (37), kivikautinen asuinpaikka, asuinpainanteita
18. Vuovakoski N (22), kivikautinen asuinpaikka
19. Paarmakangas (24), rökkiöitä epämääräisiä kiveyksiä
- 20a. Käyräkangas (12), Jätinkirkko, rökkiöitä 6 kpl ja asuinpaikka
- 20b. Käyräkangas SE (26), Jätinkirkko, rökkiöitä 6 kpl ja asuinpaikka
21. Kotakangas (14, 23), Jätinkirkko, kivikautinen asuinpaikka
22. Linnakangas S (25), kivikautinen asuinpaikka

23. Linnakangas (13), Jätinkirkko
24. Pukansuo W (38), rökkiöitä 2 kpl
25. Mustosenkangas NW (43), asuinpainanne
26. Korkiakangas (44), kivikautinen asuinpaikka, asuinpainanteita
27. Nähinmaa (45), kivikautinen asuinpaikka, asuinpainanteita
28. Jurvalankangas (42), esihistoriallinen asuinpaikka
29. Vanhapalo (46), maakuoppa
30. Värminkoski a (47), maakuoppia 6 kpl
31. Värminkoski b (48), maakuoppia 6 kpl
32. Värminkoski c (49), keittokuoppia 3 + 1 kpl, maakuoppia 3 kpl
33. Värminkoski d (50), maakuoppia 8 + 1 kpl
34. Vanhanmaantienkangas 1 (51), maakuoppa
35. Vanhanmaantienkangas 2 (52), maakuoppa
36. Niilonkangas (53), asuinpainanteita, kivikautinen asuinpaikka

Limingan kohteet 7-9 ja 16-24 sijaitsevat kuntaliitoksen seurauksena Tyrnävän kunnan alueella. Museovirasto on käynnistämässä numeeroinnin ajantasaistamisen.

Lumijoki

1. Mustosenneva NW (8), asuinpainanteita
2. Aunonkangas (6), rökkiöitä
3. Metelinkangas (4), kivikautinen asuinpaikka
4. Isokankaan reuna (9), painanteita, liesien jäänteitä
5. Jouhiaro (10), maakuoppia
6. Korkiakangas (7), varhaismetallikautinen asuinpaikka
7. Rantaharju (11), maakuoppia
- 9a. Korkiakangas 1, Mustosenneva (12), maakuoppia, asuinpainanteita
- 9b. Korkiakangas 2, Mustosenneva (13), maakuoppia, asuinpainanteita
10. Korkiakangas 3, Mustosenneva (14), maakuoppia, asuinpainanteita
11. Korkiakangas 4, Mustosenneva (15), rökkiö
12. Korkiakangas 5, Mustosenneva (15), maakuoppia
13. Isoselkä (17), kivilatomuksia 2 kpl

Luettelon kohde 8. Granlund, Kissaviia (5) kuuluu nykyään Rantsilan kuntaan ja on poistettu tästä luettelosta.

Tyrnävä

(sisältää myös entisen Temmeksen kohteet)

- 1a. Luolakangas (5), rökkiöitä ja kivirakenteita

- 1b. Piilopirtinkangas (10), rökkiöitä ja kivirakenteita
 2. Haisunräme 2:22 (8), rökkiöitä
 3. Haisunräme E (9), maakuoppia
 4. Metelinkangas (4), Jätinkirkko
 5. Metelinkangas NE (14), rökkiö/kivikuoppa
 6. Isokangas (15), maakuoppia
 7. Kivimaanselkä (16), kivirökkiöitä/-kasoja
 8. Vesala SW (17), kivikautinen asuinpaikka
 9. Kiikkukaarto SW (18), kivikautinen asuinpaikka, asuinpainanteita
 10. Peuranpirtinkangas NW (19), kivikautinen asuinpaikka, asuinpainanteita
1. Lotimonsalmi (13), rökkiö, kuopanteita
 2. Lotionsalmi S (20), kivikautinen asuinpaikka
 3. Linnamaa 27:39 (15), rökkiö
 4. Palokangas (19), kivikautinen asuinpaikka, muinaisjalasten löytöpaikkoja
 5. Perälä (4), maakumpu ja kuoppia
 6. Perkkauksenkangas (7)
 7. Kolehmainen (21), kivikautinen asuinpaikka
 8. Rapinkoski W (22), maakuoppia

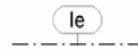
Lähde:

Pohjois-Pohjanmaan liitto. Pohjois-Pohjanmaan kiinteät muinaisjäänneet 3. Lakeuden seutukunta, Raahen seutukunta, Siikalatvan seutukunta. 2000. TE-keskus, Pohjois-Pohjanmaa. Toim. Anneli Salmela. Käden jälki. Lakeuden kulttuuriympäristö ja sen hoito. Liminka – Lumijoki – Rantsila – Temmes – Tyrnävä. Lakeuden seutukunta. 2001.

2.3.4. Yhdyskuntarakentamista rajoittavat tekijät

Lentoliikenteen estevapaa vyöhyke

Oulunsalossa sijaitsevan Oulun lentokentän estevapaa vyöhyke ulottuu suunnitellun pohjoisosan Liminganlahden merialueelle ja ranta-alueelle.

Yleiskaavakartalla 1 **lentoliikenteen estevapaa vyöhyke** on osoitettu yllä kuvattulla merkinnällä.

Mikään rakenne, laite, masto tai kasvillisuus ei saa nousta lentoesteiden korkeusrajoitusten yläpuolelle. Lentoesteiden korkeusrajoitukset ulottuvat tiukimmillaan 4-6 km etäisyydelle kiitotiestä kaikkiin suuntiin. Korkeista rakenteista ja laitteista, kuten esimerkiksi tuulivoimaloista, on niiden sijainnista riippumatta haettava ilmailulain

mukainen ilmailulaitoksen lausunto ennen rakentamiseen ryhtymistä.

Lähde:

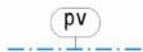
Ilmailulaitos. Lausunto 30.1.2003. Matti Koskivaara.
Ilmailulaitos. Oulun lentoaseman. Lentoaseman korkeusrajoitukset.

Pohjavesialueet

Pohjavesialue käsittää ns. varsinaisen pohjaveden muodostumisalueen, missä vedenläpäisevyys on hyvä sekä sen ympärillä olevan reunavyöhykkeen. Pohjaveden muodostumisalueeseen lasketaan kuuluvaksi myös niihin välittömästi liittyvät kallio- ja moreenialueet. Vedenhankinnan kannalta pohjavesialueet jaetaan kolmeen luokkaan

1. vedenhankinnalle tärkeät pohjavesialueet
2. vedenhankintaan soveltuvat pohjavesialueet
3. muut pohjavesialueet

Seudun vedenhankinnan kannalta tärkeitä pohjavesialueita ovat vedenhankinnalle tärkeät sekä vedenhankintaan soveltuvat pohjavesialueet. Nämä alueet on osoitettu yleiskaavakartalla 1a alla kuvatulla merkinnällä **pohjavesialue**.

Pohjavesialueista on jätetty pois 3. luokan pohjavesialueet lukuun ottamatta Kempeleestä Utajärven Rokualle ulottuvaa harjujaksoa, jolle sijoittuu myös 3. luokan pohjavesialueita. Näiden 3. luokan pohjavesialueiden luokka on tutkimusten keskenkäisyyden vuoksi vielä lopullisesti määrittämättä.

Pohjavesialueelle ei saa sijoittaa laitoksia, rakenteita tai toimintoja, jotka saattavat vaikuttaa haitallisesti pohjaveden laatuun. Haitallisena pidetään esim. toimintaa, jonka yhteydessä valmistetaan, käytetään tai varastoidaan merkittävästi pohjavettä pilaavia aineita. Pohjaveden määrään tai korkeustasoon vaikuttavaa rakentamista tai muuta toimintaa saattaa rajoittaa pohjaveden muuttamiskielto. Tarvittaessa asiasta on pyydettävä alueellisen ympäristökeskuksen lausunto.

Tulva

Meren ranta-alueet ovat osaksi alavaa, tulva- ja jääuhan alaista aluetta. Rakentamiseen eivät sovellu korkeustason +1,50 (N60) alapuolella olevat alueet. Limingassa ja Lumijoella on kuntien omien rantayleiskaavatoiden yhteydessä kartoitettu kaikki ranta-alueen rakennukset ja oleville rakennuspaikoille on tulva- ja jääuhan huomioon ottavat kaavamääräykset. Uusia rakennuksia ei ole osoitettu ko. korkeustason alapuolelle.

Jokien tulva-alueita on kartoitettu kuntien yleiskaavatoiden yhteydessä. Kokemusräisästi on Limingassa ja Tyrnävällä maastossa tulvakartoitusten yhteydessä säännönmukaisesti todettu, että tasaisilla peltolakeusjaksoilla rakennusten sijaitessa jokea seuraavan tien ja joen välissä tulva-herkillä osuuksilla Ängeslevänjoella ja Tyrnävänjoella sekä Leppiojalla kosteudelle alltiit rakenteet on syytä olla vähintään 1 m jokea seuraavan tien pinnan kullakin kohdalla olevan korkeustason yläpuolella. Tulvan nousu tien ja joen välissä loppuu, kun joki tulvii tien yli tien takaisille laajoille peltolakeuksille.

Limingassa Temmesjoen kevättulva on kartoitettu 1995. Lumijoella Kirkonkylän yleiskaavatyön yhteydessä on määritelty Lumijoen alimmat rakentamiskorkeudet. Lumijoen ranta-alueella tulvavahingolle alltiiden rakennusosien tulee olla vähintään 0,8 m ympäristökeskuksen määrittämiä tulvakorkeuksia ylempänä. Tyrnävän Ängeslevän- ja Tyrnäväjoen sekä Leppiojan tulva-alueet on kartoitettu vuonna 2000. Tyrnävän kirkonkylän osayleiskaavan perustiedot II – karttaan (kunnallistekniikka, melualueet, tulva-alueet, maatalous) on merkitty vuoden 2000 tulvatilanne, eikä rakentamista suunnata tulvaherkille alueille. Tyrnävän rakennusjärjestyksessä määritellään, että kosteudelle alltiit rakenteet tulee olla vähintään 1 m ylävesirajaa korkeammalla. Tämän lisäksi jokivarsirakentamisessa on otettava huomioon jokien sortumavaara.

Maatalous

Maataloudessa ympäristön kannalta katsottuna ongelmina ovat mm. peltoviljelyn ja karjatalouden aiheuttama vesistökuor-

mitus ja vaikutukset pohjavesiin, karjatalouden ilmapäästöt, vaikutukset maaperään, paikoin tehoviljelystä johtuva ympäristön yksipuolistuminen ja maaseudun autioitumisesta johtuva maiseman rappeutuminen.

Suunnittelualueella vesistöön kulkeutuvia fosforipäästöjä on pyritty estämään nurmettamalla valtaojien pientareita ja perustamalla suojakaistoja vesistöjen varteen. Myös peltojen lannoittamisessa on asetettu ylärajat fosforin ja typen käytölle. Merkitävä osa pelloista hoidetaan tarkennetun lannoituksen avulla, jolloin lannoitus määräytyy pellon ravinnetilan mukaan. Lannoituksen tarkennuksen perusteella lannoitemäärät ovat alentuneet. Myös karjanlannan levittämistä koskevilla ohjeilla, alunamaiden kalkituksella ja säätösaloituksella on ollut ympäristön kannalta myönteisiä vaikutuksia.

Lähde:

Ympäristöministeriö. Pohjavesialuemerkinnot kaavoihin. Pohjavesialueiden merkintätyöryhmän mietintö. Työryhmän raportti 1.1992.

2.4. Luonnonympäristö

Oulun seudulle on ominaista rannan siirtyminen jatkuvasti maalta merelle päin maankohoamisen seurauksena. Maa kohoaa noin 80 cm sadassa vuodessa, mikä seurauksena rantamaisema muuttuu vuosikymmenestä toiseen. Limingan ja Lumijoen rannoille ovat tyypillisiä alavien rantojen laajat niittyraunnot, jotka ovat syntyneet luontaisesti maan kohotessa ja joita niitto ja laidunnus ovat pitäneet avoimina. Laidunnuksen ja niiton loputtua rannat ovat kuitenkin monin paikoin ruovikoituneet ja pensoittuneet.

Limingan lakeus on perinteistä maatalousseutua. Liminka, Lumijoki ja Tyrnävä ovat Pohjois-Pohjanmaan lakeuksien viljelymaisemaa, jolle laajat peltomaisemat antavat ominaisen leimansa. Peltolakeutta halkovat joet. Jokivarret ovat reheviä ja monipuolistavat peltolakeuden eliöstöä.

Laajennusalueen pinta-alasta suota on yli 60 %. Suot ovat suureksi osaksi ojitettuja.

Luonnontilaiset suot ovat pääasiassa aapasoi. Alueen itäosassa on laaja Venevan-Pelson aapasuokokonaisuus, joka on Natura 2000 –verkoston kohde.

2.4.1. Maankohoamisrannikko

Liminganlahden tasanko on maankohoamisranta, joka on aiemmin ollut laajojen rantaniittyjen peitossa. Liminganlahti on noin 109 km² laajuinen matalahko merenlahti, joka sijaitsee Limingan, Lumijoen, Kempeleen ja Oulunsalon kuntien alueella. Liminganlahti on Perämeren suurin lahti ja linnuston kannalta Suomen arvokkain lintuvesi. Liminganlahden kosteikko on tärkeä sekä lintujen pesimäalueena että muuton aikaisena levähdysalueena. Alueelta on tavattu 31 lintudirektiivin liitteen I lajia ja alueella pesii lähes 10 uhanalaista lajia. Liminganlahti sisällytettiin vuonna 1965 Project Mar -ohjelmaan, 1973 Pohjoismaiden tärkeimpiin lintuvesiin, 1982 vahvistettuun valtakunnalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan ja vuonna 1998 Natura 2000 - suojelualueverkostoon.

Liminganlahtea ympäröivät rannat ovat laakeita ja matalia. Rantamaisemaa hallitsevat ruovikot ja saraniityt, jotka vaihettavat pensaikkojen kautta rantalepikoiksi tai koivikoiksi. Maan nopeasta kohoamisesta ja merenpinnan korkeusvaihtelusta seuraa kasvillisuuden vyöhykkeisyys mereltä maalle siirryttäessä. Kasvillisuuden tavallinen sukkessiosarja Oulun seudun rannoilla on: hiekkasärkät – merenrantaniitty – pajuvyöhyke – lepikkovyöhyke – koivuvaltaiset metsät – kangasmetsät. Laajimmat avoniityt sijaitsevat Lumijoella Pitkänokan alueella ja Limingassa Virkkulan ympäristössä. Linnuston lisäksi Liminganlahti on kasvillisuudeltaan ainutlaatuinen ja suojelun kannalta arvokas. Alueella on kotoperäisiä lajeja, erillisesiintymiä ja runsaasti uhanalaisia kasvilajeja.

Lähteet:

<http://www.vyh.fi/ppo/limlahti/life/llahti.htm> 4.11.2003
Markkola, J., Ohtonen, A., Ojanen, M., Pessa, J. & Siira, J. 1993. Liminganlahti. 163 s. Kustannus Pohjoinen. Oulu.

Siira, J. & Pessa, J. 1992. Liminganlahden ranta-alueiden nykytila sekä suojelun ja hoidon tarve.

Perämeren tutkimusaseman monisteita 21. Oulun yliopisto.

2.4.2. Luontotyypit ja erityisen tärkeät elinympäristöt

Luonnonsuojelulain (29 §) ja -asetuksen (10 §) suojelemat luontotyypit ovat maassamme harvinaisia ja esiintyvät yleensä pienialaisina ja vain tietyllä alueella. Alueellinen ympäristökeskus määrittelee suojeltuun luontotyyppiin kuuluvan alueen rajat ja puustoiset luontotyypit rajataan yhteistyössä metsäkeskuksen kanssa.

Suojeltuihin luontotyyppihin kuuluvia luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia alueita ei saa muuttaa niin, että luontotyyppiin ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu (LuonnonsL 29 §). Suojeltuja luontotyyppisiä on luonnonsuojelulaissa kuvattu kaiken kaikkiaan yhdeksän. Yleiskaava-alueella luonnonsuojelulain mukaiset luontotyypit sijaitsevat suojelualueilla eikä niitä ole erikseen merkitty yleiskaavakartalle.

Vesilaissa säädetään eräiden luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden pienvesiluontotyyppien suojelusta. Näiden vesiluontotyyppien EU:n luontodirektiivin mukainen suojelu on toteutettu vesilailla. Suojelualueilla sijaitsevia vesilain mukaisia (1:15a § ja 1:17a §) pienvesiä ei ole merkitty kartalle erikseen.

Metsälaissa (10 §) on kuvattu seitsemän erityisen tärkeää elinympäristöä. Elinympäristöt ovat yleensä pienialaisia, poikkeavat tavanomaisesta metsäluonnosta ja erottuvat selvästi elinympäristöstään. Oulun alueen metsälaissa kuvattujen kohteiden sijaintitiedot ovat Metsäkeskuksen hallinnassa, mutta tietojen saaminen yleiskaavakäyttöön ei ole nykykäytännön mukaan mahdollista.

Lähde:

Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti Kustannus. Helsinki.

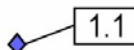
2.4.3. Perinnemaisemat

Muuttuvan maatalouskulttuurin myötä ovat perinteisten maankäyttötapojen muovaamat elinympäristöt, perinnebiotoopit, kaatoamassa luonnostamme. Vuonna 1992 käynnistettiin perinnemaisemien inventointi- ja hoitoprojekti, jonka toteuttajina olivat alueelliset ympäristökeskukset. Pohjois-Pohjanmaan osalta projektin tulokset on raportoitu alueellisessa ympäristöjulkaisussa "Pohjois-Pohjanmaan perinnemaisemat" (Vainio, M. & Kekäläinen, H. (toim.) 1992). Kyseisessä raportissa perinnemaisemat on jaettu kolmeen arvoluokkaan; valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaisiin. Tässä yhteydessä on huomioitu vain valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kohteet.

Valtakunnallisesti arvokkaita perinnemaisemia luonnehtii yleensä hyvin pitkään jatkunut laidunnus tai niitto sekä edustava perinnekasvillisuus. Kohteen perinteinen käyttö voi olla myös loppunut, mutta silloin kasvillisuuden täytyy olla erityisen edustavaa. Limingan, Lumijoen ja Tyrnävän kuntien alueella ei ole valtakunnallisesti arvokkaita perinnemaisemakohteita.

Maakunnallisesti arvokkaalla perinnemaisemalla perinteinen tai lähes perinteinen käyttö on jatkunut pitkään, minkä ansiosta alueella on tyyppillistä perinnekasvillisuutta ja monipuolinen lajisto. Osa alueesta on voinut joskus olla peltoa. Limingan, Lumijoen ja Tyrnävän kuntien alueella maakunnallisesti arvokkaita perinnemaisemakohteita ovat Limingan Virkkulan Hyrynrinta ja Lumijoen Pitkänokka, jotka molemmat ovat laidunkäytössä olevia merenrantaniittyjä.

Perinnemaisemat on esitetty kaavakartalla 2 merkinnällä **perinnemaisema**.

Lähde:

Pohjanmaan perinnemaisemat. Alueelliset ympäristöjulkaisut 44. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus. Oulu.

2.4.4. Uhanalaiset kasvilajit

Eliölaajisto muodostaa luonnon monimuotoisuudessa keskeisen tason. Lajiston määrää, runsaussuhteita ja uhanalaisuutta käytetään usein luonnon ja ympäristön tilan mittareina sekä eri alueiden suojeluarvon määrittäjinä. Suomen luonnonsuojelulaissa määritellään suojelun kannalta keskeinen lajisto, eli uhanalaiset ja erityisesti suojeltavat lajit.

Kasvilajien esiintymätiedot on saatu Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselta. Sijaintitiedot olivat pääosin 100 – 1000 metrin tarkkuudella. Joidenkin esiintymien sijaintitiedot olivat niin puutteelliset, että niiden sijoittaminen kartalle oli mahdotonta. Aineistosta on jätetty pois myös ennen vuotta 1950 tehdyt havainnot.

Valtakunnallisesti uhanalaiset, silmälläpidettävät ja erityisesti suojeltavat kasvilajit

Valtakunnallisesti uhanalaisten kasvilajien luokituksessa on kolme varsinaista uhanalaisluokkaa: *äärimmäisen uhanalainen* (CR), *erittäin uhanalainen* (EN) ja *vaarantunut* (VU). *Silmälläpidettäviä* (NT) ovat lajit, jotka eivät aivan täytä uhanalaisen kriteereitä. Valtakunnallisessa uhanalaisuusarvioinnissa käytettyä IUCN -luokitusta sovelletaan myös alueellisessa tarkastelussa. Lajeja ei kuitenkaan luokitella eri uhanalaisuusluokkiin, vaan käytetään vain luokkia hävinnyt ja uhanalainen. Luonnonsuojeluasetuksen 48 §:ssä on määrätty 485 häviämistävaarassa olevaa uhanalaista lajia erityisesti suojeltaviksi. Erityisesti suojeltavan lajin säilymisen kannalta tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kielletty. Kielto tulee voimaan, kun alueellinen ympäristökeskus on päätöksellään määritellyt lajin esiintymispaikan rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajalle.

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät putkilokasvit on esitetty liitteessä 2 ja uhanalaiset ja silmälläpidettävät sammat liitteessä 3.

Luontodirektiivin liitteiden II ja IV lajit

Luontodirektiivin liitteeseen II sisältyvillä yhteisön tärkeinä pitämällä lajeilla tarkoite-

taan sellaisia lajeja, jotka ovat alueella erittäin uhanalaisia, vaarantuneita, harvinaisia, kotoperäisiä tai vaativat erityishuomiota elinympäristönsä erityisluonteen vuoksi. Osa liitteen II lajeista on määritelty ensisijaisen tärkeiksi lajeiksi. Ensisijaisen tärkeät lajit ovat yhteisön alueella erittäin uhanalaisia ja/tai yhteisöllä katsotaan olevan erityinen vastuu niiden suojelusta lajin luontaisella levinneisyysalueella. Luontodirektiivin liitteessä IV on lueteltu ns. tiukkaa suojelua vaativat lajit. Kunkin jäsenvaltion tulee ottaa käyttöön tiukka suojelujärjestelmä luontaisesti alueellaan esiintyvien liitteen IV lajien suojelemiseksi. Liitteen IV kasvilajien suojelemiseksi valtion tulee kieltää niiden poimiminen ja hävittäminen.

Suomen kansainväliset vastuulajit

Putkilokasveista on Suomen kansainvälisiksi vastuulajeiksi valittu ne, joiden eurooppalaisesta kannasta on arvioitu olevan Suomessa vähintään 20 %. Useimmat vastuulajit eivät ole Suomessa uhanalaisia, joten ne eivät ole mukana tässä aineistossa. Asema vastuulajien luettelossa merkitsee lähinnä tarvetta lajien seurannan ja tutkimuksen tehostamiseen, sekä vastuulajien elinympäristöjen huomioon ottamiseen maankäytön suunnittelussa.

Rauhoitetut kasvilajit

Voimassa olevalla luonnonsuojeluasetuksella on rauhoitettu 42 eläin-, 137 putkilokasvi- ja seitsemän sammallajia. Asetus kieltää rauhoitettujen lajien keräämisen, haltuunoton, häiritsemisen, vangitsemisen, tappamisen ja siirtämisen toiseen paikkaan. Rauhoitussäännökset eivät estä alueen käyttämistä maa- ja metsätalouden tai rakennustoimintaan eivätkä rakennusten ja laitteiden käyttöä. Rauhoitetuja eläimiä ja kasveja ei kuitenkaan saa vahingoittaa eikä häiritä.

Uhanalaisten kasvien suojelualueiden ulkopuolella olevat kasvupaikat on esitetty kaavakartalla 2 merkinällä **uhanalaisten kasvien alue**. Merkintä osoittaa uhanalaisten kasvilajien likimääräisen sijainnin ja tästä johtuen kohdemerkinnästä kilometrin etäisyydellä tapahtuvasta maankäytöstä on neuvoteltava kunnan ympäristöasioista vastaavan viranhaltijan kanssa.

Lähteet:

<http://www.vyh.fi/luosuo/lumo/lasu/cities/ersurala.htm>

<http://www.vyh.fi/luosuo/lumo/lasu/loslasu.htm>

<http://www.vyh.fi/luosuo/lumo/lasu/uhanal/miети/vastlaji.htm>

2.4.5. Linnusto/Eläimistö

Oulun seudun rannikolla on selvästi monipuolisempi pesimä- ja muuttolintulajisto kuin sisämaassa Pohjois-Pohjanmaalla. Perämeren rannikon lintuvedet ovat monien eteläisten lajien pohjoisimmat ja monien pohjoisten lajien eteläisimmät pesimäalueet maassamme. Perämeren rannikolla tavataan myös joukko lajeja, joiden koko Suomen kannasta merkittävä osa pesii täällä. Näitä ovat risti- ja harmaasorsa, mustapyrstökuiri, etelänsuosirri, rantakurvi, pikkutiira ja kultasirkku.

Liminganlahti on matalahko merenlahti, jossa Perämeren rannikolle tyypilliset matalikot, rantaniityt, ruovikot, rantalietteet, hietikot ja pikkuluodot muodostavat laajan ja monipuolisen kokonaisuuden. Liminganlahti on linnustoltaan Suomen tärkein lintuvesi. Liminganlahden linnustosta on tietoja vuosisadan alkupuolelta lähtien. Vuoden 1995 loppuun mennessä oli tavattu ainakin 250 lintulajia. Liminganlahdella on tavattu 31 lintudirektiivin liitteen I lajia ja alueella pesii lähes 10 uhanalaista lajia. Muuton aikana Liminganlahdella voi olla yli 20 000 vesilintua levähtämässä samanlaisesti. Alue on hanhien tärkein levähdyspaikka.

Kempeleen, Limingan, Lumijoen ja Tyrnävän alueella on yli 150 km² laajuinen yhte-

näinen peltoalue, jonka merkitys lintujen muutonaikaisena levähdysalueena on erittäin suuri. Alue on myös erittäin merkittävä peltolintujen pesimäalue. Lakeuden peltolintujen pesimälinnusto on monipuolinen. Siellä pesivät lähes kaikki tyypilliset peltolintulajit ja niiden lisäksi joukko kosteikoille ja metsille tyypillisiä lajeja. Lakeuden pesimälinnustoon kuuluvat esimerkiksi tuulihaukka, suopöllö, sarvipöllö, sinisuohaukka, mustapyrstökuiri, punajalkaviklo, mustavaris, peltopyy, fasaani, ruisräikkä ja pensasirkkalintu. Satunnaislajeja ovat heinäkurppa, niittysuohaukka, viiriäinen, luhtakerttunen, viitakerttunen ja satakieli.

Venenevan pesimälinnustoon kuuluvat poikkeuksetta kaikki Pohjois-Pohjanmaan eteläosissa tavattavat suolintulajit. Lintudirektiivin liitteen I lajeista alueen linnustoon kuuluvat hiiripöllö, kaakkuri, kapustarinta, kuikka, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, palokärki, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö sekä kaksi uhanalaista lajia, joiden tiedot ovat salassa pidettäviä.

Lintujärjestö BirdLife International valitsee kansainvälisesti tärkeät lintualueet, eli IBA-alueet (Important Bird Areas), joiden tavoitteena on kansainvälisesti tärkeiden pesimä- ja talvehtimisalueiden sekä muutonaikaisten levähdysalueiden tunnistaminen ja suojeleminen. FINIBA on Suomen ympäristökeskuksen ja BirdLife Suomen koordinoima valtakunnallinen linnuston kartoitus- ja suojeluhanke. IBA- ja FINIBA – kohde *Oulun seudun kerääntymisalue* on Hailuodon, Haukiputaan, Kempeleen, Limingan, Lumijoen, Muhoksen, Oulun, Oulunsalon, Siikajoen ja Tyrnävän kuntien alueella sijaitseva Suomen oloissa ainutlaatuinen, rehevien, matalien merenlahtien ja saariston muodostama kosteikkokokonaisuus, johon laajat viljelyalueet liittyvät kiinteästi. Laaja Veneneva - Pelson FINIBA -alue sijaitsee Kestilän, Limingan, Rantsilan ja Tyrnävän kuntien alueella. Siikajoen alajuoksun suot on usean pienen tai keskikokoisen avosuon kokonaisuus joka sijaitsee Lumijoen, Siikajoen ja Ruukin kuntien alueella. Suunnittelualueen IBA- ja FINIBA-kohteet on esitetty liitteessä 4.

Limingan, Lumijoen ja Tyrnävän kuntien alueella esiintyvät uhanalaiset linnut on esitetty liitteessä 5.

Alueen muu eläimistö jää selvästi linnuston varjoon. Alueelle ulottuu yli 30 nisäkkäslajin levinneisyys. Runsaimpia ja runsaslukuisimpia ovat pikkunisäkkäät, kuten myyrät ja päästäiset. Tavanomaisia suuria nisäkkäitä esiintyy runsaasti. Liminganlahden alueella esiintyviä nisäkkäitä ovat hirvi, metsäkauris, norppa, kettu, supikoira, saukko, mäyrä, minkki, metsäjänis, rusakko, piisami, pelto- ja metsämyyrä, vaivais- ja koivuhiiri, metsä-, vesi-, vaivais-, kääpiö- ja idänpäästäinen. Saukkoa esiintyy Liminganlahden lisäksi ainakin Tyrnävällä jokivarsissa ja Limingan, Lumijoen ja Tyrnävän kuntien Natura-alueilla. Saukko on Luontodirektiivin liitteen II laji ja uhanalaisuusluokituksen mukaan silmälläpidettävä.

Perämeren rannikon laajat matalikot ovat arvokkaita pien- ja poikaskalaston tuotantoalueita. Kalasto on monipuolinen ja koostuu sekä meri- että sisävesikannoista. Lajeja tavataan yhteensä runsaat 30. Taimen, siika ja hauki ovat pyydytyimmät kalalajit. Liminganlahden vakituiseen kalastoon kuuluvat silakka, vaellussiika, merimuikku eli maiva, lohi, taimen, harjus, kuore, hauki, lahna, salakka, ruutana, säyne, seipi, muttu, särki, ankerias, made, kolmipiikki, kymmenpiikki, kiiski, ahven, härkäsimppu ja nahkiainen. Nahkiainen on Luontodirektiivin liitteen II laji ja uhanalaisuusluokituksen mukaan silmälläpidettävä. Tyrnävänjoessa esiintyy särkeä, ahventa, haukea, joen latvoilla harjusta, purotaimenta (istutettu) ja rapua.

Lähteet:

Heikkilä, R. & Várkonyi, G. (toim.) Vienan Karjalan erämaa-alueiden vaikutus Kainuun vanhan metsän eläinpopulaatioihin. Alueelliset ympäristöjulkaisut 347. Suomen ympäristökeskus. Helsinki.

Heikkinen, J. 2003. Tyrnävän kunnan luontoselvitys. Tyrnävän kunta.

Leivo ym. 2002. Suomen tärkeät lintualueet FINIBA. BirdLife Suomen julkaisuja No 4.

Markkola, J., Ohtonen, A., Ojanen, M., Pessa, J. & Siira, J. 1993. Liminganlahti. 163 s. Kustannus Pohjoinen. Oulu.

Pohjois-Pohjanmaan linturetikohteet 1996. Toim. Ohtonen, A., Kakko, A. & Piispanen, J. Pohjois-Pohjanmaan Lintutieteellinen Yhdistys ry. Oulu.

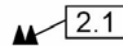
Venetvaara, J., Jokela, J. & Lammi, E. 2000. Lumijoen kirjokylän osayleiskaavan luontoselvitykset 2000. Linnusto ja kasvillisuus.

Siira, J. 2001. Liminganlahden pesimälinnusto vuosina 1953-2001. Linnut – vuosikirja 2001. BirdLife Suomi

2.4.6. Kallioalueet

Ympäristöministeriö on inventoinut Pohjois-Pohjanmaan luonnon ja maisemasuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet. Kartoituksessa on selvitetty kallioalueiden geologiset, biologiset ja maisemalliset arvot. Suojelumerkitystä arvioitaessa on lisäksi otettu huomioon kallioalueeseen tai sen lähiympäristöön liittyvät muut arvot, kuten luonnontilaisuus, luonnonsuojelualueet, kulttuurihistoria ja arkeologia sekä virkistyskäyttö. Yksi näistä Pohjois-Pohjanmaan arvokkaista kallioalueista on Tyrnävän Kivimaanselkä, joka on geologisesti merkittävä retkeilykohde. Kallioalueen biologinen ja maisema-arvo sekä muut arvot ovat vähemmän merkittäviä.

Yleiskaava-alueen ainut merkittävä kallioalue, Tyrnävän Kivimaanselkä on valtakunnallisesti arvokas alue ja se on esitetty yleiskaavakartalla 2 merkinnällä **luonnon ja maisemasuojelun kannalta arvokas kallioalue**.

Alueella ei ole muita valtakunnallisesti tai seudullisesti arvokkaita kallioalueita.

Lähde:

Husa, J., Teeriaho, J. & Kontula, T. 2001. Luonnon ja maisemasuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Pohjois-Pohjanmaalla. Alueelliset ympäristöjulkaisut 203. 1809. Edita. Helsinki.

2.4.7. Suojelualueet

Valtioneuvosto hyväksyi 20.8.1998 Natura 2000 -verkostoon seuraavat alueet:

Liminka

- Loukkuneva-Isoneva. Alue on perustettu soidensuojelualue. Kohteen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.
- Liminganlahti. Liminganlahti kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan.

Alueen suojelu toteutetaan maa-alueiltaan lakisääteisenä suojelualueena ja vesialueiltaan vesilain nojalla.

- Revonneva-Ruonneva. Alue sisältyy valtakunnalliseen soidensuojeluohjelmaan. Kohteen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena
- Veneneva-Pelso. Kohteeseen on yhdistetty Pelson luonnonpuisto ja soidensuojelun perusohjelman kohde. Alueen suojelu toteutetaan muiltakin osin lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.

Lumijoki

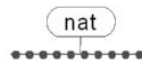
- Liminganlahti. Liminganlahti kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan. Alueen suojelu toteutetaan maa-alueiltaan lakisääteisenä suojelualueena ja vesialueiltaan vesilain nojalla. Alue on valtakunnallisen soidensuojelun perusohjelman kohde.
- Haarasuo. Alueen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.
- Revonneva-Ruoneva. Alue sisältyy valtakunnalliseen soidensuojeluohjelmaan. Kohteen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.
- Huhtaneva-Lumineva. Huhtaneva - Lumineva sisältyy valtakunnalliseen soidensuojelun perusohjelmaan. Alueella on kaksi yksityismaiden luonnonsuojelualuetta. Kivivaara-Vartinvaara kuuluu valtakunnalliseen harjijensuojeluohjelmaan. Huhtaneva-Luminevan suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.
- Säärenperä ja Karinkannanmatala. Säärenperä ja Karinkannanmatala sisältyvät valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan. Siikajoen lintuvesien ja soiden suojelu toteutetaan luonnonsuojelulain ja /tai vesilain nojalla. Alueen perinnemaisemien suojelun ensisijainen toteutuskeino on maanomistajan kanssa tehtävä sopimus.

Edellä mainittujen kohteiden lisäksi Tyrnävällä on merkittävä luonnonsuojelukohde Lintusuo, joka ulottuu myös Muhoksen kunnan alueelle. Lintusuo, kuten muutkin suojelualueet, on esitetty kaavakartalla merkinnällä **luonnonsuojelualue**.

SL

Ne suojelualueet, jotka kuuluvat Natura 2000 verkostoon, on esitetty kaavakartalla

merkinnällä **Natura 2000 verkostoon kuuluva alue**.

Lähde:

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=3604&lan=fi>
Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus. Kaakinen
Eero. 28.11.2003

2.5. Sosiaalinen ympäristö

Limingan, Lumijoen ja Tyrnävän kunnat ovat viime vuosina olleet muuttovoittoisia. Kunnissa alle 15 vuotiaitten osuus on suurempi kuin Oulun seudulla keskimäärin. Nuoria alle 15 vuotiaita on Limingassa, Tyrnävällä ja Lumijoella enemmän kuin yli 64 vuotiaita. Myös asuntokuntien keskimäärin on suurempi kuin Oulun seudulla keskimäärin.

Limingan, Lumijoen ja Tyrnävän työpaikoista suurin osa muodostuu maa-, riista- ja metsätalouden sekä terveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen työpaikoista. Työmatkaliikenteestä iso osa suuntautuu Ouluun ja jonkin verran Raaheen.

Limingan ja Tyrnävän työttömyysaste oli vuoden 2003 elokuussa 10 – 11 % ja Lumijoella vastaava luku on noin 11 % - 13 %. Oulun seudun kuntien vertailussa kunnat sijoittuvat työttömyysasteen keskikastiin. Vaikka maatalouden koneistuminen on vaikuttanut apu-työpaikkojen vähenemiseen, työttömyysaste pienenee oleellisesti perunan kylvön ja istutuksen aikoihin. Tämä johtuu siitä, että Tyrnävä ja Liminka ovat Tyrnävällä toimivan siemenperunakeskuksen tuotantoaluetta, joka muodostaa Euroopan Unionin tunnustaman korkealaatuisen siemenperunatuotannon laatuviyöhykkeen, ns. High Grade-alueen.

Suunnittelun alueen kuntiin muuttajat ovat yleensä hyvin toimeen tulevia perheitä, joiden muutto suuntautuu uusille omakotitaloalueille. Uusien muuttajien tarvitsemat kunnalliset palvelut ovat pääasiassa päivähoito- ja koulupalveluja. Limingassa ja Tyrnävällä, jossa muutto uusille Tupoksen

ja Murron alueille on ollut vilkasta, kasvu on edellyttänyt päivähoito- ja koulupalvelujen voimakasta kehittämistä kyseisillä aluilla.

Kyläkoulut koetaan tärkeänä kylän elinvoiman ylläpitäjänä ja tästä johtuen kylien toimintaa on suunnattu ulospäin entistä enemmän. Tavoitteena on uusien asukkaiden saaminen myös vanhoille kyläalueille. Tyrnävän Temmeksellä, joka vuoden 1999 loppuun oli itsenäinen kunta, on erittäin voimakas ”kotiseutuhenki”.

Suunnittelualueen kaupalliset palvelut keskittyvät kuntien keskustaan, poikkeuksena Limingan Tupos, jossa on päivittäistavarakauppa sekä asuntoalueella että moottoritien varressa liikennepalveluaseman yhteydessä alle puolen kilometrin etäisyydellä Tupoksen asutuksesta. Kyläkauppa on myös Limingan Alatemmeksellä valtatie 4:n ja Vaaranmaantien liittymän tuntumassa valtatie 4:n länsipuolella.

Kaikki kunnat ovat joukkoliikenteen piirissä. Tyrnävältä Ouluun lähtevä linja-auto kiertää Limingan kautta noin ½ tunnin välein klo 6.45 ja klo 16.45 välisenä aikana, minkä jälkeen vuorot lähtevät noin tunnin välein klo 21.00 asti. Lumijoella vuorotiheys on harvempi kuin Tyrnävällä ja Limingassa. Aamulla ajetaan kuusi linja-autovuoroa klo 6.45 - klo 9.45, minkä jälkeen linja-auto Ouluun lähtee noin kahden tunnin välein. Viimeinen vuoro liikennöidään klo 20.15. Kunnissa on vireillä palveluliikenteen kehittäminen, mistä toivotaan apua erityisesti vanhusten liikkumisen järjestämiseen.

Lähde:
Perusturvajohtaja Eeva Kokko, Liminka. 16.1.2004.
Sosiaali- ja terveysjohtaja Soile Larivaara, Tyrnävä. 22.12.2003.
Perusturvajohtaja Kristiina Peltola, Lumijoki. 16.1.2004.
www.stat.fi/oulu/seutukunta/ouluseutu/tyollisyys.htm
www.stat.fi/oulu/seutukunta/ouluseutu/vaesto.html

2.6. Seudun eteläisten kuntien ominaispiirteet

OULUN SEUTU

Tilaa, valoa ja pohjoista voimaa.

Seutu on tullut tunnetuksi huipputeknologian ilmiömäisestä kehityksestä. Oulun seutu on kasvanut merkittäväksi valtakunnan osakeskukseksi. Seudun elinkeinorakenne on monipuolinen. Korkean teknologian työpaikkojen lisäksi seudulta löytyy perinteisiä elinkeinoaloja edustavaa työpaikkatoimintaa. Seutu tarjoaa veto-voimaisia asuin- ja teollisuusympäristöjä, monipuoliset virkistysalueet sekä rikkaan kulttuurihistoriallisen ympäristön.

LIMINKA

Lakeusmaiseman valoa ja ääretöntä avaruutta on kuvattu monissa maalauksissa, runoissa ja lauluissa. Vanha Liminka ja jokivarsien asutus viestivät kunnan yli viisisataavuotisesta historiasta. Ainutlaatuinen Liminganlahden lintuparatiisi tarjoaa puitteet luontomatkailulle ja seudun asukkaiden virkistytymiselle. Vain vartti valtiella liittää Limingan kaupungin sykkeeseen.

LUMIJOKI

Kunnan vahvuus on sen maaseutumaisuus laajoine peltoaukeineen sekä merenranta. Liminganlahti ja sen linnusto sekä Varjakka antavat oman lisänsä seudun virkistysaluetarjontaan.

TYRNÄVÄ

Kuntaa kehitetään maaseutupaikkakuntana, jolla leimaa antavana piirteenä on valtakunnallisesti arvokas peltolakeus sekä lukuisat vanhat rakennukset. Peltomaisemasta erottuu selkeänä kokonaisuutena kirkonkylä. Oman lisänsä peltomaisemaan tuovat metsäsaarekkeet, puukujanteet ja Lakeuden joet.

3. Tavoitteet

Maankäyttö- ja rakennuslain 5 §:ssä määriteltyjen alueiden käytön suunnittelun tavoitteiden sekä yleiskaavan sisältöä koskevien vaatimusten (MRL 39 §) lisäksi yleiskaavaa koskevat seuraavat kohdassa 3.1. – 3.3. mainitut tavoitteet.

3.1. Valtakunnalliset tavoitteet

Valtioneuvosto päätti valtakunnallisista alueidenkäytön tavoitteista 30.11.2000. Päätös tuli lainvoimaiseksi 26.11.2001.

Valtakunnallisissa tavoitteissa esitetään alueidenkäytön suunnittelua koskevien periaatteellisten linjauksien lisäksi myös velvoitteita.

Eheytyvän yhdyskuntarakenteen ja elinympäristön laadun kannalta pidetään tärkeänä, että alueidenkäytön suunnittelussa

- Lähtökohtana on perusteltu väestönkehitysarvio
- Esitetään yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen tarvittavat toimenpiteet
- Ei sijoiteta irralleen olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta uusia huomattavia asuin-, työpaikka- tai palvelutoimintojen alueita
- Matkailu- ja vapaa-ajantoiminnoilla tuetaan maaseudun taajamia ja kyläverkostoa sekä infrastruktuurin käyttöä
- Varataan riittävät alueet jalankulun ja pyöräilyn verkostojen varten sekä edistetään verkostojen jatkuvuutta
- Terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkempien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys
- Maa- ja kallioperän soveltuvuus suunniteltuun käyttöön otetaan huomioon
- Ehkäistään melusta aiheutuvaa haittaa ja pyritään vähentämään jo olemassa olevia haittoja
- Turvataan terveellisen ja hyvänlaatuisen veden riittävä saanti
- Otetaan huomioon jätevesihaittojen ehkäisy

Kulttuuri- ja luonnonperinnön, virkistyskäytön ja luonnonvarojen kannalta on tärkeää, että

- Varmistetaan valtakunnallisesti merkittävien kulttuuri- ja luonnonperinnön arvojen säilyminen
- Ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet säilyvät mahdollisimman yhtenäisinä
- Luodaan edellytykset seudullisten virkistysalueiden muodostamiselle
- Eheytetään matkailualueita
- Otetaan huomioon pohja- ja pintavesien suojelutarve ja käyttötarpeet
- Ilman erityisiä perusteita ei hyviä ja yhtenäisiä peltoalueita oteta taajamatoimintojen käyttöön eikä laajoja metsäalueita saa pirstota muulla maankäytöllä

Toimivien yhteysverkostojen ja energiahuollon näkökulmasta suunnittelussa on

- Turvattava olemassa olevien valtakunnallisesti merkittävien ratojen, maanteiden ja vesiväylien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä satamien ja lentoasemien kehittämismahdollisuudet
- Edistettävä eri liikennemuotojen yhteistyötä ja joukkoliikennettä
- Otettava huomioon lentoesteiden korkeusrajoitukset sekä lentomelun aiheuttamat rajoitukset

Tavoitteissa painotetaan luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityisiä aluekokonaisuuksia ja niiden turvaamista. Oulun seudulla tavoitteet koskevat maankohoamisrannikkoa seuraavasti:

- Maankohoamisrannikon säilymistä luonto- ja kulttuuriarvojen kannalta erityisen merkittävänä aluekokonaisuuksina on edistettävä.
- Maankohoamisen taloudelliset ja ympäristölliset vaikutukset on otettava huomioon olemassa olevaa rakennetta uudistettaessa ja uutta suunniteltaessa
- Rakentamisen sijoittelussa on turvattava maankohoamisrannikolle ominaisten luonnon kehityskulkujen alueellinen edustavuus

Lähteet:

<http://www.vyh.fi/aluekayt/valtalo/vatindex.htm>

3.2. Maakunnalliset tavoitteet

Maakuntahallitus hyväksyi Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan tarkistetut tavoitteet 30.8.2002. Tavoitteista Oulun seutua koskevat ovat seuraavat:

Maakunnan kansainvälinen ja valtakunnallinen asema vahvistuu

- Oulun seutua kehitetään kansainvälisenä osaamis- ja toimintakeskuksena ja veto-voimaisena asuinympäristönä
- Perämerenkaarta kehitetään pohjoisimman Euroopan ydinvyöhykkeenä. Oulu – Arkangel – käytävän kansainvälistä asemaa vahvistetaan.
- Aluekeskusten profiloitumista ja keskinäistä verkostoitumista vahvistetaan.
- Kansainvälisiä liikenneyhteyksiä ja –käytäviä sekä valtakunnallisia pääliikenneyhteyksiä kehitetään korkealuokkaisina ja elinkeinoelämän kannalta kilpailukykyisinä
- Oulun seutua kehitetään koko Pohjois-Suomea palvelevana logistisena solmupisteinä.
- Pääsähköjohtoverkosto rakennetaan maakunnan kattavaksi
- Varaudutaan valtakunnallisiin maakaasun käyttöönottosuunnitelmiin
- Huolehditaan kansainvälisen vastuun mukaisesta ympäristöarvojen säilymisestä
- Oulun seudun vetovoimaa lisätään luonto- ja kulttuuriympäristöarvoja hyödyntämällä.

Väestön hyvinvointi edistyy tasapainoisesti

- Kehitys perustuu väestörakenteen ja muutoliikkeen tasapainoisuuteen
- Tasapainoisen aluerakenteen runkona ovat aluekeskukset, kuntakeskukset ja elinvoimaiset kylät. Seutukuntien merkitys palvelurakenteen ylläpitämisessä korostuu.
- Luodaan matkailun ja vapaa-ajan toimintojen maakunnallinen verkosto.
- Edistetään luonnonvarojen kestävää käyttöä ja jalostusasteen nostamista, erityisesti metsien ja soiden osalta
- Maakunnan liikenneverkkoa kehitetään alueellisesti ja eri väestöryhmien suhteen tasapuolisesti
- Tietoliikenteen infrastruktuuria ja palveluja kehitetään korkealuokkaisena ja maakunnan kattavana
- Julkisen liikenteen peruspalvelut turvataan.
- Alempiasteisen tieverkon kunto turvataan.
- Turpeen ja suoluonnon käyttömahdollisuudet turvataan. Edistetään paikallisten, uu-

siutuvien energialähteiden käyttöä ja tuetaan niiden yhteiskäyttöä.

- Pohjavesivarojen alueellinen riittävyys turvataan.
- Jätehuollon taloudellisuutta parannetaan ja ympäristön kuormitusta vähennetään.
- Edistetään maakunnan kulttuuriperintökohdeiden tunnettavuutta, säilymistä ja hyödyntämistä.
- Kehitetään laadukasta asuin- ja elinympäristöä alueen kulttuuriperinteen pohjalta.

Ympäristön elinvoimaisuus säilyy maakunnan voimavarana

- Maa-, metsä- ja porotalouden toimintaedellytykset turvataan.
- Metsien monikäyttöä lisätään.
- Vesistöjen käyttökelpoisuus ja rantojen kestävä käyttö turvataan.
- Liikennejärjestelmän kehittämisessä suositetaan ympäristövaikutuksiltaan edullisimpia liikennemuotoja ja ratkaisuja.
- Jätevesien kuormitusta vesistöissä vähennetään
- Turvetuotannosta poistuvien alueiden jälkikäyttöä lisätään.
- Edistetään luonnonsuojelualueiden toteuttamista sekä palvelu- ja hoitotason nostamista.
- Parannetaan jokivesistöjen tilaa.
- Sovitetaan yhteen maa-ainesten käyttöä sekä pohjavesien suojelua kestävän luonnonvarojen käytön periaatteiden mukaisesti.

Lähteet:

<http://www.pohjois-pohjanmaa.fi/uudet/skaava/kekaav.htm>

3.3. Seudulliset tavoitteet

Oulun seudun yleiskaavan tavoitteet on esitetty väliraportissa 2 ”Tavoitteet ja strategiat”. Tavoitteet on asetettu elokuussa 1999.

Tavoitteena on kehittää Oulun seutua **toiminnallisena ja taloudellisena** kokonaisuutena, jonka tavoitteista päätetään seudun yhteistyöelimissä. Seutu profiloituu kansainvälisenä osaamis- ja logistiikka-keskuksena. Kaupunkiseudun edellytyksiä toimia pohjoisimman EU-alueen keskuksena vahvistetaan. Kaupunkiseutu on vilkkaassa ja molempia osapuolia hyödyntävässä vuorovaikutuksessa ympäröivän elinvoimaisen maaseudun kanssa.

Sosiaalisena ja kulttuurisena tavoitteena on kehittää Oulun seutua sosiaalisesti tasapainoisena alueena, jossa sosiaalista syrjäytyneisyyttä ei ole. Muista maista ja muilta alueilta seudulle siirtyneet kokevat elävänsä täysipainoista elämää ja rikastuttavat aluetta omalla kulttuurillaan. Asukkaat arvostavat omaa seutuaan ja kokevat viihtyvänsä. Alueella on omaa annettavaa Euroopan ja Suomen pohjoisen kulttuurin ilmentäjänä.

Kaupunkikuvallisena ja maisemallisena tavoitteena on kehittää Oulun seutua korostaen sen luonnetta merellisenä ja kauniina Itämeren kaupunkiseutuna. Perämeri, joet suistoineen ja järvet sekä viihtyisät rakennetut ympäristöt leimaavat seutukuvaa. Alueen arvokas maisema sekä hyvin hoidettu miljöö tukevat kaupunkiseudun kasvua ja kehitystä.

Ympäristöllisenä tavoitteena on kehittää seutua puhtaan ympäristön kaupunkiseutuna. Alueelle laadittavan kestävä kehityksen ohjelman (Seutuagenda 21) mukaisesti toteutetaan ilman, maaperän ja vesistön kunnostusohjelmia. Seutu täyttää kaikilta osin kansainväliset puhtausnormit.

Tämän lisäksi raportissa on asetettu **sektorikohtaiset erityistavoitteet**, joiden avulla pyritään liikenteen ja maankäytön yhteensovittamiseen siten, että kaupunkiseudun yhdyskuntarakenne kehittyy väestömäärältään ja seudun toimintoihin nähden optimaalisella tavalla. Koska Oulun seutu sijaitsee etäällä Euroopan suurista asutuskeskittymistä, kiinnitetään erityistä huomiota seudun logistisen aseman kehittämiseen. Tämä merkitsee sujuvien lento-, juna- ja tietoyhteyksien varmistamista.

4. Yleiskaavan laajennus

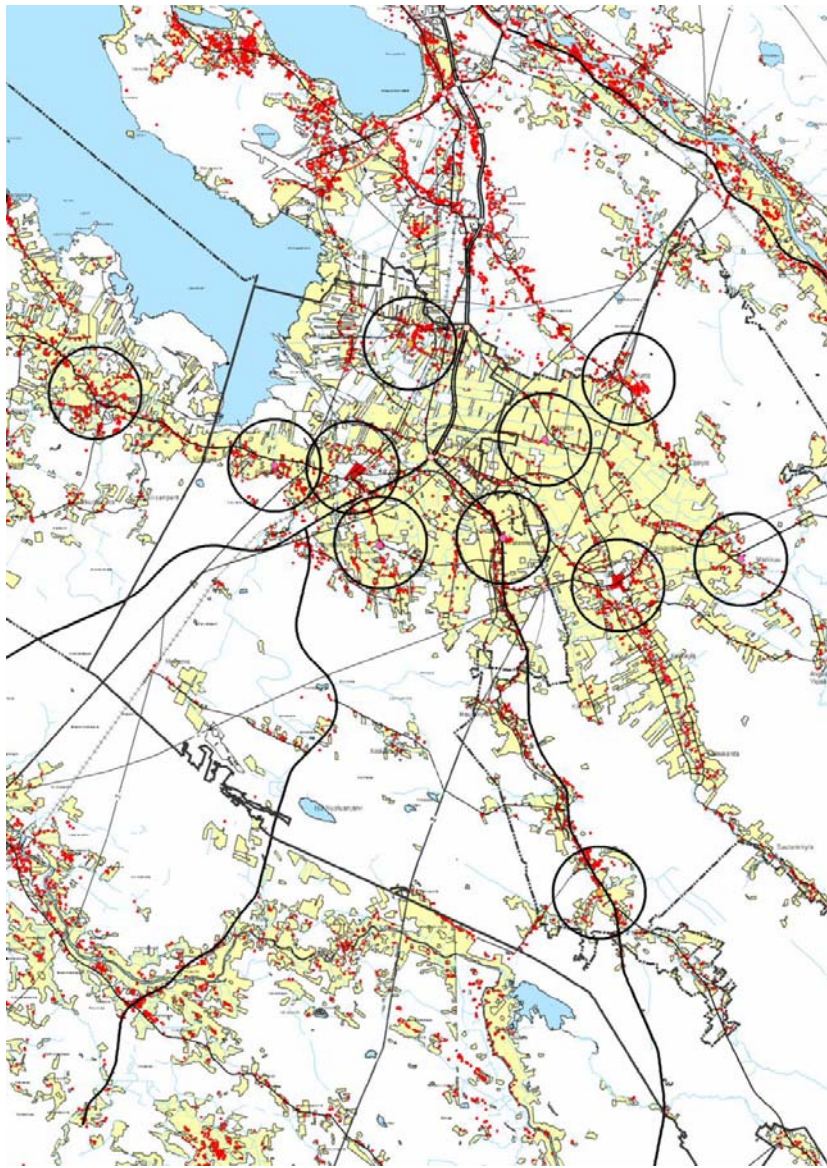
Yleiskaavaehdotus on esitetty selostuksen liitteenä olevilla kartoilla 1a ja 2. Myös yleiskaavaehdotukseen liittyvät teemakartat 1 ja 2 ovat selostuksen liitteenä.

4.1. Yleiskaavan sisältö

4.1.1. Yhdyskuntarakenne

Nykytilanne

Liminka, Lumijoki, Tyrnävä

Kuvassa nykyinen asutus on esitetty punaisiin neliöihin. Kunta- ja kyläkeskusten, joissa on koulu, yhteydessä oleva ympyrä kuvaa kahden kilometrin etäisyyttä koulusta.

Yleiskaavassa nykyistä jokien ja teiden varteen sijoittuvaa asutusta täydennetään siten, että yhdyskuntarakenne tiivistyy hallitusti ja maisemallisesti arvokas Limingan lakeus voi säilyä edelleenkin. Tavoitteena on kehittää nykyisten kyläkeskusten lähialueita siten, että kunta- ja paikalliskeskusten palvelut kehittyvät sekä kyläkeskukset säilyvät elinvoimaisena.

Väestö

Nykytilanne

Oulun seudun pohjoisten kuntien (Hailuoto, Haukipudas, Kempele, Kiiminki, Muhos, Oulu ja Oulunsalo) asukasluku vuonna 2002 oli 182 958. Vuoden 2020 asukaslukutavoite on noin 222 000. Pohjoisosan pienimmässä kunnassa, Hailuodossa, asukkaita vuonna 2002 oli 970 ja suurimmassa, Oulussa, 124 622.

Laajennusalueen kaikissa kunnissa vuoden 2002 asukasluvut ovat suuremmat kuin Hailuodossa, mutta pienemmät kuin seudun muissa kunnissa.

Asukasluku laajennusalueen kunnissa vuonna 2002

Kunta	Asukasluku kpl
Liminka	6 188
Lumijoki	1 741
Tyrnävä	5 248
Yhteensä	13 177

Asukasluku laajennusalueen kunnissa vuonna 2020

Kunta	Asukasluku kpl (kasvutavoite)
Liminka	9 000 (2 812)
Lumijoki	1 900 / 2 100 (159/359)
Tyrnävä	8 000 (2 752)
Yhteensä	18 900 / 19 100 (5 723/5 923)

Lumijoki on seudun toiseksi ja Tyrnävä kolmanneksi pienin kunta. Liminka on asukasluvultaan seudun neljänneksi pienin kunta.

Lähde:
Oulun seudun liikenne 2020.

Asuminen

A

Nykyiset yhdyskuntarakenteen kannalta keskeisimmät asumiskäytössä olevat pääosin asemakaavoitetut alueet on osoitettu yleiskaavassa **asuntoalueena**. Näitä alueita kehitetään asemakaavan tai seudun yleiskaavaa yksityiskohtaisemman oikeusvaikutteisen osayleiskaavan mukaisesti. Alue sisältää asumistoimintojen lisäksi alueen tarvitsemat palvelut, alueen sisäiset liikenneväylät, pysäköinti- ja virkistysalueet.

A-1

Nykyiset taajaman ulkopuolella olevat asumisen keskittymät on osoitettu **maaseutumaisen asumisen alueena**. Näillä alueilla on kylärakennetta tukevaa maaseutumaista asumista sekä jonkin verran palveluja ja työpaikkatoimintaa. Alueen uudet rakennukset on sijoitettava olevaa rakennetta täydentäen siten, että ympäröivä rakennuskanta, kyläkuva ja yhteydet oleviin palveluihin otetaan huomioon. Näin tapahtuvalla rakenteen tiivistämisellä tuetaan kylien elinvoimaisuutta. Alueen vesihuolto on järjestettävä siten, ettei jätevesien käsittelystä aiheudu ympäristöhaittaa. Maiseman kannalta tärkeät pellot tulee säilyttää rakentamattomina, koska avoin peltomaisema on yksi maaseutumaisen kylän keskeisistä ominaispiirteistä.

A-1

Koulujen lähialueet, joille on erityistä rakentamishalukkuutta ja joiden kehittäminen tukee nykyisten kylien säilymistä elinvoimaisena, on esitetty merkinnällä **kehitettävä maaseutumaisen asumisen alue**. Näiden alueiden maankäyttö ratkaistaan seudun yleiskaavaa yksityiskohtaisemman oikeusvaikutteisen osayleis- tai asemakaavan avulla.

Nykyisten ja kehitettävien maaseutumaisen asumisen alueiden täydentäminen mahdollistaa enintään noin 2 550 asukkaan sijoittumisen alueille. Tällöin oletetaan, että kehitettävän alueen pinta-alasta ¼ on käytettävissä lisärakentamiseen. Uusien rakennuspaikkojen kooksi arvioidaan 5 000 m² ja rakennuspaikalle sijoituvan perheen kooksi 3 henkilöä.

Kehitettävien maaseutumaisen asumisen alueiden pinta-alat ja niille mahtuva laskennallinen lisäväestö kunnittain

Kunta	Pinta-ala ha	Käytössä oleva pinta-ala ha	Väestö noin kpl
Liminka	1 110	280	1 680
Lumijoki	-	-	-
Tyrnävä	580	145	870
Yhteensä	1 690	450	2 550

Lumijoen kunnan alueella koko tavoiteltu uusi väestömäärä mahtuu nykyisille ja uudelle asumiseen varatulle alueelle. Tästä johtuen Lumijoelle ei ole osoitettu lainkaan aktiivisesti kehitettäviä alueita.

Pääosa Limingan ja Tyrnävän kehitettävistä alueista on yksityisten omistuksessa, mistä johtuen alueen kunnilla on vain vähän mahdollisuuksia vauhdittaa alueiden täydennysrakentamista. Näin ollen alueen asukasluvun kasvu edellyttää myös uusien asumisen alueiden varaamista tulevaisuuden rakentamista varten.

Vuonna 2000 – 2004 lähes 90 % laajennusalueen kuntien uusista asunnoista on sijoittunut asemakaava-alueelle. Jos Oulun seudun kehitys jatkuu samansuuntaisena kuin tällä hetkellä on oletettavaa, että kehitettäville maaseutumaisen asumisen alueelle sijoittuvien uusien asuntojen määrä on melko vähäinen, alle 10 % uusista asunnoista.

Uusia **pientalovaltaisia asuntoalueita** on osoitettu kaikkien kuntien alueelle. Lumijoella uudet pientalovaltaiset asumisen alueet sijoittuvat nykyisen asemakaava-alueen lounaispuolelle. Limingassa uudet alueet sijoittuvat keskustan ja Tupoksen nykyisten asemakaava-alueiden läheisyy-

teen alueille, joista osa on kunnan omistuksessa. Tyrnävällä uudet alueet sijoittuvat keskustan, Murron ja Temmeksen asemakaava-alueiden välittömään läheisyyteen.

Uusille asuntoalueille mahtuu laajennusalueen koko tavoiteltu väestönkasvu. Laskelmissa, joihin alla olevan taulukon luvut perustuvat, on käytetty mitoituslukuna Limingan Kirkonkylän asemakaava-alueen nykyistä keskimääräistä rakentamistiheyttä 6,25 as/ha.

Uusien pientalovaltaisten asuntoalueiden pinta-alat ja niille mahtuva laskennallinen väestömäärä kunnittain.

Kunta	Pinta-ala ha	Väestö noin kpl
Liminka	530	3 310
Lumijoki	90	560
Tyrnävä	445	2 780
Yhteensä	1 065	6 650

Tavoitteena on ottaa uudet alueet käyttöön harkiten, painottaen olemassa olevien alueiden täyteen rakentamista ennen uusien alueiden käyttöön ottoa. Limingan Ojanperänkankaan ja Tupoksen (Tupoksen- ja moottoritien välinen alue) uuden pientalovaltaisen asuntoalueen toteuttamisen yhteydessä parannetaan nykyisiä ajoneuvo liikenteen liittymäjärjestelyjä sekä kevyen liikenteen yhteyksiä liikenneturvallisuuden edellyttämällä tavalla.

Työpaikat

Nykytilanne

Vuonna 2000 seudun pohjoisosan kunnissa, Hailuoto, Haukipudas, Kempele, Kiiminki, Muhos, Oulu ja Oulunsalo, oli 78 413 työpaikkaa. Työpaikoista noin 80 % sijaitsi Oulussa.

Työpaikat laajennusalueen kunnissa vuonna 2000

Kunta	Työpaikat kpl
Liminka	1 482
Lumijoki	373
Tyrnävä	1 273
Yhteensä	3 128

Seudun pohjoisosan kunnissa tavoitellaan 38 000 uutta työpaikkaa vuoteen 2020

mennessä, jolloin kokonaistyöpaikka määrä olisi noin 113 000.

Suunnittelualan kuntien Limingan, Lumijoen ja Tyrnävän työpaikat vuonna 2020

Kunta	Työpaikat kpl (tavoiteltu kasvu)
Liminka	2 400 (918)
Lumijoki	420 (47)
Tyrnävä	1 940 (667)
Yhteensä	4 760 (1 632)

TP

Nykyiset pääosin käytössä olevat vähän tilaa vaativan, ympäristöhäiriötä aiheuttamattoman palvelu- ja työpaikkatoiminnan alueet on esitetty kaavakartalla **työpaikka-alueena**. Näillä alueilla toiminta jatkuu nykyisen tyyppisenä täydentyen ja kehittyen muuttuvien tarpeiden mukaisesti.

TP

Osa uusista työpaikoista sijoittuu oleville työpaikka-alueille täydennysrakentamisena. Uusia työpaikka-alueita on sijoitettu Limingassa Tupoksen ja Kedonperäntien sekä Haaransillan väliselle alueelle ja Lumijoen tien sekä valtatie 8:n liittymän eteläpuolelle. Tyrnävällä uutta työpaikka-alueita on uuden moottoritien ja Mäläskänsuoran liittymän koillisneljänneksessä. Lumijoella uusia työpaikka-alueita ei ole varattu vaan kasvun ajatellaan sijoittuvan nykyisille työpaikka-alueille, joilla on varauduttu alueen laajentamiseen.

Tyrnävällä uuden moottoritien ja Mäläskänsuoran liittymään osoitettu työpaikka-alue sisältää myös varauksen palvelujen ja hallinnon toimintojen sijoittamiseksi alueelle.

Mitoitusluvulla 30 tp/ha työpaikka-alueille voi sijoittua noin 2 010 työpaikkaa. Laskelmassa oletetaan, että käytettävissä olevan alueen pinta-ala on 2/3 yleiskäytävissä esitetystä työpaikka-alueen pinta-alasta.

Uusien työpaikka-alueiden pinta-alat ja niille mahtuva laskennallinen työpaikkamäärä kunnittain.

Kunta	Pinta-ala ha	Laskennallinen pinta-ala ha	Työpaikat noin kpl
Liminka	64	43	1 290
Lumijoki	-	-	-
Tyrnävä	36	24	720
Yhteensä	100	67	2 010

Uusille työpaikka-alueille sijoittuva työntekijämäärä riippuu kuitenkin suuresti alueelle tulevan toiminnan luonteesta, joten yllä oleva laskelma on vain suuntaa antava.

T

Tilaa vievää ns. perinteistä teollisuutta varten on varattu uusia **teollisuus- ja varastoalueita** Limingan keskustan ja Tupoksen välissä vanhan nelostien ja rautatien välisellä alueella sekä Tyrnävän Haukukylässä nelostien länsipuolella. Lumijoelle ei uusia teollisuus ja varastoalueita esitetä.

Myös uusille teollisuus- ja varastoalueille sijoittuva työpaikkamäärä riippuu alueelle sijoittuvan teollisuuden luonteesta. Laskennallisesti uusille työpaikka-alueille on mahdollista sijoittaa 2 700 työpaikkaa. Laskelmassa oletetaan, että 2/3 alueen pinta-alasta soveltuu rakentamiseen ja alueille sijoittuu 30 työpaikkaa/ha

Uusien teollisuus- ja varastoalueiden pinta-alat ja niille mahtuva laskennallinen työpaikkamäärä kunnittain.

Kunta	Pinta-ala ha	Laskennallinen pinta-ala ha	Työpaikat noin kpl
Liminka	104	69	2 070
Lumijoki	-	-	-
Tyrnävä	28	21	630
Yhteensä	132	90	2 700

Maatilat ja maatalousalueet

Nykytilanne

Limingassa toimivia maatiloja on noin 170 kpl. Keskimääräinen peltopinta-ala on hieman alle 50 hehtaaria. 30 % tiloista on karjatiloja. Karjatiloihin suurin osa on lypsykarjatiloja, pienimmillä tiloilla alle 10 lehmää ja suurimmilla 50 lehmää.

Lumijoella on 85 maatilaa, joista vilja/perunatiloja on 64 kpl ja 26 kpl karjatilaja. Keskimääräinen peltopinta-ala on noin 50 hehtaaria.

Tyrnävällä maatiloja on noin 220 kpl, joista perunaa viljeleviä tiloja noin 60 kpl ja karjatilaja saman verran. Noin 80 % näistä tiloista on lypsykarjatilaja. Keskimääräinen peltopinta-ala on, samoin kuin Limingassa ja Lumijoella, noin 50 hehtaaria.

Maaseutumaista asumista, sen perinteisessä muodossa, edustavat maatilat on esitetty "Maatilat" liitekartalla. Maatiloja sijoittuu asumiseen yleiskaavassa varatuille alueille (A, A-1, C-2) ja maisemallisesti arvokkaille peltoalueille (MA, MA-1) sekä lisäksi maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M). Maatilat sijaitsevat pääasiassa jokivarsissa viljelysten läheisyydessä. Uusien maatilojen syntymisen todennäköisyys on vähäinen.

Ympäristöministeriö on antanut suositukset kotieläinsuojien läheisyyteen sijoittuvien häiriintyvien kohteiden vähimmäisetäisyyksistä. Vähimmäisetäisyys häiriintyvää kohteesta tulisi suosituksen mukaan olla 100 metriä. Riippuen kotieläinsuojassa olevista eläimistä ja niiden määrästä etäisyys voi olla suurempikin. Limingassa suuremman etäisyyden (150 – 200 metriä) vaativia kohteita (suurtiloja) on 6 kappaletta, Lumijoella 13 kpl ja Tyrnävällä 38 kpl. Suurtiloina pidetään yli 30 eläimen lypsykarja-, emolehmä- tai lihanautatiloja sekä sikatiloja. Tämän lisäksi suurtiloina pidetään yli miljoonan kilon perunavarastoja.

Maatilojen toiminnan turvaamiseksi yksityiskohtaisessa suunnittelussa uusien asuinrakennusten sijoittamisessa vähimmäisetäisyysuositukset tulee ottaa huomioon.

Pääosa yleiskaava-alueesta on **maa- ja metsätalousvaltaista aluetta**.

M

Alueen pääkäyttötarkoitus on maa- ja metsätalous. Alueelle voidaan sijoittaa maa- ja

metsätalouteen tai muuhun alueelle soveltuvaan elinkeinotoimintaan liittyviä asuinrakennuksia. Rakennukset on sijoitettava siten, ettei niistä aiheudu maisema- eikä ympäristöhaittaa

Erityisistä syistä alueelle voidaan sijoittaa myös muita asuinrakennuksia. Rakentamisella ei saa kuitenkaan muodostaa uutta suunnittelutarvealuetta. Luvan myöntäminen muille kuin maa- ja metsätalouteen tai muuhun elinkeinotoimintaan liittyville asuinrakennuksille edellyttää erityisiä syitä. Joskus jopa yhden luvan myöntäminen on alku taaja-asutukselle, jonka kasvua on vaikea rajoittaa hakijoiden vedotessa tasapuolisuus ym. syihin. Lupia käsitellessä on erityisesti arvioitava, aiheuttaako rakennushanke yhdyskuntarakenteen häjautumistä.

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat Limingan lakeuden pellot ovat **maisemallisesti arvokkaita peltoalueita**.

MA

Alue on tarkoitettu maatalouskäyttöön. Tälle maiseman kannalta merkittävälle viljelyalueelle voidaan rakentaa maatalouskäyttöön tarkoitettuja rakennuksia ja rakennelmia. Alueen hoitaminen peltona tai perinteen mukaisena niittynä tukee parhaiten alueen maisemallisten arvojen säilymistä. Maiseman säilymistä kannalta on tärkeää, ettei aluetta metsitetä.

MA-1

Maiseman kannalta merkittävällä viljelyalueella on asutusta. Vanhin asutus on jokivarren nauhamaista harvahkoa rakentamista. Uudempi asutus on sijoittunut vanhan asutuksen väliin ja paikoin se on levinnyt pelloillekin. Myös nämä alueet ovat **maisemallisesti arvokasta peltoaluetta**. Alueet on tarkoitettu pääasiassa maatalouskäyttöön. Näille alueille voidaan rakentaa maatalouskäyttöön tarkoitettuja rakennuksia ja rakennelmia. Koska alue on perinteistä maaseutumaisen asumisen aluetta, näille alueille voidaan sijoittaa myös maatalouteen ja muuhun alueelle

soveltuvaan elinkeinotoimintaan liittyviä asuinrakennuksia. Erityisistä syistä alueelle on mahdollista sijoittaa myös muita asuinrakennuksia. Alueen maisemallisen arvon vuoksi on erityisen tärkeää, että uudet rakennukset sijoitetaan siten, ettei niistä aiheudu maisema- eikä ympäristöhaittaa. Asuinrakennukset on pyrittävä sijoittamaan olevien yhdyskuntateknisten verkostojen piiriin ja siten, ettei niistä aiheudu kunnalle kohtuuttomia kustannuksia pitkälläkään aikavälillä.

Lumijoen taajaman eteläpuolella Rantakylä-Hirvasniemen virkistysalueen jatkona on **maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta.**

MU

Alue on tarkoitettu maa- ja metsätaloukseen käyttöön. Alueelle voidaan rakentaa maatalouskäyttöön tarkoitettuja rakennuksia ja rakennelmia ja tarkemman suunnitelman mukaan retkeily- ja taukopaikkoja.

Alue on osa seudullista virkistys- ja vapaaajan verkostoa, mistä johtuen alueen metsää on hoidettava sen erityisluonteen edellyttämällä tavalla. Tapion laatiman ”Metsätalous kaavoitusalueilla” julkaisun mukaan MU-alueilla on metsälaki voimassa ja alueiden metsänkäsittelyssä tulisi noudattaa hyvän metsänhoidon suosituksia ottaen huomioon käsiteltävän alueen sijainti. Hakkuusta tehdään metsänkäyttöilmoitus, jossa mainitaan muun muassa alueella sijaitsevat erityisen tärkeät elinympäristöt ja kuinka ne otetaan hakkuissa huomioon. Koska alueella on erityisiä ulkoilullisia arvoja, nämä otetaan metsänkäsittelyssä huomioon, mutta alueilla pääkäyttömuotona on metsätalous. Ulkoilulliset arvot otetaan huomioon noudattamalla metsänkäsittelyssä metsämaiseman hoito-ohjeita.

M-1

Liminganlahden läheisyydessä Limingan Selkämaassa kuivatuskanavan varrella Tupoksella tulvauhan alaisen alueen ulkopuolelle on osoitettu **maa- ja metsätalo-**

usvaltaista alueita, joilla varaudutaan loma-asutuksen sijoittamiseen alueelle. Alueen käyttötarkoitus on maa- ja metsätalous, mutta tarvittaessa uusien loma-asuntojen rakentaminen ratkaistaan yksityiskohtaisella oikeusvaikutteisella osayleiskaavalla tai asemakaavalla (MRL 72 §). Alueen yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja rakentamisessa on turvattava kevytliikenteen pääsy ranta-alueelle sekä ympäröiville vapaa-alueille.

Loma-asumisen ohjaamisella kanavien varteen ja Temmesjokisuun kalastajakylän laajenemisalueille pyritään vähentämään rakentamispaineita Natura-alueen välittömään tuntumaan ja ehkäisemään luvottomien venekanavien kaivamista Natura-alueelle.

Seudun yleiskaavaa yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä tehdään päätös Natura-arvioinnin tarpeellisuudesta. Seudun yleiskaavaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on arvioitava Natura-alueen läheisyydessä tapahtuvan maankäytön vaikutukset Natura-alueeseen.

Lähde:

http://www.tyrnava.fi/tyrnava_tietoutta/tilastotietoa_kunnasta/viljely_tyrnavalla.html
16.2.2004

Maaseutuasiamies Toivo Suvanto. Liminka 11.2.2004.

Maaseutusihiteeri Ari Kauppi. Tyrnävä 13.2.2004.

Ympäristöministeriö. Pikasikaraportti. Ehdotus kotieläinsuojien ympäristölupamenettelyjen selkeyttämiseksi. 19.6.2001.

Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio. Tenhola Tommi & Kiviniemi Matti. Metsätalous kaavoitusalueilla. 2000.

4.1.2. Keskusverkko

Nykytilanne

Liminka. Lumijoki ja Tyrnävä ovat osa Oulun seudun palveluverkkoa, joka on tällä hetkellä kohtuullisen kattava. Palveluverkko ei kuitenkaan ole pysyvä, sillä palvelujen kysyntä ja –tarjonta muuttuvat asukkaiden ja palvelutarpeiden muuttuessa.

Kuntakeskukset on osoitettu yleiskaavakartalla **keskustatoimintojen alueena**. Kuntakeskuksia, jotka toimivat kuntien hallinnollisena keskuksena, kehitetään pääasiassa kuntalaisia palvelevien julkisten ja yksityisten palvelujen, keskustaan sopivien työpaikkojen ja keskusta-asumisen alueena. Alueelle voi sijoittaa MRL 114 §:n mukaisen vähittäiskaupan suuryksikön. Laajennusalueella ei ole osoitettu vähittäiskaupan suuryksiköitä keskusta-alueiden ulkopuolelle.

Kuntakeskuksilla on suuri imagollinen merkitys ja historiallinen arvo kunnalle. Etenkin näillä alueilla kunnan erityispiirteiden kehittämistä tulisi ohjata esim. kunta-kohtaisen tavoitesuunnitelman avulla

Lähikeskuksena toimivat nykytilanteen tavoin Limingan Tupos (lähes 2000 asukasta) sekä Tyrnävän Murto (noin 1 200 asukasta) ja Temmes (ent. Temmeksen alueella noin 600 asukasta).

Lähikeskuksessa pyritään turvaamaan peruskoulun 1-6 luokkien, päiväkodin, asukas-/nuorisotilojen ja liikuntatilojen sekä mahdollisesti myös kirjaston toiminta. Tämän lisäksi alueelta löytyy leikkipuisto ja jätehuoltopiste. Alueelle järjestetään myös hyvät joukkoliikenneyhteydet. Yksityisistä palveluista alueella voi sijaita kioski/päivittäistavarakauppa ja mahdollisesti myös ravintola, parturi ym. pienpalveluja.

Kyläkeskuksena kehitetään Limingassa Alatemmestä, Ketunmaata ja Rantakylää sekä Tyrnävällä Jokisiltaa, ja Markkuuta, joissa kaikissa on toimiva koulu. Tämän lisäksi kyläkeskuksena kehitetään Tyrnävän Ängeslevää.

Palvelut

Nykytilanne

Maankäytön kannalta kunnan tarjoamista palveluista koulu- ja päivähoitopalvelut ovat keskeisiä, sillä asukasmäärän kasvu aiheuttaa muutoksia ensi sijassa juuri näihin palveluihin.

Limingan keskustassa on ala- sekä yläaste ja lukio sekä kaksi päiväkotia (kolmas rakenteilla), Tupoksessa on 3 päiväkotia (neljäs rakenteilla), esikoulu sekä ala-aste. Alatemmeksellä, Ketunmaalla sekä Rantakylässä on ala-aste.

Lumijoella on päiväkotia sekä ala- ja yläaste keskustassa.

Tyrnävällä keskustassa on päiväkotia, esikoulu, ala- ja yläaste sekä lukio. Kunnan muut ala-asteet sijaitsevat Jokisillalla, Markkuussa, Murrossa sekä Temmeksellä. Murrossa ja Temmeksellä on lisäksi päiväkotia.

Muut nykyiset palvelut sijoittuvat pääosin oleville asumisen alueille kuntakeskuksiin sekä Tupoksen ja Temmeksen lähikeskuksiin. Poikkeuksen muodostaa moottoritien varteen Limingan Tupokselle vuonna 2003 avattu liikennepalvelu-asema.

Koulut

Yleiskaavan maankäyttö sijoittuu siten, ettei uusien koulujen rakentamiseen ole tarvetta Limingassa eikä Lumijoella. Limingan asukasmäärän kasvu edellyttää kuitenkin nykyisen koulun laajentamista Tupoksella. Tyrnävän Murtoon suunniteltu asutuksen lisääminen edellyttää uuden ala-asteen rakentamista. Myös Tyrnävän Ängeslevän tyhjillään oleva koulu on mahdollista ottaa jälleen päiväkotia- koulu- tai esiopetuskäyttöön. Oppilaat ovat Ängeslevän kyläalueelta sekä asemakaavoitetun Kotimetsän alueelta.

Yksityiset kaupalliset palvelut

Seudun yleiskaavassa lähtökohtana on kaupallisten palvelujen ohjaaminen ensi sijassa kunta-, alue-, lähi- ja kyläkeskuksiin. Erityisen tärkeänä pidetään keskustien päivittäistavarakaupan palvelujen säilymistä ja vahvistamista. Oulun seudulla kaupan toimijoiden kiinnostus on kohdistunut keskustojen liikepaikkojen lisäksi myös keskustojen ulkopuolisille alueille.

Perusteet yleiskaavassa esitettyjen palvelujen ja hallinnon alueiden sijoittamiselle on saatu seudullisista erillisselvityksistä (lähteet sivulla 36). Kaupan osalta varaukset pohjautuvat perusteltuun arvioon siitä, miten paljon ostovoiman kasvu seudulla edellyttää uusia alueita. Laskelmien mukaan asukasmäärän lisääntymisen ja ostovoiman kasvun johdosta Oulun seudulla tarvitaan yhteensä noin 160 000 k-m² liiketilaa nykyisten lisäksi. Yleiskaavassa ei ole mahdollista ohjata kaupan sijoittumisjärjestystä vaan kauppa ratkaisee viime kädessä itse omista lähtökohdistaan ja kannattavuuslaskelmiensa pohjalta, milloin ja minne tarjolla olevista vaihtoehdoista investoi.

Yleiskaavassa keskusta-alueiden ulkopuolisten alueiden soveltuvuutta kaupalliseen palvelutoimintaan on tarkasteltu ensi sijassa yhdyskuntarakenteen tasapainoisen kehittämisen sekä liikenteen sujuvuuden ja liikenneturvallisuuden näkökulmasta. Tarkastelussa on kiinnitetty huomiota myös maakuntakaavan ja kuntien yleiskaavojen sisältöön. Edellä mainituista lähtökohdista käsin on laadittu ”Kaupan suuryksiköiden sijoittuminen Oulun seudulla” liitekartta, jossa esitetään yleiskaavaa valmistelleen seuturakennetiimin näkemys erikoistavarakaupan, päivittäistavarakaupan suuryksiköiden, liikennepalveluasemien, logistiikka-alueiden sekä matkailu- ja viihdekeskusten sijoittumiseksi seudun valtateiden varteen. Karttaan liittyvä taulukko on selostuksen liitteenä 6.

Yleiskaavan laajennusalueella Tupoksen liittymään moottoritien länsipuolelle Vesikarintien varteen sekä rautatien ja moottoritien väliselle alueelle esitetään **uutta palvelujen ja hallinnon aluetta**. Alueella varaudutaan pitkällä aikavälillä palvelujen ja hallinnon alueen laajenemiseen myös Kempeleen puolelle rajaa. Kaavassa varaudutaan ensi sijassa tilaa vievän erikoistavarakaupan sijoittamiseen alueelle

Haaransillan liittymän lähellä valtatie 8:n eteläpuolella oleva Limingan koulutuskes-

kus on esitetty palvelujen ja hallinnon alueena. Haaransillan kiertoliittymän pohjoiseen ja läntiseen liittymäneljännekseen esitetään uutta palvelujen ja hallinnon aluetta. Moottoritien ja Ouluntien (vanha 4-tie) välisellä alueella palvelujen ja hallinnon alueen laajentamiseen on pitkällä aikavälillä hyvä mahdollisuus. Uutta palvelujen ja hallinnon aluetta on myös Limingan keskustaan johtavan Kedonperäntien uuden osuuden molemmin puolin valtatie 8:n (Raahentien) liittymän tuntumassa. Vaikka selvityksessä Haaransillan liittymä on arvioitu erinomaiseksi liikennepalveluaseman paikaksi, oletetaan yleiskaavassa, että Limingan Tupoksen ja Kempeleen Ouluntullin liikennepalveluasematarjonnat riittävät palvelemaan seudun eteläisen osan tiellä liikkuja. Osoitetut uudet palvelujen ja hallinnon alueet on yleiskaavassa ajateltu sijaintipaikaksi sellaiselle erikoistavarakaupalle, joka tarvitsee runsaasti tilaa ja sen asiakaskunta koostuu yhtä kuntaa laajemmalta alueelta.

Tyrnävällä uuden moottoritien ja Mälänsuoran (Vaaranmaantie) koillisneljännekseen sijoittuvalla uudella työpaikka-alueella on varauduttu myös palvelujen ja hallinnon tilojen sijoittamiseen alueelle. Merkintä TP/P mahdollistaa esim. perunan markkinointi- ja myyntitilojen sijoittamisen alueelle.

Valtatie 8:n ja Lumijoentien liittymässä Limingassa on kehitettävää palvelujen ja hallinnon aluetta paikalla, jossa nykyisin sijaitsee mm. huoltoasema. Liittymään suunniteltu kevytliikenteen alikulku ja ajoneuvoliikenteen nykyisten järjestelyjen parantaminen ennen eritasoliittymän toteuttamista parantavat alueen kehittämisen edellytyksiä.

Limingan Tupoksessa olemassa oleva liikennepalveluasema on esitetty yleiskaavakartalla **palvelujen ja hallinnon alueena**. Alue on tarkoitettu liikennehakuiselle palvelu- ja yritystoiminnalle. Alue sisältää myös sisäiset liikenneväylät, pysäköinti- ja virkistysalueet.

Uutena liikennehakuisten palvelujen ja yritystoiminnan alueena on osoitettu laajennusalueella sijaitsevan Limingan Tupoksen liikennepalveluaseman pohjoispuolella oleva Tyrnäväntien (Tupostien) ja kuntien rajan välinen alue.

Lähde:

Halme, T. & Koski, K. Oulun kaupunkiseutu. Alakeskusten kehittäminen. VTT Yhdyskuntatekniikka, 2000.

Oulun seutukunta & Pohjois-Pohjanmaan liitto. 2003. Kaupan suuryksiköiden sijoittuminen Oulun seudulla.

Pätynen, K. Entrecon Oy. Oulun kaupunki. Kaupan uusien suurmyymälöiden vaikutukset kaupungin palveluverkon kehittämiseen. 15.4.1998.

RTJ Advising Oy. Ritaharjun kaupallinen selvitys. 2005

Tuomas Santasalo Ky. Oulun seudun päivittäistavarakaupan rakenneselvitys. 18.6.2002.

4.1.3. Liikenne

Tie- ja katuverkko

Nykytilanne

Lakeuden alueen päätieverkon muodostavat valtatiöt 4 ja 8 sekä kantatie 86. Valtatien 4 parantamien moottoritieksi Limingan Haaransillalta Oulun Kaakkuriin on valmistunut syksyllä 2003.

Välillä Haaransilta – Haurukylä valtatiötä 4 levennetään lähivuosina mm. ohituskaistoin. Pitemmällä tähtäimellä valtatie 4 varaudutaan rakentamaan tällä välillä uuteen paikkaan. Valtatiötä 8 kehitetään lähivuosina Limingan taajaman kohdalla liittymäjärjestelyin. Pitemmällä tähtäimellä kehittämistä tapahtuu mm. eritasoliittymiä rakentamalla välillä Haaransilta – kantatien 86 liittymä.

Limingan taajaman liikennejärjestelyjen (mt 8131) parantaminen toteutuu lähivuosina.

Kaavakartalla edellä mainitut tiet on esitetty seuraavin merkinnöin:

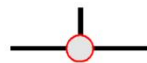
Valtatie pohjoisesta Haaransillan liittymään on **moottoritie**. Koska seudun

yleiskaavassa ei moottoritien melualueen laajuutta esitetä, on yksityiskohtaisessa suunnittelussa selvittävä melualueen laajuus.

Suunniteltu valtatie 4:n siirto Tyrnävän ja Limingan kuntarajalle on esitetty merkinnällä **uudet tiet ja linjat**. Tämänhetkisen arvioin mukaan tien siirto uudelle paikalle toteutuu vasta yleiskaavan ohjevuoden 2020 jälkeen. Ennen tien toteuttamista on mahdollista, että on varmistettava YVA-menettelyn päivittämistarve ja arvioitava vaikutukset tärkeälle lintualueelle (IBA)."

Valtatie 4 ja valtatie 8 on esitetty kaavakartalla merkinnällä **valtatie/kantatie**. Myös näiden teiden läheisyyteen suunniteltaessa on tien melualueen laajuus selvitettävä.

Valtatie 4:n ja valtatie 8:n **merkittävästi parannettava tieosuus** on esitetty kaavakartalla yllä olevalla merkinnällä.

Valtatielle 4 on varauduttu kahden **uuden eritasoliittymän** rakentamiseen ja valtatiellä 8 on varauduttu kolmen uuden eritasoliittymän rakentamiseen.

Tieyhteys Tupoksesta Oulunsaloon pidetään kunnossa. Tie toimii Limingasta ja Lumijoelta "oikaisevana" yhteytenä lentoasemalle ja sen lähialueen kehittyville työpaikka-alueille. Pitemmällä tähtäimellä varaudutaan tien linjaamiseen uuteen paikkaan Tupoksen alueella laajenevan asutuksen vuoksi. Suunniteltu tien siirto on esitetty kaavakartalla merkinnällä **tieliikenteen yhteystarve**.

Tien paikka tarkentuu seudun yleiskaavaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Lumijoella mm. joukkoliikenteen reitit kulkevat osittain yksityisteitä. Samoin suurin yhteys Lumijoen kuntakeskuksesta Raahen suuntaan valtatielle 8 kulkee osittain yksityistien kautta. Väylien luokituksen muuttamiseksi ja niiden kehittämiseksi ei ole suunnitelmia.

Tyrnävällä tiestö on pääosin kunnossa.

Edellä mainittujen merkintöjen lisäksi kaa-
vakartalla esiintyvät merkinnät

Seututie/pääkatu.

Yhdystie/alueellinen pääväylä.

Kävely ja pyöräily

Nykytilanne

Yhtenäinen Oulun seudun kevyen liikenteen verkko ulottuu Limingan suunnassa Oulusta Tupokseen. Erillinen kevyen liikenteen väylä on myös Limingan keskustasta Haaran sillan kautta Alatemmekselle. Kempeleen suunnasta kevyen liikenteen väylä ylittää Tyrnävän puolella Murtoon saakka.

Oulun seudun liikenne 2020 – suunnitel-
massa esitetään väylien rakentamista Li-
mingan kuntakeskuksesta Lumijoen kes-
kustaan, Tupoksen ja kuntakeskuksen
välille sekä Tupoksentien että vanhan nel-
lostien yhteyteen. Tyrnävällä esitetään
väylän jatkamista Murrosta kuntakeskuk-
seen sekä väylän rakentamista kuntakes-
kuksesta Alatemmekselle.

Taajamien alueella väylästä täydentyvät
maankäytön kasvun mukana.

Kevyen liikenteen pääverkko on esitetty
yllä olevalla merkinnällä teemakartalla 1.

Joukkoliikenne

Nykytilanne

Joukkoliikenteen palvelutaso on Limingassa ja Tyrnävällä tyydyttävällä tasolla ja Lumijoella perustasolla. Joukkoliikenneyhteydet Ouluun ovat kuitenkin kohtuullisen hyvät mitattaessa asiaa vuorotarjonnalla. Yhteyksistä pääosa kulkee Kempeleen keskustan kautta. Moottoritietä hyödyntää pari vuoroa väliillä Tupos – Oulu. Tyrnävän yhteyksistä Ouluun iso osa ajetaan Limingan kautta. Murrin kautta on toinen merkittävä reitti. Tyrnävältä on Ouluun myös nopea työmatkaliikenteen yhteys Tupoksen kautta moottoritietä.

Tavoitteena on kehittää Tyrnävän yhteyksiä Ouluun entistä vähemmän Limingan kautta ajettaviksi. Moottoritien ulottuminen Haaran sillalle antaa nykyistäkin paremmat mahdollisuudet testata nopeamman joukkoliikenteen vaikutuksia kulkumuodon käyttöön erityisesti työmatkaliikenteessä. Tyrnävää palvelevat lisäksi etelästä nelostietä tulevat vuorot. Liminkaa palvelevat valtatieltä 8 ja kantatietä 86 tulevat vuorot. Raahesta Siikajoen kautta tulevat vuorot palvelevat sekä Lumijokea että Liminkaa.

Joukkoliikennejärjestelmän kehittämisessä panostetaan matka-ajan nopeuttamiseen lisäksi vuorovälin tihentämiseen sekä pysäkkien ja pysäkki-informaation parantamiseen. Kehittämisen painopiste on ns. joukkoliikenteen kehittämiskäytävissä. Kuntien sisäisiä joukkoliikenneyhteyksiä tullaan kehittämään, jotta kuntakeskuksen palvelut ja jatkoyhteydet Oulun suuntaan ovat saavutettavissa kunnan eri osista. Yleiskaavaehdotuksen mukaisilla maankäyttöratkaisuilla eniten haastetta kunnan sisäisten yhteyksien kehittämisessä tulee olemaan Limingassa. Matkojen yhdistely kehitteillä olevan maakunnallisen matkapalvelukeskuksen kautta tulee osaltaan hillitsemään lisärahoituspainetta

Lakeuden alueenkin kattavaa Oulun seudun seutulippujärjestelmää tullaan kehittämään joukkoliikennepalvelujen hyödyntämisen parantamiseksi ja edelleen kehittämiseksi. Oulun seudun joukkoliikennejärjestelmän kehittämisessä on tavoitteena mm. että seudun ulkopuolelta tuleva jouk-

koliikenne hyödyntää jatkossa entistä enemmän moottoritietä ja valtateitä. Tämän edellytyksenä on pysäkkijärjestelyjen toteuttaminen/kehittäminen ko. teiden keskeisten liittymien yhteyteen. Pysäkit toimivat kunnan sisäisen liikenteen (esim. matkapalvelukeskuksen välittämän liityntäliikenteen) ja pääteitä hyödyntävän joukkoliikenteen vaihtopisteinä.

Joukkoliikenteen kehittämiskäytävä on esitetty kaavakartalla 1 yllä olevalla merkinnällä.

Liikenneturvallisuus

Nykytilanne

Oulun seudulla on käynnistynyt vuoden 2004 aikana seudullisesti organisoitu liikenneturvallisuustyön tekeminen. Työssä panostetaan erityisesti koulutukseen, valistukseen ja tiedotukseen. Lakeuden alueella Limingan liikenneturvallisuussuunnitelma vaatii päivittämistä. Tyrnävän suunnitelma on ihan uusi ja Lumijoen suunnitelma on vuodelta 2000. Koko 1990-luvun jatkunut onnettomuuksien väheneminen pysähtyi alueella 2000-luvun alussa. Kuitenkin Kempele-Liminka moottoritien avaamisen jälkeen v. 2003 liikenneonnettomuuksien määrä kääntyi jälleen laskuun.

Fyysistä liikenneympäristöä kehitetään systemaattisesti liikenneturvallisuussuunnitelmien pohjalta käytävissä olevilla jatkuvasti alenevilla rahoitusresursseilla. Liikenneturvallisuustyötä on tavoitteena tehdä määrittelemällä eri vuosien toiminnalle teemat.

Kansainväliset ja valtakunnalliset yhteydet

Nykytilanne

Alueen kansainväliset ja valtakunnalliset yhteydet tukeutuvat Oulun matkakeskukseen ja Oulunsalossa sijaitsevaan lentoasemaan.

Lakeuden alueen kautta kulkee Seinäjoki – Oulu rata. Asemia, joilla juna pysähtyy ei Lakeuden alueella ole. Juniin pääsee Oulun rautatieasemalta, jonne Lakeuden alueelta pääsee kaikilla Ouluun suuntautuvilla bussivuoroilla.

Joukkoliikenneyhteydet Lakeuden alueelta lentoasemalle hoituvat Oulun kautta. Järjestämätön vaihtomahdollisuus lentoasemalle meneviin busseihin on Oulun Rantavainiolla ns. Automuseon pysäkillä. Lakeuden alueen joukkoliikenneyhteyksissä Oulun lentoasemalle on kehittämistarvetta.

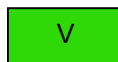

Rautatie on esitetty yleiskaavakartalla merkinnällä **päärata ja liikennepaikka**. Oulun seudun liikenne 2020 suunnitelmassa todetaan, että Oulun seudun yhdyskuntarakenne ei mahdollista raideliikenteen hyödyntämistä seudun sisäisessä liikkumisessa, mutta raideliikenteen hyödyntämismahdollisuuksia ei ole seudun yleiskaavalla suljettu pois. Lisäksi suunnitelmassa on todettu, että kaavoissa on otettu huomioon mahdollisuus toteuttaa pääratikäytävään toinen raide. Limingassa ja Tupoksella on varauduttu siihen, että juna voisi pysähtyä tulevaisuudessa myös näillä paikoilla. Maankäytön kasvualueet ovat kuitenkin merkittävilta osiltaan liityntäkuljetusta vaativalla etäisyydellä radasta. Kaksoisraiteen toteuttamismahdollisuus otetaan huomioon kaavassa.

Rautatien aiheuttaman melun ja värinän määrää ei ole seudun yleiskaavatyön yhteydessä selvitetty. Tästä johtuen rautatien aiheuttaman melun ja värinän määrä on selvitettävä radan lähialueelle sijoittuvan yksityiskohtaisen suunnittelun yhteydessä.

4.1.4. Suojelu- ja virkistysalueet

Suojelualueet on lueteltu kohdassa 2.4.7.

Seudun virkistäytymisen kannalta tärkein **virkistysalue** sijoittuu Limingan ja Lumijoen kunnan alueille.

Rantakylä-Hirvasniemi harjualueella Limingan kunnassa sijaitsevat Rantakylän hiihtomaa, uimaranta ja kesäteatteri, Ma-

tinmäen nuotiopaikka, Torikanjärven luontokohteita, Aarnikankaan laavu sekä Linakankaan näköala-paikka. Tämän lisäksi alueella on Virkkulan ja Rantakylän 9,5 km pituinen luonto- ja kulttuurireitti. Alueelta on pyöräilyreitti Liminganlahden opastuskeskukseen ja edelleen Liminganlahden lintutornille. Alueelta on myös yhteys maankohoamispolulle, joka on osoitettu teemakartalla 1 viheryhteystarvemerkinällä. Maankohoamispolku johtaa Liminganlahden rannalta Luontokeskuksesta Rantakylän virkistysalueen kautta etelään.

Virkistysalue ja sen pyöräilyreitti jatkuvat Lumijoen puolelle, jossa alueelta löytyvät Vanhanmaantienkankaan laavu, nuotio- ja näköalapaikka, Hirvasojan serpentiiniuoma, tervahauta ja nuotiopaikka, Viinavuoren uimapaikka sekä Hirvasniemen liikunta- ja retkireitti, jonka pituus on 6,5 km. Alueen pyöräilyreitti jatkuu Lumijoen keskustan kautta Lumijoen Varjakkaan.

R

Loma- ja matkailualueena on pääosa Lumijoen Liminganlahden rantaosayleiskaavassa esitetyistä loma-asuntoalueista.

RM

Liminganlahden luontokeskuksen alue on yleiskaavakartoilla 1a ja 2 esitetty **matkailupalvelujen alueena**.

RM

Haaransillan liittymän luoteispuolella Ängeslevän- ja Temmesjoen yhtymäkohtaan Ouluntien (vanha 4-tie) länsipuolelle on varattu uusi **matkailupalvelujen alue**, joka sijaintinsa puolesta soveltuu esimerkiksi viihdekeskuksen sijaintipaikaksi.

Seudullisen viheryhteystarvemerkin välillä on yhteystarpeita, jotka yleiskaavakartalla on osoitettu merkinnällä **viheryhteystarve**. Yhteystarve on tarkoitus toteuttaa reittinä, joka soveltuu patikointiin ja

hihtämiseen. Yleiskaavassa osoitettu reitin paikka on yleispiirteinen ja paikka ratkaistaan tätä yleiskaavaa yksityiskohtaisemmissa kuntien suunnitelmissa.

Teemakartalla 1 on esitetty seudulliset virkistäytymisen kannalta tärkeät reitit ja kohteet.

Liminganlahti, Rantakylä-Hirvasniemen virkistysalue ja Lumijoen Varjakka ovat seudullisesti merkittäviä **virkistys-/matkailukohteita**. Muita merkittäviä matkailukohteita ovat Rantatie Limingan keskustassa sekä Limingan maankohoamispolku ja sen varrella olevat jätinkirkko. Maankohoamispolulla esitellään muinaisia meren rannan sijainteja eri aikakausilta ja alueen korkeutta nykyiseen merenpintaan nähden.

Luonnonympäristöltään merkittävänä seudullisena kohteena on nostettu esiin Liminganlahden **luontokohde**, joka on valtakunnallisesti arvokas lintuvesi.

Limingan, Lumijoen ja Tyrnävän alueella oleva Limingan lakeuden peltomaisema sekä Tyrnävän Ängeslevän Ylipää ovat seudullisesti merkittäviä **maisemakohteita**.

Seudun virkistäytymisen kannalta merkittävät **uimarannat** sijaitsevat Limingan Rantakylässä sekä Lumijoen Varjakassa.

Seudullisesti merkittävä **venesatama** sijoittuu Lumijoen Varjakkaan.

Seudun moottorikelkkareitistö on osoitettu merkinnällä **moottorikelkkailun pääverkko**. Seudun eteläisten kuntien alueelta on moottorikelkkareitti Oulunsalon, Kempeleen ja Muhoksen kautta kohti pohjoista ja itää. Etelän suuntaan on yhteys Siikajoelle, Ruukkiin sekä Rantsilaan. Moottori-, valta- tai rautatien sekä moottorikelkkareitin risteämäkohta rakennetaan turvalliseksi esimerkiksi alikulkutunnelin avulla.

4.1.5. Seudulliset hankkeet

Nykytilanne

Äimäraution eläinurheilukeskuksessa Oulussa on ravirata, ratsastustallit, maneeseja, eläinklinikka sekä hevostarvikekauppa. Alue toimii ravi- ja ratsastusurheilutoiminnan lisäksi hevosten harjoituspaikkana. Myös Virpiniemessä on ravirata, ratsastustalleja sekä muuta eläinurheilutoimintaa.

●
2

Vahvistetussa Oulun seudun yleiskaavassa Haukiputaan Virpiniemi on osoitettu mahdollisena kehitettävänä **eläinurheilukeskuksen** sijoituspaikkana. Toisena vaihtoehtoisena sijaintipaikkana on Limingan Tupos. Jos eläinurheilukeskus toteutuu noin 20 hehtaarin suuruisena voi se sijoittua Limingan puolelle. Mainittua suuremman alueen kyseessä ollessa eläinurheilukeskus ulottuu myös Kempeleen puolelle.

Pohjavesihanke

Oulun seudun eteläisissä kunnissa on käynnistynyt pohjavesihanke, jossa Muhoksen Hirsijärveltä toimitetaan keskitetysti puhdasta vettä Kempeleeseen, Liminkaankin, Lumijoelle, Muhokselle, Oulunsaloon ja Tyrnävälle. Veden jakelu tapahtuu kunnallisten vesilaitosten toimesta.

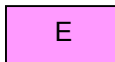

Suunniteltu päävesijohto on esitetty teemakartalla 2.

Pohjavesialueet on esitetty kohdassa 2.3.4.

4.1.6. Erityisalueet

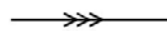
Vesihuolto

Pohjavedenottamot on esitetty yleiskaavakartoilla merkinnällä **erityisalue**, lukuun ottamatta Limingan keskustan käytöstä poistettua pohjavedenottamo, joka sisältyy keskustatoimintojen alueeseen. Tämän lisäksi on suunnittelualueella olevat seudun vesihuollon kannalta tärkeät pohjavedenottamot esitetty teemakartalla 2 symbolilla **pohjavedenottamo**.

Limingan, Lumijoen ja Tyrnävän kerätyt jätevedet johdetaan siirtoviemäriä pitkin Lakeuden keskuspuhdistamolle Kempeleeseen, jossa puhdistetaan myös Kempeleen ja Oulunsalon jätevedet. Tulevaisuudessa myös Hailuodon jätevedet johdetaan Lakeuden keskuspuhdistamolle.

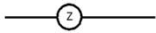

Kuntien väliset **nykyiset ja suunnitellut siirtoviemärit** on esitetty teemakartalla 2.

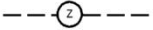
Energiahuolto

Fingrid Oy on suunnitellut uuden 400 kV:n voimajohdon rakentamista Muhokselta pohjoiseen Tornion seudulle ja edelleen Ruotsiin. Muhokselta etelään Haapavedelle ja Reisjärvelle on tällä hetkellä 220 kV:n linja, joka pitkällä aikavälillä muutetaan 400 kV:n johtolinjaksi. Teemakartalla 2

nykyiset 220 kV:n linjat on esitetty merkinnällä **voimajohto**.

Uudet linjat on esitetty merkinnällä **suunniteltu 400 kV:n voimajohto**.

Edellä esitettyjen merkintöjen lisäksi yleiskaavassa on esitetty seuraavat aluevausmerkinnät:

EH

Tyrnävän ja Limingan hautausmaat on esitetty merkinnällä **hautausmaa-alue**. Muiden kuntien hautausmaat sisältyvät keskustatoimintojen alueeseen.

SE-3

Limingan Haaransillan liittymän itäneljänneksessä on **selvitysalue**. Alue sijaitsee seudun liikenteen kannalta tärkeiden valteiden 4 ja 8 liittymässä. Valtatie 4:n liikenteen kannalta tarkastellen liittymän osoittaminen palvelujen ja hallinnon alueeksi, kunnan toiveiden mukaisesti, ei nykytilanteen vallitessa ole mahdollista. Näin ollen alueen maankäytön ja liikenteen järjestäminen edellyttää seudun yleiskaavaa yksityiskohtaisemman osayleiskaavan tekemistä.

W

Meri, järvet ja joet on esitetty merkinnällä **vesialue**. Limingan lounaisosassa sijaitsee Liminganjärvi, joka vielä 1900 luvun alussa, ennen järven kuivattamista, oli kooltaan nykyistä paljon suurempi. Järven vesittämistä suunnitellaan. Yleiskaavassa järvi on esitetty alkuperäisen järven kokoisena.

Yleiskaavakartalla 1 on esitetty **ekologinen käytävä** sekä Tupokselle, Lapinkankaalle että Hirvinevalle. Käytävän toteuttaminen edellyttää hirville soveltuvan alikulun rakentamista ainakin valtatie 4:n ja rautatien ali.

4.2. Yleiskaavamääräykset

Yleiskaavassa on annettu seuraavat yleiskaavamääräykset

1. Tämän yleiskaavan perusteella ranta-alueella ei voi poiketa maankäyttö- ja rakennuslain 72 §:n mukaisesta rakentamisrajoituksesta.

2. Limingan, Lumijoen ja Tyrnävän V, AP-, P-, P-1, TP-, T-, MA, MA-1 ja RM-alueet sekä kehitettävät A-1 ja P-alueet ovat MRL 16 §:n mukaista suunnittelutarvealuetta. Lisäksi jäävät voimaan kuntien yleiskaavoissa ja rakennusjärjestyksissä osoitetut suunnittelutarvealueet.

Seudun yleiskaavassa yhdyskuntarakennetta ja maankäyttöä ohjataan yleispiirteisesti ja esitetään tavoitellun kehityksen periaatteet. Yleiskaavan yleispiirteisyydestä johtuen ranta-alueelle rakentamisen ohjaaminen edellyttää tätä yleiskaavaa yksityiskohtaisempaa oikeusvaikutteisista yleiskaavaa tai asemakaavaa.

Yleiskaavamääräyksessä 2 esitettyjen rakentamiseen varattujen alueiden (AP-, P-, P-1, TP-, T-, RM, kehitettävät A-1 ja P) sijainti on yhdyskuntarakenteen kannalta edullinen ja lisäksi niille on rakentamispaineita. Alueiden osoittamisella suunnittelutarvealueiksi varmistetaan, että rakentamisesta aiheutuva mahdollinen haitta myöhemmälle kaavoitukselle tulee näin seudun yleiskaavaa tarkemmin tutkituksi. Yleiskaavan soveltamisohjeissa on kuvattu millä tavoin rakentamiseen tarkoitetut alueet tullaan tarkemmin suunnittelemaan.

MA- ja MA-1 alueet osoitetaan suunnittelutarvealueiksi, koska ne ovat pääosin valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita. Näillä alueilla muiden rakentamisen edellytysten lisäksi on varmistettava hankkeen sopivuus maiseman kannalta.

5. Yleiskaavan muutos

Seudun yleiskaava-alueella päivittäistavarakaupat sijaitsevat ensi sijassa keskustatoimintojen alueella, paikallis-, lähi- ja kyläkeskuksissa. Keskustatoimintojen alueella (C-1, C-2, C-3) voi olla vähittäiskaupan suuryksiköitä. Seudun keskustojen ulkopuolella vähittäiskaupan suuryksiköitä on nykyisin Haukiputaan Annalankankaalla sekä Oulun Linnanmaalla, Ruskossa ja Limingantullissa. Nämä suuryksiköt on esitetty vahvistetussa Oulunseudun yleiskaava 2020:ssä merkinnällä KM.

Sen jälkeen, kun yleiskaava saatettiin ympäristöministeriön vahvistettavaksi, laadittiin seudun kaupan sijoittumista koskeva selvitys ja Oulun kaupungissa käynnistyi Ritaharjun noin 8 000 asukkaan asuntoalueen suunnittelu. Ritaharjun tavoitesuunnitelmassa varaudutaan, kaupalliseen selvitykseen perustuen, seudun pohjoisen sektorin tilaa vievän kaupan keskukseen, retail-parkin ja hypermarketin sijoittamiseen alueelle. Ritaharjua pidetään soveliaana vähittäiskaupan suuryksikön sijaintipaikkana, koska alue on kaupallisesta näkökulmasta yksi tulevaisuuden viidestä kaupallisesta keskittymästä, josta kahden kilometrin etäisyydellä asuu noin 10 000 asukasta.

KM

Em. selvityksen ja Ritaharjun suunnitteluun liittyneen kaupallisen selvityksen perusteella hyväksytyä yleiskaavaa esitetään Ritaharjussa muutettavaksi. Vahvistetun yleiskaavan Raitotien ja moottoritien liittymän lounaisneljännekseen sijoituvasta työpaikka-alueesta (TP) osa esitetään muutettavaksi **kaupallisten palvelujen** alueeksi. Merkintä mahdollistaa vähittäiskaupan suuryksikön sijoittamisen alueelle.

P

Tämän lisäksi osa tästä työpaikka-alueesta (TP) esitetään muutettavaksi **palvelujen ja hallinnon** alueeksi. Merkin-

tä mahdollistaa erikoistavarakaupan palvelujen esim. retail-parkin sijoittamisen alueelle.

Ritaharjusta pohjoiseen sijoituvaa Haukiputaan Holstinmäen liittymää pidetään kaupallisessa selvityksessä hyvänä tilaa vievän kaupan sijaintipaikkana. Tosin varauksena mainitaan, että Ritaharjun kehittäminen saattaa rajoittaa alueen kehitysnäkymiä. Tästä johtuen aluetta pidetään selvityksessä soveliaana liikenne- ja logistiikkapalveluiden sijaintipaikkana. Yleiskaavaa valmistelevalle seuturakennetiimin näkemyksen mukaan Haukiputaan Murto-perä soveltuu liikennepalveluaseman paikaksi Holstinmäkeä paremmin.

Holstinmäkeen on yleiskaavatyön kuluessa esitetty palvelujen ja hallinnon aluetta, jonne voisi sijoittaa tilaa vievän erikoistavarakaupan aluetta. Yhdyskuntarakenteen kannalta moottoritien länsipuoliset neljännekset soveltuvat erikoistavarakaupan paikaksi moottoritien itäpuolisia neljänneksiä paremmin. Luoteisneljänneksessä on suuri muuntoasema ja lounaisneljänneksen maasto asettaa kohtuuttomia rajoituksia em. toiminnan sijoittamiselle kyseiseen neljännekseen.

Oulun Ritaharjuun on yleiskaavan vahvistamisen jälkeen laadittu kaavarunko, jossa 5000 asukkaan asuntoalue on vahvistetun yleiskaavan aluevarausta laajempaan esitetty ulottuvaksi lähes Haukiputaan rajalle. Alueella on varauduttu Ritaharjun ja Kellon väliseen tieyhteyteen, joka palvelee ensisijaisesti alueiden välistä liikennettä.

ys

Yleiskaavan muutoksessa Haukiputaan ja Oulun raja-alueille on esitetty **yhteissuunnittelualueen ohjeellinen rajaus**, joka ulottuu moottoritien itäpuoliselta alueelta meren rantaan Haukiputaan ja Oulun välisen kuntarajan molemmin puolin. Alueella varaudutaan kuntien yhteistyössä tapahtuvaan suunnitteluun, jossa tarkastellaan rajan läheisyydessä olevien erilaisten toimintojen yhteensovittamista.

Yhteissuunnittelualueella Haukiputaan puolella on voimassa ympäristöministeriön

vahvistama Oulun seudun yleiskaava 2020 ja Oulun puolella kaupunginvaltuuston vahvistama Oulun yleiskaava 2020. Alue osoitetaan suunnittelualueena, koska alueen käyttöä suunnitellaan seudun yleiskaavaa tarkemmin. Tarkemmissa suunnitelmissa määritellään asutuksen ja työpaikkojen sijoittuminen, palvelujen tarve ja liikenteen järjestelyt yhteissuunnittelualueella. Tavoitteena Haukiputaan kunnalla ja Oulun kaupungilla on laatia yhteistyössä yhteissuunnittelualueita koskeva tavoitesuunnitelma, jossa esitetyt tavoitteita kunnat voivat tarkentaa omissa seudun yleiskaavaa tarkemmissa osayleis- ja asemakaavoissa.

P-1

Muutoksena ympäristöministeriössä vahvistettavana olevaan seudun pohjoisosien yleiskaavaan esitetään liikenne ja palveluhakuiselle yritystoiminnoille tarkoitettua **palvelujen ja hallinnon aluetta** Haukiputaan Murtooperään alueelle, joka em. selvityksen mukaan soveltuisi liikennepalveluun liittyvien toimintojen alueeksi. Ympäristöministeriössä hyväksyttävänä olevassa Oulun seudun yleiskaava 2020:ssä alue oli selvitysalueena (SE-2). Muutosta esitetään myös Kempeleen Ouluntullissa olevan liikennepalveluaseman merkintään. Hyväksytyssä yleiskaavassa alue on merkinnällä P. Muutoksessa merkinnäksi esitetään yhdenmukaisuuden vuoksi P-1-merkintää samalla tavoin kuin Tupoksen ja Murtooperän liikennepalveluasemien kohdalle.

P-1 alueet ovat taajamien ulkopuolisia palvelu- ja yritystoiminnan alueita, jotka tukeutuvat alueen pääväylään. Alueita ei ole tarkoitettu erikoistavarakaupan suuryksiköille eikä kuntakeskuksille luonteenomaisille palveluille. Alueelle sopivaa palvelu- ja yritystoimintaa ovat esim. liikennepalveluasemat, huoltoasemat, kylmäasemat, autoilijoiden taukopaikat, matkailu- ja majoituspalvelut, viihde- ja virkistyspalvelut sekä veneiden, asuntovaunujen ja moottorikelkkojen myyntipisteet. Hyväksytyssä Oulun seudun yleiskaava 2020:ssä Kiimingin Yrityspuiston alue on työpaikka-alueena. Kaupallisessa selvityk-

sessä todetaan, että Yrityspuisto on Kiimingin kiinnostavin tilaa vievän kaupan sijaintialue. Alue on tulevaisuudessa valtatieparantamisen johdosta entistä paremmin saavutettavissa ja alueella on runsaasti tilaa erikoistavarakaupan tarpeisiin. Alueelle on syntynyt viime aikoina vapaa-aikaa ja virkistystoimintaa palvelevia myymälöitä. Tästä johtuen hyväksytyt yleiskaavan työpaikka-alue merkintää esitetään tarkistettavaksi merkinnäksi TP/P, joka mahdollistaa urheilu- ja virkistystoimintaa palvelevien myymälöiden sijoittamisen alueelle.

Yleiskaavan laajennusehdotuksessa Tyrnävän Lintusuota esitetään suojelualueeksi. Lintusuo ulottuu myös Muhoksen kunnan puolelle. Tästä johtuen ympäristöministeriössä vahvistettavana olevaa yleiskaavaa esitetään tarkistettavaksi siten, että maa- ja metsätalousvaltaisena alueena (M) oleva Lintusuon Muhoksen puoleinen osa muutetaan **suojelualueeksi**.

SL

Yleiskaavan laajennuksessa Muhoksen taajaman ja Tyrnävän taajaman välinen Muhostie (Tyrnäväntie) osoitetaan seudullisena tienä. Vahvistettava olevassa yleiskaavassa tie sisältyy maa- ja metsätalousvaltaiseen alueeseen. Tästä johtuen yleiskaavan muutoksessa tielle esitetään merkintää **seututie/pääkatu**.

6. Yleiskaavan vaikutusten arviointi

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaan kaavaa laadittaessa on vaikutuksia selvitettävä siinä laajuudessa, että voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset

1. ihmisen elinoloihin ja elinympäristöön
2. maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon
3. kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin
4. alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen
5. kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

6.1. Tehdyt selvitykset ja arviointimenetelmä

Vaikutusten arviointia varten ei ole tehty erillisiä selvityksiä vaan vaikutusten arviointi perustuu olemassa oleviin selvityksiin ja vaikutusten arvioitsijoiden asiantuntemukseen.

Luonnoksen vaikutukset on arvioinut seuraava asiantuntijaryhmä:

- Kaj Nyman, arkkitehti, FT, yhdyskuntasuunnittelun professori emeritus, Oulun yliopisto (Yhdyskunta ja rakennettu ympäristö)
- Jussi S. Jauhiainen, FT, suunnittelumaantieteen professori, Oulun yliopisto (yhdyskunta ja talous)
- Staffan Lodenius, professori, Tampereen teknillinen yliopisto (yhdyskunta ja kauppa)
- Timo Ernvall, Tkl, professori, Helsingin teknillinen korkeakoulu (liikenne)
- Jouko Siira, dosentti, Oulun yliopisto (luonnonympäristö)
- Jorma Panu, maisema-arkkitehti, ympäristösuunnittelija Vaasan kaupunki (maisema)
- Antti Harjunen, piiriagrobiologi & Heikki Ollikainen, talousneuvonnan vastaava & Alpo Törmänen, suunnitteluagrobiologi, Pro Agria (maatalous)
- Kristiina Peltola, perusturvajohtaja, Limingan kunta & Eeva Kokko, perusturvajohtaja, Limingan kunta, Juhani Jääliñoja, sivistystoimen johtaja, Limingan kunta sekä kansalaisopiston rehtori, Limingan kunta, Lumijoen ja Tyrnävän kunta & Erkki Voutilainen, terveystarkastaja, Limingan kunta & Katja Forsström, terveystarkastaja,

Asiantuntijat kokoontuivat yhteiseen tapaamiseen kaksi kertaa. Ensimmäisessä tapaamisessa osallistujille kerrottiin, miten yleiskaava toteutuessaan muuttaa seudun nykytilaa. Kokoontumiseen osallistui arvioitsijoiden lisäksi seuturakennetiimi, jonka tehtävänä on valmistella yleiskaavaa sen eri työvaiheissa. Tämän jälkeen asiantuntijat laativat omalta arviointialueeltaan kirjallisen vaikutusten arvioinnin, jonka he esittelivät toisessa yhteisessä kokoontumisessa. Sosiaalisten olojen ja kulttuurin vaikutuksia arvioinut ryhmä kokoontui arviointia varten kaksi kertaa. Ensimmäisessä kokoontumisessa ryhmä keskustelun lisäksi tuotti eläytymismenetelmällä Limingan lakeuden tulevaisuuden myönteisen ja ei-toivotun kehityksen tarinat. Keskustelun tuloksena syntyi kirjallinen arvio yleiskaavan vaikutuksista.

6.2. Yhteenveto yleiskaavaluonnoksen vaikutusten arvioinnista

Vaikutusten arviointi on esitetty kokonaisuudessaan raportissa 2 ”Vaikutusten arviointi”.

Vaikutukset maankäytön ja rakennetun ympäristön näkökulmasta

- yhdyskuntarakenne hajoaa
- rakentamisalueet voidaan ottaa käyttöön sattumanvaraisessa järjestyksessä
- voimakkaaseen kasvuun perustuva suunnittelu tuottaa heikotasoista rakennettua ympäristöä

Yleiskaava voimistaa vallitsevia muutostrendejä. Yhdyskuntarakenne muuttuu

kaikkialla ydinkeskustan ulkopuolella. Perinteinen monipuolisiin palveluihin perustuva, joukkoliikennettä suosiva yhdyskuntarakenne hajoaa. Tilalle tulee kaupallisiin toimintoihin perustuva, henkilöautoliikennettä suosiva yhdyskuntarakenne. Vanhat paikalliset keskukset heikkenevät. Uusien kaupallisten keskittymien myötä kaupalliset palvelut jakaantuvat kaupunkiseudulle nykyistä tasapuolisemmin. Yleiskaava avaa runsaasti uusia rakentamisen mahdollisuuksia synnyttäen eri puolille seutua rakentamisen painetta, jota on vaikea säädellä, varsinkin kun toteutusyksiköt ovat entistä suuremmat. Jos toteuttamisen seudullinen suunnittelu on samalla tavalla trendeihin mukautuvaa kuin yleiskaavakin, ”tasapainoinen kehitys” jää haaveeksi: yleiskaavassa varatut rakentamisalueet otetaan käyttöön sattumanvaraisessa järjestyksessä. Avoin viljelty maisema säilyy. Uusi pientaloasutus laajentaa vanhoja yhdyskuntia reunoiltaan, mutta mielekäs rajautuminen avoimeen maisematilaan lienee aikaansaataavissa. Yleiskaava turvaa kohtuullisessa määrin merenrannan ja metsien virkistyskäytön.

Lakeuden kylät säilyvät, sikäli kuin yleiskaavan kyläkouluja tukeva periaate toteutuu. Eläinurheilukeskukselle on löytynyt sopiva sijoitus.

Rakentaminen maisemallisesti arvokkaiisiin tai kulttuurihistoriallisesti merkittäviin ympäristöihin on yleiskaavassa tarkoin ohjattu, mikä osaltaan rajaa rakentamisen piiriin otettavat alueet. Rakennetun ympäristön muodostumiseen rakennusalueiden sisällä yleiskaava luonteensa mukaisesti ei ota kantaa, vaan siirtää vastuun alempias-teisille kaavoille. Kuitenkin jo se, että yleiskaavassa avataan rakentamiselle mahdollisuus, merkitsee tulevalle rakennetulle ympäristölle reunaehtoja, joita alempias-teinen kaavoitus ei voi parantaa.

Erityisesti pääteiden liittymiin rakennettavien kaupallisten keskittymien suunnittelu tarjoaa ympäristön muodostamiselle lähes ylitytsemättömiä ongelmia liikenneväylien hajottaessa rakennettavaa aluetta sekä toiminnallisesti, visuaalisesti että akustisesti. Mahdollisesti tarvittavat melusteet pirstovat maankäyttöä vielä lisää.

Kokemus osoittaa, että voimakkaaseen kasvuun perustuva suunnittelu tuottaa lähes poikkeuksetta heikkotasaisen rakennetun ympäristön. Syynä on lähinnä kiire, jolloin tyydytään liian heikkoihin kompromisseihin. ”Laadukkaan” ympäristön aikaansaaminen edellyttää siten poikkeuksellisia ponnistuksia.

Vaikutukset talouden ja yhdyskuntarakenteen näkökulmasta

- työpaikat, asuminen ja kuluttaminen eivät riittävästi kohtaa alueellisesti
- yhdyskuntarakenne hajautuu
- kaupallisten rakenteiden uudistaminen vaikuttaa asukkaiden lähipalvelujen tarjontaan

Suunniteltu asuminen laajennusalueella on suureksi osaksi pientalovaltaista Käytännöksi muodostunevat kahden tai jopa kolmen auton perheet. Lumijoelle esitetty maankäyttö on taloudellisessa mielessä määrältään vähäistä ja kestävä. Limingan ja osittain Tyrnävän suhteen on esitetystä kehityksestä vaarana, että niistä muotoutuu vuoteen 2020 mennessä huolestuttavassa määrin Oulun kaupunkiseudun ”nukkumataajama”, josta ajetaan päivittäin niin työpaikoille kuin kuluttamisen kohteisiin. Nämä työpaikat ja kuluttamisen kohteet voivat sijaita osittain Oulun eteläpuolella, mutta suureksi osaksi Oulussa tai sen pohjoispuolella. Työpaikat, asuminen ja kuluttaminen eivät riittävästi kohtaa alueellisesti. Yhdyskuntarakenne hajaantuu ja kaupunkiseutu laajenee sykäyksittäin ja osittain hallitsemattomasti. Liikenteessä pakollisesti vietetty aika lisääntyy oleellisesti, millä on kansantaloudellisesti ja ympäristöllisesti kielteinen vaikutus. Liminkan on merkitty tiivistyväksi A-1-alueeksi pitkä osuus, joka on valtatie välittömässä läheisyydessä. Melu- yms. ympäristöhaitat ovat ilmeiset, mikä vähentää alueen viihtyvyyttä ja sen taloudellista arvostusta. Yleiskaavassa merkitty suuremman tien ”oikaisu” arvokkaan Tyrnävän peltomaiseman läpi voi jäädä toteutumatta vuoden 2020 jälkeen, mikäli tuolloin kiinnitetään huomiota nykyistä enemmän ympäristö- ja maisema-arvoihin. Tällöin liikenne valtiella kasvaa entisestään ja valtatie myö-

täilevän asumisnauhan käytettävyys asuinalueena laskee. Tämän lisäasumisen sijoittamista muualle tulisi harkita. Tiiviin ja matalan asuinrakenteen mielekkyyttä tulee pohtia.

Kaupallisten rakenteiden uudistaminen vaikuttaa asukkaiden lähiympäristön lähipalvelujen ja lähikauppojen tarjontaan. Kielteinen vaikutus vähentää yhdyskuntarakenteen taloudellista ja sosiaalista kestävyyttä. (Suur)yksiköiden määrällisessä ja laadullisessa uudistamisessa tulisi kiinnittää suurempaa huomiota kaupan yksiköiden sijoittamisen ajalliseen rytmiin. Ei tule osoittaa kaupallisten rakenteiden niin nopeaa ja laajaa kehitystä ilman että olisi tietoa kaupan uudelleenorganisoinnin ja laajentamisen taloudellisista pitkäaikaisista vaikutuksista yhdyskuntarakenteeseen. Myös epäsuorat taloudelliset vaikutukset on huomioitava, joista tärkeinä ovat liikenteen ympäristöhaitat (melu, saaste, liikenneturvattomuus) ja autojen viemän tilan ja "autoriippuvuuden" merkitys asuinalueen arvostuksessa.

Yleiskaavassa tulisi kiinnittää voimakkaammin huomiota esitetyn maankäytön kehityksen ajalliseen rytmittämiseen laajennusalueella niin, että toteutetaan alueellisesti kompakteja kokonaisuuksia samanaikaisesti asuntojen, työpaikkojen, kulutuksen ja palvelujen suhteen. Kaavaan voitaisiin kirjoittaa sisään jopa määrättyjä ajallisia maankäytön kehittämisen tavoitteita. Tällä tavoin voidaan parantaa kaavan taloudellisia vaikutuksia ja välttää keskenkäisen kehityksen tuomia taloudellisia ja muitakin ongelmia.

Oulun seudun yleiskaavan muutoksessa ja laajenuksessa tulisi perustella selkeästi, yksiselitteisesti ja vakuuttavasti, miten kaavaehdotuksen maankäyttö tukee ja toteuttaa taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävästä kehitystä yleiskaava-alueella.

Vaikutukset kaupallisten palvelujen näkökulmasta

- kaupan rakenne tukeutuu voimakkaasti vt 4:än, haasteena väylän ja sen ympäristön laadun takaaminen

- palvelurakenteen sitominen voimakkaasti vt 4:n luo kaupan kehittämisen mahdollisuuksia, mutta toisaalta voimistaa kaupallisen ja julkisen palveluverkoston eriytymistä toisistaan

Toteutuvien kaupallisten palvelujen kokonaismitoitusta tai sijoittelua ei pystytä kaupunkiseututasoon kaavoituksella ohjaamaan tai ennakoimaan, joten muutosten vaikutuksiakaan ei luotettavasti pystytä arvioimaan. Yleisesti ottaen voidaan arvioida, että ehdotettu keskusrakenne ja kaupan suuryksiköiden sijoitus vastaavat varsin hyvin yleisesti hyväksytyjä tavoitteita kuten "ehyettävän suunnittelun" periaatteita. Kaavajärjestelmän antamia keinoja maankäytön, liikenteen ja esimerkiksi kaupan suuryksiköiden sijainnin ohjaukseen on käytetty johdonmukaisesti hyväksi.

Kaupan rakenne tukeutuu aluekeskusten, kauppakeskusten ja suuryksiköiden osalta hyvin voimakkaasti vt 4:ään. Palvelukeskittymät ovat hyvin saavutettavissa lähes kaikista kaupunginosista ja taajamista. Moottoritietasoisen valtakunnanväylän valjastaminen kaupunkiseudun palvelurakenteen rungoksi sisältää omat haasteensa. Yleiskaavassa tien varsi onkin merkittävä laatuikäntäväksi, mikä sisältää sellaiset periaatteet kuin eri liikennemuotojen (myös joukko- ja kevytliikenteen) keskinäinen integrointi sekä ympäristöllisten arvojen vaaliminen ja kehittäminen. Keskeisiksi haasteiksi jää näiden laatuikäntävien toteutumisen varmistaminen sekä maankäytön ja liikenteen yhteensovittaminen ylikunnallisista liikennesuoritetarpeista tinkimättä (kapasiteetti-, sujuvuus-, turvallisuus-, orientoitavuus- yms kriteerit). Voidaan näin ollen arvioida, että palvelurakenteen voimakas sitominen vt 4:n varaan sisältää mahdollisuuksien ohella myös tiettyjä riski-, epävarmuus- ja eturistiriitettäviä. Samoin se voimistaa kaupallisen ja julkisen palveluverkoston eriytymistä toisistaan, kun opetus-, sosiaali-, liikunta- yms. palvelut mieluummin noudattavat asutusrakennetta kuin liikenneverkkoa. Kun kaupan suuryksiköt sijoittuvat liikenteen pääväylien varsille, jää toisaalta pienemmille kaupan yksikölle riittävästi ostovoimaa ja elin-tilaa asuntoalueiden ja taajamien keskeltä, esim. julkisten palvelujen yhteyteen. Kau-

pallisten palvelujen moninaisuus voi hyvin toteutua seudun yleiskaavan puitteissa.

Vaikutukset liikenteen näkökulmasta

- liikennemäärien kasvusta ongelmia valtateiden ja alemman tieverkon liittymissä
- joukkoliikenteen kehittäminen kuntien sisäisten yhteystarpeiden hoitoon ei ole mahdollista pienen väestöpohjan vuoksi
- valtateiden läheisyyteen osoitettu pientaloasuminen lisää tarvetta meluhaittojen torjuntaan

Liikennemäärien kasvusta aiheutuu ongelmia valtateiden ja alemman tieverkon liittymissä. Erityisen ongelmallinen on valtatie 8:n osuus, jolle yleiskaavaluonnoksessa on esitetty eritasoliittymän ohella myös kiertoliittymiä. Ongelmaa pahentaa asumisen, työpaikkojen ja palvelujen lisääminen valtatie 8:n eteläpuolelle Limingan keskustaajaman kohdalle sekä Haaransillan liittymän läheisyyteen.

Joukkoliikenteen kehittäminen kuntien sisäisten yhteystarpeiden hoitoon ei liene mahdollista pienen väestöpohjan vuoksi. Tilauspohjainen joukkoliikenne saattaisi olla yksi kehittäelykelpoinen vaihtoehto. Kuntien yhdessä organisoimat ja kuntarajat ylittävät palvelulinjat voisivat helpottaa esim. autottomien liikkumista. Vaikka busseyhteydet ovat olemassa keskeistä kyläkeskuksista, yhteyksien vuoromääriä, vuorovälejä ja liikennöintiä tulisi kehittää edelleen. Joukkoliikennettä helpottaisi myös toimivampi vaihto- ja lippujärjestelmä. Joukkoliikenteen yhteystarpeita Kempeleen ja Oulunsalon suuntaan tulisi myös selvittää.

Valtatie 8:n varteen Limingan ja Haaransillan liittymien tuntumaan on esitetty palvelutoimintaa, jotka lisäävät merkittävästi liikennettä ja kuormittavat liittymiä. Limingan keskustaajaman kohdalle valtatie 8:n eteläpuolelle esitetyn alueen tarpeellisuutta tulisi vielä pohtia, koska alue on vaikeasti saavutettavissa ja lisäänee näin onnettomuusriskiä. On todennäköistä, että Tupoksen eritasoliittymä kykenee välittämään liittymän läheisyyteen esitettyjen

palvelutoimintojen aiheuttaman lisäliikenteen ongelmitta.

Kasvavan liikenteen myötä lisääntyvät melu ja liikenteen päästöt. Vilkkaiden valtateiden läheisyyteen osoitettu pientaloasuminen lisää tarvetta meluhaittojen torjuntaan.

Ouluntullin liittymä välittänee hyvin muutosluonnoksessa esitetystä maankäytöstä (P-1, RM) syntyvän liikenteen. Muutoksessa Jääliin esitetty maankäyttö (TP/P) tuo alueelle lisää liikennettä, mutta eritasoliittymä kykenee sen välittämään. Ritaharjuun suunnitellut muutokset lisäävät liikennettä eritasoliittymässä ja Raitotiellä. Tämä edellyttää merkittäviä investointeja Raitotien kehittämiseksi, Pohjantien ja erityisesti eritasoliittymän poistumisrampien ruuhkautumisen estämiseksi. Lisääntyvät liikennemäärät vaikuttavat myös Ritaharjun alueen viihtyvyyteen, ilman laatuun ja turvallisuuteen. On todennäköistä, että Holstinmäelle muutoksessa esitetty palvelutoiminta (P) ei vaikeuta liikennöintiä eritasoliittymässä. Myös Murtooperän eritasoliittymä pystyy helposti välittämään muutoksen (P-1, RM) johdosta syntyvän liikenteen. Muhos-Tyrnävä tieyhteysmuutos ei ole liikenteellisesti merkittävä. Muhokselle esitettyä uutta suojelualuetta sivuaa hyvin läheltä moottorikelkkareitti.

Vaikutukset luonnon näkökulmasta

- luonnonsuojelulain luontotyyppejä myös suojelualueiden ulkopuolella
- uhanalaisten lajien luetteloja tarkistettava ja täydennettävä

Luonnonsuojelulaissa mainittuja luontotyyppejä on selostuksen tiedoista poiketen myös suojelualueiden ulkopuolella, kuten esim. merenrantaniittyjä Lumijoen Varjakan länsipuolella ja tervaleppäkorpia ainakin Lumijoen Hirvasniemessä. EU:n luontodirektiivin liitteen 1 mukaisia luontotyyppejä on suojelualueilla. Luontotyypeistä metsäsuksesiosarjaa ei ole ja yksittäisten luonnontilaisten metsätyyppienkin edustavuus on heikko, kuten järvien ja lampienkin. Ahokinjärvi on ainoa merkittävän kokoinen suojelualueiden järvi. Nuoluanjärvi on lähes luonnontilaisen suoalueen kes-

kellä ja Suutarinjärvi on merkittävä virkistyskohde. Näiden merkitys olisi kaavassa osoitettava. Metsäkeskus on inventoinut yksityismailla olevia luonnonsuojelulaissa mainittuja tärkeitä elinympäristöjä. Olisi toivottavaa, että kohteet voisi esittää kartoilla.

Valtakunnallisesti uhanalaisten kasvilajien luetteloon tulisi liittää joitakin luettelossa mainitsemattomia lajeja. Myös EU:n luontodirektiivin liitteiden II ja IV lajeja sekä Suomen kansainvälisiä vastuulajeja on muitakin kuin selostuksen liitteessä mainitut lajit.

Yleiskaavaluonnoksen uhanalaisten lintulajien luettelosta on syytä poistaa alueen pesimälinnustoon kuulumattomat keräkurmitsa, pikkujoutsen ja valkoposkihanhi sekä sinirinta. Poistettava olisi myös alueen peltolinnustoon kuulumaton pikkukuovi. Linnuston esittelystä puuttuu suolinnusto. Hyvät lintupaikat sekä pesimäalueet tulisi esittää kartalla.

Luonnoksessa Liminganlahden tuntumaan esitetty maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle esitetty loma-asutusvaraus tulisi poistaa, koska alue ei sovellu loma-asutukseen eikä kevyen liikenteen pääsyä ranta-alueelle tulisi sallia muualla kuin Temmesjokisuulla.

Lakeutta halkovat useat tiet pirstovat Limingan lakeuden valtakunnallisesti merkittävää maisema-alueita, samoin kuin valtatie 4:n uusi linjaus. Tiet eivät saa eristää meren puoleista aluetta itäpuoleisista alueista vaan ekologiset yhteydet on säilytettävä eläinten ja virkistäytyjien kulun mahdollistamiseksi.

Kartalle olisi syytä lisätä luontoturismia ja matkailua palvelevat kohteet. Kevyen liikenteen ja moottorikelkkailun pääverkkojen esittäminen teemakartalla on tarpeellista.

Maankohoamisrannikko on valtakunnallisesti merkittävä kohde, jonka vaaliminen on tärkeää. Kaava-alueen joet ovat pääasiassa maatalouden kuormittamia. Haja-kuormitusta on vähennettävä. Kempeleen jäteveden puhdistamon puhdistusteholle

on asetettava suuret vaatimukset, koska purkupaikka on Liminganlahti, Suomen arvokkain lintuvesi. Suojelualueiden ulkopuolisilla arvokkailla luontokohteilla on tärkeä merkitys luonnon monipuolisuuden säilymisessä. Tällaisten kohteiden ja uhanalaisten eliöiden esiintymät olisi tarpeellista saada kartalle.

Vaikutukset maiseman näkökulmasta

- yleiskaavalla tuettava vesistöjen käyttöä osana viheraluejärjestelmää

Jotta maisema-alue säilyisi terveenä ja tuottavina, sen huuhtoutuneimmat ja vähäravinteisimmat, karut selänteiden vedenjakaja-alueet ja vastaavasti ravinteikkaat laaksonpohjat ovat avainasemassa. Luonnoksessa metsäiset vedenjakajaselänteet jäävät yleisesti ottaen hyvin rakentamisen ulkopuolelle maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueeksi, joilla on lisäksi laajahkoja suojelualueita. Jokilaakson maisemarakenteen hahmottajana ja maiseman tuottokyvyn turvaajina vedenjakajat tulisi merkitä kaavaluonnokseen.

Maisemarakenteen toinen äärialue; purot ja merenrannat ovat maisema-alueen rehevintä ja uusiutuvinta vyöhykettä, joka tällä maisema-alueella kapeanakin kaistaleena riittää turvaamaan maisemarakenteen elinvoiman ja tuottokyvyn. Myös vesistöalueiden jatkuminen eri maankäyttömuotojen läpi erityisesti taajamamerkinän alueella tullut merkitä kaavaluonnokseen. Hyvänä esimerkkinä mainittakoon Tynävän taajaman läpi kulkeva, taajamaa jäsenöivä, vesistöön tukeutuva viheralueaihe sekä Limingan lahti. Näiden äärialueiden käyttöä johdonmukaisesti osana viheraluejärjestelmää kussakin taajamassa tulisi yleiskaavalla paremmin tukea, jotta tulevaisuudessa vältetään kalliilta maiseman restauroimistoimenpiteiltä. Myös viheryhteydet ja ekologiset yhteydet tulisi saada noudattamaan näitä maisemarakenteen äärialueita. Erityisen tärkeää tämä on Limingan keskustan ja Tupoksen välisellä alueella, jossa tulisi turvata mahdollisimman laajat ja leveät rakentamattomat viheryhteydet myös Limingan lahden ja arvokkaiden peltolakeuksien välille.

Ehdotettu maankäyttö sinänsä turvaa maiseman tuottokyvyn ja sitä ylläpitävät prosessit varsin hyvin. Kuitenkin veden kieron ts. sade- ja huleveden imeytymisen, viiveen ja puhdistumisen varmistamiseksi sekä pienilmaston parantamiseksi olisi yleiskaavassa hyvä osoittaa alueita ja toimenpiteitä kuten huleveden purkupaikkoihin rakennettavia kosteikkoja tai sadevettä imeyttäviä ja viivyttäviä painanteita. Tällaisia altaita tulisi harkita erityisesti ylläpitämään em. viheryhteyttä Liminganlahden ja arvokkaan peltoalueen välille antamaan väljyyttä muuten helposti umpeen kasvavaan yhdyskuntarakenteeseen valtatie suunnassa.

Hallanarassa ja tuulille alttiissa, tasaisessa laaksonpohjassa myös pienilmastoa parantavien tuulensuojaistutusten merkitsemistä tulisi harkita.

Vaikutukset maatalouden näkökulmasta

- viljelyliikenteelle mahdollisuus esteetömään liikkumiseen
- kotieläintiloille ja kasvitarhoille riittävät suojaetäisyydet
- yhtenäisten perunatuotantoalueiden säilyttäminen tärkeää

Myönteistä maatalouden kannalta on että, suunnittelun lähtökohtiin ja tavoitteisiin on kirjattu maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksien turvaaminen. Näitä toimenpiteitä ovat toimintojen kehittämisedellytysten turvaaminen riittävän laajoilla suoja-alue-, viljely- ja rakentamisaluevarauksilla. Kaavan avulla halutaan turvata hyvien ja laajojen maatalousalueiden säilyminen viljelykäytössä sekä avoimien peltoalueiden säilyminen arvokkailla maisema-

alueilla. Ilman erityisiä perusteita ei hyviä ja yhtenäisiä peltoalueita oteta taajama-toimintojen käyttöön eikä laajoja metsäalueita saa pirstota muulla maankäytöllä. Hyvä asia on, että myös kaavan tavoitteena on viljelyn jatkuminen ja viljellyn kulttuurimaiseman ylläpito.

Perinteisen merenrantamaiseman säilymistä luonto- ja kulttuuriarvojen kannalta erityisen merkittävänä aluekokonaisuuksina on edistettävä. On myönteistä, että kaavassa on kiinnitetty huomiota luontaisesti maan kohoamisen kautta syntyneeseen merenrantamaisemaan.

Maatalous esitetään yleiskaavaluonnoksessa ympäristöä, vesistöä ja ilmapäästöjä aiheuttavana saastuttajana. Selostuksessa viitataan 1990-luvun alkupuolella tehtyyn tutkimukseen peltoviljelyn vesistöä rehevöittävään vaikutukseen. Negatiivista on, että maatalous nähdään ympäristöä pilaavana tekijänä sekä se, että viitataan vanhaan tutkimukseen.

Kun maataloutta käsitellään saastuttavana ja ympäristöä pilaavana ei oteta huomioon niitä myönteisiä asioita, joita maataloudessa on tehty ympäristötuen avulla vuoden 1995 jälkeen. Fosfori, joka ravinteena on tiukasti sitoutunut maahiukkasiin, joutuu vesistöihin pääsääntöisesti silloin kun maata joutuu vesistöön. Tätä estämään on perustettu kaikkien valtaojien varteen nurmen peittämiä pientareita ja vesistöjen varteen suojakaistoja. Merkittävä osa peltoista hoidetaan tarkennetun lannoituksen avulla, jolloin lannoitus määräytyy pellon ravinnetilan mukaan. Lannoituksen tarkennuksen vuoksi lannoitemäärät ovat alentuneet. Myös kasvinsuojeluaineiden käyttöä on vähennetty ja karjanlanta levitetään ja muokataan sulaan maahan, mikä vähentää kuormitusta. Pellon ravinnekäyttöä on tehostettu alunamaita kalkitseamalla ja säätösalaajituksella.

Liikenteen suunnittelussa tulisi ottaa huomioon viljelyliikenteen esteetön jatkuminen asutuksen laajentuessa ja uusia liikenneväyliä rakennettaessa.

Kotieläintiloille ja kasvitarhojen suuryksiköille on luotava kaavoituksessa riittävät

suojaetäisyydet asutukseen nähden. Riittäväenä suojaetäisyytenä voidaan pitää 200–300 metriä.

Limingan ja Tyrnävän kuntien alue muodostaa Euroopan Unionin tunnustaman korkealaatuisen siemenperunatuotannon laatuvyöhykkeen High Grade alueen. Kaavoituksessa tulisi ottaa huomioon korkean laatuluokan perunantuotanto siten, ettei asutuksen laajeneminen ja uusien teiden rakentaminen rikkoisi yhtenäisiä perunantuotantoalueita eikä aiheuttaisi riskiä korkealuokkaisen siemenperunan tuotannolle.

Perinteisen merenrantamaiseman sekä Limingan lakeuden viljelymaiseman avoimena säilymistä erityisen merkittävänä aluekokonaisuuksina on edistettävä. Perusmaatalouden säilyminen on edellytyksenä maiseman avoimena pysymiselle. Tätä perinnemaiseman ylläpitoa sekä muuta viljelymaiseman avoimena pitämistä ovat viljelijät hoitaneet normaalilla viljelyllä sekä erilaisten ympäristötuen erityistukisopimusten avulla. Kaavoituksessa tulisi ottaa myönteinen kanta merenrantamaiseman avoimena pitäviin perinnebiotooppisopimukseen sekä edesauttaa muun viljelymaiseman pitämistä avoimena turvaamalla perusmaatalouden harjoittamisen mahdollisuudet. Erityisesti karjatalouden jatkuminen olisi turvattava laiduntamisen tärkeyden vuoksi.

Kaavaan kirjattu maatalouden toimintaedellytysten turvaaminen edesauttaa Liminganlahden säilymistä valtakunnallisesti arvokkaana lintualueena. Kaavassa voisi ottaa kantaa mahdollisuuksiin kuntien tai valtion eri tukijärjestelmien kautta maksaa korvausta niille viljelijöille, jotka esimerkiksi jättävät suosituilla lintualueilla sadon korjaamatta ja jättävät sen eläinten ravinnoksi.

Sosiaaliset vaikutukset

- lähipalvelut ovat tärkeitä
- työpaikkatoiminnan lisääminen mahdolliseksi
- joukkoliikenteen toimivuus tärkeää
- kevytliikenteen väylät tarpeellisia

- rautatien melu- ja tärinä sekä voimalinjat otettava huomioon asuinalueiden sijoittelussa

Yleiskaavassa tulisi pyrkiä siihen, että se antaa kaikilla asumisen alueilla mahdollisuuden mahdollisimman monenlaisiin asumismuotoihin. Myös luontevan tekemisen paikat ovat tärkeitä, ne toimivat ihmisten kohtaamispaikkoina. Asukasmäärän lisääntyminen vaatii lisää palveluja, mutta toisaalta se mahdollistaa palvelujen tuottamisen nykyistä paremmin. Jos asukasmäärän kasvu pysyy kohtuullisena, palvelut pystytään järjestämään. Riittävä määrä asukkaita koulun lähellä tukee koulun toimintaa ja koulut voivat toimia kohtaamispaikkoina kaiken ikäisille ihmisille. Neuvoloiden, kouluterveydenhuollon ym. on mahdollista säilyä, jos yleiskaavaluonnos toteutuu.

Tulevaisuudessa on paljon ikääntynyttä väestöä. Osa vanhuksista voi maksaa palveluista, mutta osa tarvitsee kunnallisia palveluja. Lähikaupat ovat tärkeitä asukkaiden ja etenkin vanhusten kannalta. Suuret marketit ja niiden pitkät aukioloajat heikentävät lähikauppojen mahdollisuutta selviytyä. Pienkauppojen tukeminen kaavallisesti on hankalaa, koska ostospäätöksen tekevät asukkaat.

On oletettavaa, että työssäkäynti suunnitelualueen ulkopuolella jatkuu edelleen ja on tärkeää, että työssäkäynti on mahdollista myös bussilla. Raahan suuntaan tapahtuvaa työpaikkaliikennettä ei ole erityisesti huomioitu. Lisääntyvän asukaspuhjan mukana tulevalle työpaikkatoiminnalle on löydettävä sijaintipaikkoja. Myös laajakais-tayhteydet on otettava huomioon kaavoituksessa.

Kevyen liikenteen väyliä tarvitaan lisää. Erityisen tärkeitä ovat Tupoksentien ja Lumijoki-Liminka välisen kevyen liikenteen väylän toteuttaminen. Myös Jokisillalle kaivataan kevyen liikenteen väylää. Pyöräteiden on oltava hyväkuntoisia, jotta kaiken ikäiset pystyvät liikkumaan niillä. Teiden valaiseminen helpottaa ihmisten liikumista. Myös puistojen, leikki- ja urheilualueiden varaaminen kaavassa ja niiden kunnossapito on tärkeää.

Asutuksen sijoittuminen yleiskaavaluonnoksen mukaisesti mahdollistaa maatilojen säilymisen, mikä edesauttaa Lakeuden maalaismaiseman säilymistä. Metsän ja luonnonympäristön säilyminen on tärkeää viihtyisyyden kannalta. Varjakan uima- paikka soveltuu myös seudulliseen käyttöön.

Rautatien vaarallisten aineiden kuljetukset ovat riski. Rautatien melu- ja tärinäalue laajenee toisen raiteen vuoksi. Moottoritien melu on otettava huomioon Tupoksen uusilla asumisen alueilla. Myös Tupoksen voimalinja tulisi ottaa huomioon suunnittelussa. Vesihuollon järjestämisen kannalta ongelmallisia ovat Jokisilta, Markkuu ja Parras. Keskitetty vesihuoltojärjestelmä voi olla ratkaisu kylien vesihuollon järjestämisessä.

6.3. Yleiskaavaluonnoksen vaikutusten arvioinnissa esiin tuotujen ongelmien huomioon ottaminen yleiskaavassa

Vaikutusten arvioinnin eri näkökulmat ovat olleet joiltakin osin keskenään ristiriitaisia. Tämä kuvaa yleiskaavan vaikutusten moninaista luonnetta. Yleiskaavatyön kuluessa vaikutusten arvioinnissa esiin nostettuja näkökulmia on pohdittu ja keskustelun tuloksena luonnokseen on tehty tarkistuksia.

Vaikutusten arvioinnissa esitettiin, että yleiskaava avaa runsaasti uusia rakentamisen mahdollisuuksia ja synnyttää näin rakentamispaineita, joita on vaikea säädellä. Seudulla uskotaan suunnittelun mahdollisuuksiin. Vaikka asutus on hajaantunut laajalle alueelle seudullisella suunnittelulla pyritään ohjaamaan tulevaa kehitystä. Yleiskaavassa otetaan huomioon maisemallisesti arvokkaat maisemakokonaisuudet, kylien palvelut sekä liikenneverkko ja osoitetaan ne alueet, jotka soveltuvat rakentamiseen. Yleiskaava on laadittu tukeutuen kuntien omiin väestö- ja työpaikkatavoitteisiin sekä kaupan osalta useisiin erillisselvityksiin pohjautuvaan perusteltuun arvioon siitä, miten paljon kaupallisia palveluja ostovoiman kasvu edellyttää. Vaikutusten arvioinnissa esitetään, että

yleiskaavassa tulisi kiinnittää huomiota kaupan suuryksiköiden sijoittamisen ajalliseen rytmiiin. Yleiskaavalla ei voida määrätä kaupan hankkeiden toteuttamisjärjestystä, mutta yleiskaavatyötä seuraa seudun maankäytön toteuttamishojelman laatiminen, jossa rakentamisalueiden toteuttamisjärjestys määritellään.

Yleiskaavan liikennestrategian toteuttamiseksi on määritelty kehittämisen kärkitehtävät, joita ovat mm. joukkoliikenteen sekä kevyen liikenteen edistäminen. Kärkitehtävien edistämiseksi tehtävistä toimenpiteistä kunnat ovat sopineet aiesopimuksella.

Maatalouden toimintaedellytysten turvaaminen on maiseman säilymisen kannalta tärkeää. Peltojen säilyminen avoimena edellyttää maatilatalouden jatkumista. Yleiskaavassa maisemallisesti arvokkaiden peltöjen säilymiseen pyritään siten, ettei näille alueille ohjata muuta maankäyttöä. Maankohoamisrannikko on yleiskaavassa luonnonsuojelu- ja Natura-alueita.

Johtopäätökset vaikutusten arvioinnista on esitetty kokonaisuudessaan raportissa 3.

6.4. Tavoitteiden toteutuminen

6.4.1 Yleiskaavan suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin

Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu

Suunnittelun kohteena olevassa Oulun seudun yleiskaava 2020 laajennusalueen yhdyskuntarakenteen suunnittelussa on tukeuduttu kuntien omiin väestö- ja työpaikkatavoitteisiin sekä kaupan osalta useisiin erillisselvityksiin pohjautuvaan perusteltuun arvioon siitä, miten paljon kaupallisia palveluja ostovoiman kasvu edellyttää. Mitoitusperusteena käytettyjä kuntien omia suunnitteita vuodelle 2020 voidaan pitää perusteltuna, sillä ne vastaavat Tilastokeskuksen tuoreimpia vuonna 2004 laadittuja trendiennusteita.

Laajennusalue on pääosin maaseutumais- ta aluetta, jonka kyliä tukemaan on osoitet- tu kehitettäviä asumisen alueita. Uudet asumisen alueet tukevat kunta- ja lähikes- kusten nykyistä toimintaa.

Yleiskaavan laajennusalueella ei ole osoitettu kaupan suuryksiköitä keskustalueiden ulkopuolelle. Muutosalueelle Oulun Ritaharjuun osoitettu KM aluevaraus sijoittuu uuden noin 6 000 asukkaan asuntoalueen välittömään läheisyyteen. Kyseisen alueen kaupallisten palvelujen sijoittamisesta on tehty erillinen kaupallinen selvitys ja asuntoalueen kaavarungon vaikutusten arvioinnissa palvelujen sijoittamista alueelle on myös arvioitu.

Liikennejärjestelmän toimivuus turvataan varmistamalla nykyisten pääväylien liikenteellinen sujavuus, kehittämällä kevyen liikenteen runkoverkkoa ja ennen kaikkea panostamalla nykyistä enemmän joukkoliikenteen tarjontaan.

Yleiskaavassa on kiinnitetty huomiota terveellisen ja hyvälaatuisen veden riittävän saannin varmistamiseen osoittamalla pohjaveden hankinnan kannalta merkittävät alueet ja osoittamalla pohjaveden ottamoiden alueet erityisalueina. Jätevesihaittojen ehkäisyä pyritään tukemaan ohjaamalla asutusta ensisijaisesti paikoille, jossa jäteveden käsittely on mahdollista järjestää yleiseen viemäriverkostoon liittymällä.

Yleiskaavassa on ohjattu vain tiettyjä asiakokonaisuuksia. Osa elinympäristön laatuun vaikuttavista tekijöistä on otettu yleiskaavassa huomioon yleisellä tasolla, mutta yksityiskohtainen maa- ja kallioperän soveltuvuus rakentamiseen tai liikenteen melualueen laajuuden määrittäminen tapahtuu seudun yleiskaavaa yksityiskohtaisempien kuntakohtaisten suunnitelmien yhteydessä.

Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat

Suunnittelualueen perinnemaisemat sijaitsevat Limingan lahden luonnonsuojelualueella. Perinnemaisemat vaativat ihmisen huolenpitoa säilyttääkseen arvonsa. Perinnemaisemien säilymisen ainoa uhka on niiden perinteisen käytön loppuminen.

Pääosa luonnon kannalta arvokkaista ja herkistä alueista on luonnonsuojelualueita. Valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat kulttuurihistorialli-

set alueet ja kohteet on osoitettu yleiskaavassa suojelukohteina.

Laajennusalueen viheralueet ja niiden väliset yhteydet ovat osa kaikki seudun kunnat yhdistävää viheralueverkostoa. Yleiskaavalla luodaan edellytyksiä verkoston toteuttamiselle. Seudulla tavoitellaan virkistys- ja vapaa-ajansuunnitelman toteuttamista osana seutuhallintoa.

Limingan lakeus on valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, jonka säilymiseen vaikuttaa suuresti alueen säilyminen maatalousalueena. Yleiskaavassa alue on osoitettu maisemallisesti arvokkaana peltoalueena, jonka pääkäyttötarkoitus on maatalous.

Toimivat yhteysverkostot ja energiahuolto

Valtateiden 4 ja 8 kehittämismahdollisuudet on turvattu yleiskaavassa. Yleiskaavan kanssa samanaikaisesti laadittu Oulun seudun liikennejärjestelmä 2020 esittää pääteiden toimivuuden edellyttämät kehittämistoimenpiteet vuoteen 2020 saakka kolmeen kiireellisyysluokkaan jaettuna.

Vaikka Oulun seudun yhdyskuntarakenne ei mahdollista raideliikenteen hyödyntämistä sisäisessä liikkumisessa, ei raideliikenteen hyödyntämismahdollisuuksia ole estetty yleiskaavalla. Yleiskaavassa osoitettu moottoritien uusi linjaus on laadittu yleissuunnitelman mukainen.

Maankohoamisrannikko

Oulun seudun yleiskaavan laajennusalueella maankohoamisrannikosta suurin osa on luonnonsuojelualueita. Tällä alueella maankohoamisrannikon ominaispiirteiden säilyminen on turvattu. Suojelualueen läheisyydessä olevat Lumijoen rakentamisalueet perustuvat alueella voimassa olevaan Liminganlahden rantaosayleiskaavaan.

6.5. Yleiskaavan suhde maakunnallisiin tavoitteisiin

Maakunnan kansainvälinen ja valtakunnallinen asema vahvistuu

Maakunnan kansainvälisen ja valtakunnallisen aseman vahvistumiseen pyritään ottamalla huomioon yleiskaavan laajennusalueen maisemalliset sekä kulttuurihistorialliset arvot, jotka tukevat laajennusalueen kehittämistä vetovoimaisena asuinympäristönä. Ainutlaatuinen maisema ja hyvin säilynyt kulttuurihistoriallinen ympäristö lisäävät omalta osaltaan Oulun seudun vetovoimaa.

Valtateiden 4 ja 8 sekä rautatien kehittäminen korkealuokkaisin ja elinkeinoelämän kannalta kilpailukykyisinä on yleiskaavassa otettu huomioon.

Väestön hyvinvointi edistyy tasapainoisesti
Kuntakeskukset, lähikeskukset ja elinvoimaiset kylät toimivat aluerakenteen runkona. Elinvoimaisuutta pyritään tukemaan ohjaamalla alueen lisääntyvä väestö ja uudet palvelualueet näiden keskusten läheisyyteen.

Laajennusalueella Rantakylä-Hirvasniemi ja Varjakan satama ovat osa seudun virkistys- ja vapaa-ajan verkostoa.

Yleiskaava alueen liikennestrategian (Oulun seudun liikenne 2020) toteuttamiseksi on määritelty kärkitehtävät. Kärkitehtävinä ovat joukkoliikenteen sekä kävelyn ja pyöräilyn edistäminen.

Pohjavesivarojen säilymisen turvaamiseen pyritään osoittamalla vedenhankinnan kannalta tärkeät pohjavesialueet. Jätevesihuollon taloudellisuuteen pyritään yhdyskuntarakennetta tiivistämällä.

Ympäristön elinvoimaisuus säilyy maakunnan voimavarana

Yleiskaavan laajennusalue on seudullisesti merkittävää maatalousaluetta. Maatalouden toimintaedellytyksien turvaamiseen on pyritty osoittamalla Limingan peltolakeus maisemallisesti arvokkaana peltoalueena, jonka säilyminen peltona on myös maisema-

man kannalta ensiarvoisen tärkeää. Suunnittelualueesta iso osa on maa- ja metsätalousvaltaista aluetta, jonka pääkäyttötarkoitus on maa- ja metsätalous. Vesistöjen jätevesikuormituksen vähentämiseen pyritään osoittamalla pääosa uudesta rakentamisesta viemäritäville alueille.

6.6. Seudullisten tavoitteiden toteutuminen

Yleiskaavaa on laadittu tavoitteen mukaisesti seudun kaikkien kuntien yhteistyönä. Laajennusalueen suunnittelussa on kiinnitetty erityistä huomiota alueen maaseutumaisiin ominaispiirteisiin ja näin pyritty vahvistamaan Oulun seudun monipuolisuutta ja tukemaan seudun edellytyksiä toimia pohjoisimman EU-alueen keskukseksi.

Yleiskaavasuunnittelussa on ollut keskeisenä periaatteena laajennusalueen maankäytön kehittäminen siten, että palvelut ovat kaikkien väestöryhmien sekä eri alueiden asukkaiden saavutettavissa tasapuolisesti. Palvelujen tasapuolinen saavutettavuus tukee asukkaiden sopeutumista seudulle ja edesauttaa viihtymään alueella kuten tavoitteeksi on asetettu.

Limingan lahti sekä Limingan lakeus on otettu yleiskaavoituksessa erityisesti huomioon samoin kuin alueen kulttuurihistorialliset alueet ja kohteet. Alueen arvokas maisema sekä kulttuurihistorialliset miljööt tukevat kaupunkiseudun kasvua ja kehitystä tavoitteen mukaisesti.

7. Osallistumis- ja vuorovaikutusprosessi

7.1. Osallistumis- ja vuorovaikutusprosessin kuvaus

Kaavoituksen vireille tulosta ilmoitettiin ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävänä 8.1. – 10.2.2004. Suunnitelmasta ei jätetty yhtään mielipidettä.

Yleiskaavan muutos ja laajennusluonnos oli nähtävänä mielipiteiden ilmaisemista varten 15.11. – 15.12.2004. Luonnoksesta jätettiin 11 mielipidettä ja annettiin 27 lausuntoa. Yleiskaavaluonnosta esiteltiin seudun asukkaille kahdeksassa kuntakohtaisessa tilaisuudessa. Tämän lisäksi yleiskaavaluonnosta esiteltiin kahdessa tilaisuudessa kaupan edustajille.

Ensimmäinen viranomaisneuvottelu pidettiin 3.12.2003 ja toinen 2.6.2005. Neuvotteluun osallistuivat kuntien edustajien ja kaavan laatijan lisäksi edustajat ympäristöministeriöstä, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksesta, Pohjois-Pohjanmaan liitosta, Tiehallinnon Oulun tiepiiristä, Pohjois-Pohjanmaan museosta, Ratahallintokeskuksesta ja Pohjois-Pohjanmaan metsäkeskuksesta. Kunnat ja viranomaiset antoivat myös lausunnon yleiskaavaluonnoksesta.

7.2. Yleiskaavaluonnoksesta esitetyt mielipiteet ja niiden huomioon ottaminen

Mielipiteet, lausunnot ja niihin annetut vastineet on esitetty raportissa 3 ”Luonnoksesta annettu palaute, vastineet palautteeseen sekä johtopäätökset vaikutusten arvioinnista”.

Seutuhallitus antoi luonnoksesta jätettyihin mielipiteisiin ja lausuntoihin vastineensa 16.6.2005. Vastineet postitettiin mielipiteensä esittäneille.

Yleiskaavaluonnoksesta jätettiin 11 mielipidettä. Mielipiteissä oltiin huolestuneita asumisen alueiden laajentumisen sekä

valtateiden kehittämissuunnitelmien vaikutuksista maatalouteen. Toivomuksena esitettiin joidenkin suojelukohdemerkintöjen poistamista yleiskaavaluonnoksesta. Mielipiteissä esitettiin myös joitakin muutoksia esitettyihin käyttötarkoituksimerkintöihin siten, että alueelle olisi mahdollista sijoittaa asuinrakennuksia. Yhdessä mielipiteessä otettiin kantaa Oulun seudun liikennejärjestelmään.

Yleiskaavaluonnokseen tehtiin joitakin tarkistuksia mielipiteiden johdosta.

7.3. Yleiskaavaehdotuksesta annettu palaute

Yleiskaavaehdotuksesta jätettiin 5 muistutusta ja 24 lausuntoa.

Muistutukset, lausunnot ja niihin annetut vastineet on esitetty raportissa 5 ”Ehdotuksesta annettu palaute, vastineet palautteeseen sekä ehdotuksen tarkistusesitykset”.

7.4. Yleiskaavatyön eteneminen

Seutuvaltuusto hyväksyy yleiskaavaehdotuksen ja saattaa sen ympäristöministeriön vahvistettavaksi (MRL 47 §).

8. Yleiskaavan toteutus ja toteuttamista ohjaavat suunnitelmat

Oulun seudun yleiskaavan ensimmäisen vaiheen vahvistuttua seudun ympäristösuojelua hoitamaan on perustettu seudun ympäristövirasto. Yleiskaavan muutos- ja laajennustyön yhteydessä on laadittu soveltamisohjeet.

Yleiskaavan muutoksen ja laajennuksen valmistumisen jälkeen tavoitteena on edesauttaa yleiskaavan toteutumista seuraavin toimenpitein:

- Seudullisen yleiskaavan toteuttamisohjelman laatiminen
- Seudun asunto-ohjelman laatiminen
- Seudun virkistys- ja vapaa-ajan alueiden hankinnan ja ylläpidon yhteistyön kehittäminen
- Rakennusvalvonta ja -lupa asioiden seudullisen yhteistyön kehittäminen
- Seudun arvokkaiden kulttuuriperintökohteiden inventoiminen

9. Yleiskaavan seuranta

Kunnat voivat jatkossa laatia seudun yleiskaava-alueelle kuntien omia yleis- ja asemakaavoja. Kuntien kaavoissa seudun yleiskaavassa esitetyt maankäytön periaatteet tarkentuvat. Oikeusvaikutteisen kaavan kyseessä ollessa kunnan oma kaava kumoaa muutosalueella olevan seudun yleiskaavan. Kunnan laatiessa kaavaa seudun yleiskaavan alueelle, kunnan oman kaavan on noudatettava yhteisessä yleiskaavassa esitetyt maankäytön periaatteita.

Yleiskaavan toteutumisen seuranta on seutuvaltuuston tehtävä.

10. Oulun seudun kuntien yhteisen yleiskaavan oikeusvaikutukset

Kuntien yhteinen yleiskaava on tarkoitettu ”Maankäytön yleispiirteiseksi ohjaamiseksi ja toimintojen yhteensovittamiseksi” (MRL 46 §).

Seudun yleiskaava korvaa samaa aluetta koskevan aikaisemmin hyväksytyt yleiskaavan, ellei kaavassa toisin määrätä. Oulun seudun yleiskaavan laajennusalueella voimaan jäävät kuntien yleiskaavat on mainittu kohdassa 2.2. Seudun yleiskaava ei ole asemakaava-alueella voimassa. Jos asemakaavaa halutaan muuttaa on seudun yleiskaava asemakaava muutoksen ohjeena. (MRL 42 3 mom.).

Seudun yleiskaavan keskeiset periaatteet on otettava huomioon kunnan yleiskaavaa ja asemakaavaa laadittaessa.

Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päätöksessään niiden toteuttamista katsottava, ettei toimenpiteellä vaikeuteta yleiskaavan toteutumista (42 § 2 mom.). Velvoite koskee kaikkia kunnan ja valtion viranomaisia, joilla on alueiden käyttöön liittyviä suunnittelu- tai toteuttamistehtäviä.

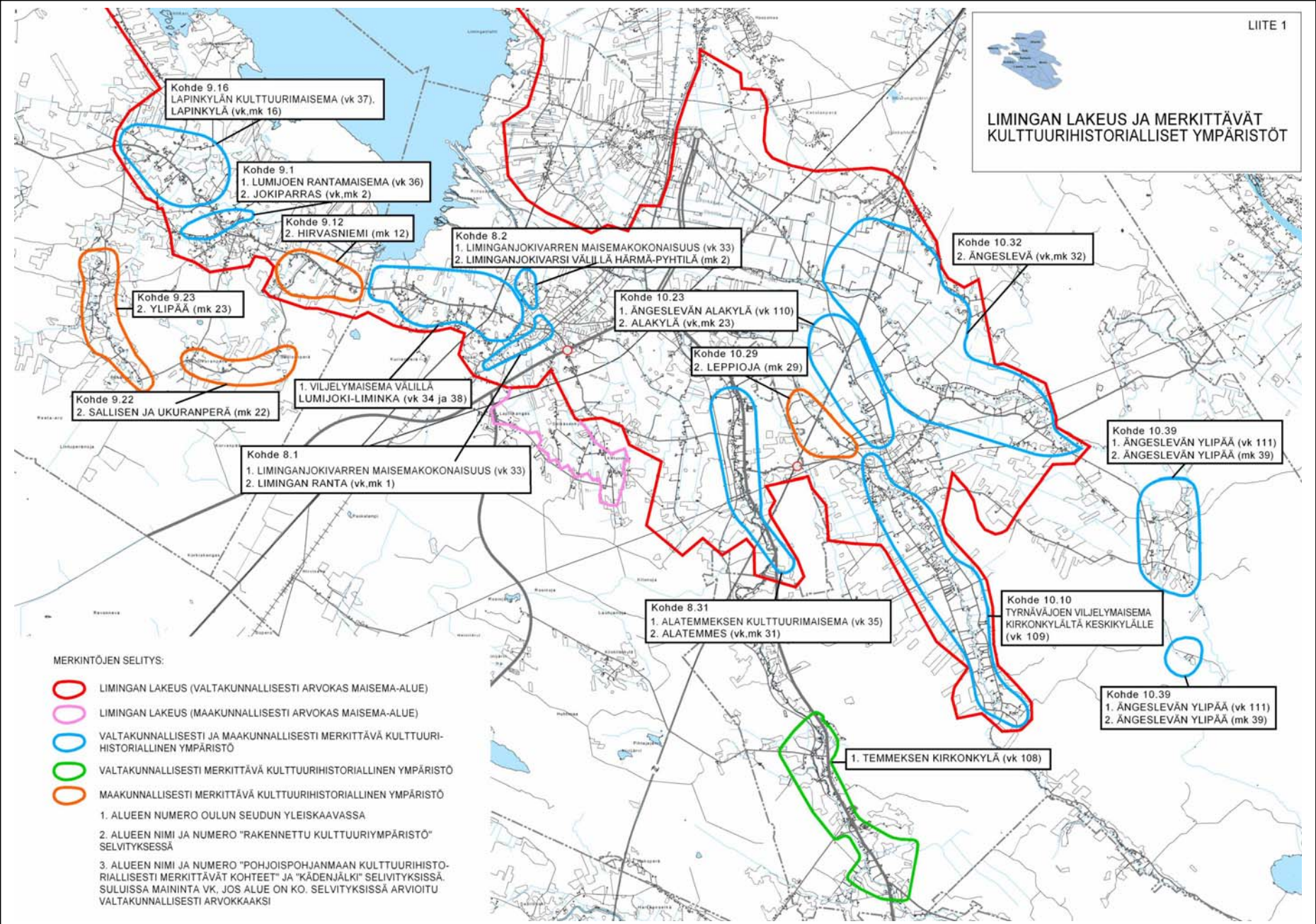
Lupaa rakentamiseen ei saa myöntää siten, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista. Lupa on kuitenkin myönnettävä, jos yleiskaavasta johtuvasta luvan epäamisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai valtio lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta (MRL 43 § 1 mom.).

Yleiskaavassa voidaan määrätä, ettei yleiskaava-alueella tai sen osalla saa rakentaa niin, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista (rakentamisrajoitus). Tällöin ei sovelleta, mitä 1 momentissa säädetään. Yleiskaavassa voidaan myös määrätä, ettei maisemaa muuttavaa toimenpidettä saa suorittaa ilman MRL 128 §:ssä tarkoitettua lupaa (MRL 43 § 2 mom.). Lupaa ei voida myöntää, jos toimenpide vaikeuttaa alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen.

Jos jotakin aluetta tai rakennusta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava, yleiskaavassa voidaan antaa sitä koskevia tarpeellisia määräyksiä (MRL 41 § 2 mom.).

Ympäristöministeriö voi myöntää kunnalle luvan lunastaa alue, joka on yleiskaavassa osoitettu liikenneväyläksi, asuntorakentamiseen tai siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen ja jota tarvitaan kunnan suunnitelman mukaiseen yhdyskuntakehitykseen. Lunastaa voi myös alueen, joka on tarkoitettu kunnan tai kuntayhtymän laitoksille tai muihin näiden tarpeisiin. (MRL 99 § 3 mom.).

LIMINGAN LAKEUS JA MERKITTÄVÄT KULTTUURIHISTORIALLISET YMPÄRISTÖT

Limingan, Lumijoen ja Tyrnävän alueella esiintyvät uhanalaiset ja silmälläpidettävät putkikasvit.

Valtakunnallisesti uhanalainen kasvilaji	IUCN-luokka	Alueellinen uhanalaisuus	Luontodirektiivin liite	Suomen vastuulaji	Erityisesti suojeltava kasvilaji	Rauhoitus-tilanne
<i>Alisma wahlenbergii</i> , upossarpio	VU	x	II, IV*	x		r
<i>Arctophila fulva</i> , pohjansorsimo	CR	x	II, IV		e	r
<i>Catabrosa aquatica</i> , vesihilpi	NT					
<i>Gentianella amarella</i> , horkkakatkero	VU	x			e	
<i>Hippuris tetraphylla</i> , nelilehti-vesikuusi	VU		II, IV	x		
<i>Potamogeton friesii</i> , otalehtivita	NT					
<i>Primula nutans</i> var. <i>jokelae</i> , ruijanesikko	EN	x	II, IV	x		r
<i>Puccinellia phryganodes</i> , rönsysorsimo	EN	x	II, IV		e	r
<i>Ranunculus reptabundus</i> , sammakonleinikki	VU	x		x		
<i>Rhynchospora fusca</i> , ruskopiirtoheinä	NT	x				
<i>Salicornia europaea</i> , suolayrtti	EN	x				
<i>Salix triandra</i> , jokipaju	NT	x				
<i>Sparganium erectum</i> ssp. <i>erectum</i> , etelänhaarapalkko	NT	x				

IUCN-luokka: valtakunnallinen uhanalaisuus, CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä

Alueellinen uhanalaisuus: x

II: luontodirektiivin liite II sisältää yhteisön tärkeinä pitämät eläin- ja kasvilajit, joiden suojelemiseksi on osoitettava erityisen suojelutoiminnan alueita (Natura 2000)

IV: luontodirektiivin liite IV sisältää yhteisön tärkeinä pitämät eläin- ja kasvilajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua. Ensisijaisesti tärkeä laji on merkitty tähdellä (*)

x: Suomen kansainvälinen vastuulaji

e: erityisesti suojeltava kasvilaji

r: koko Suomessa rauhoitettu kasvilaji

Limingan, Lumijoen ja Tyrnävän alueella esiintyvät uhanalaiset ja silmälläpidettävät sammalat.

Valtakunnallisesti uhanalainen sammalaji	IUCN-luokka	Alueellinen uhanalaisuus	Luontodirektiivin liite	Suomen vastuulaji	Erityisesti suojeltava kasvilaji
<i>Hamatocaulis lapponicus</i> , lapinsirppisammal	EN	x	II	x	e
<i>Myrinia pulvinata</i> , tulvasammal	NT	x		x	

IUCN-luokka: valtakunnallinen uhanalaisuus, CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä

Alueellinen uhanalaisuus: x

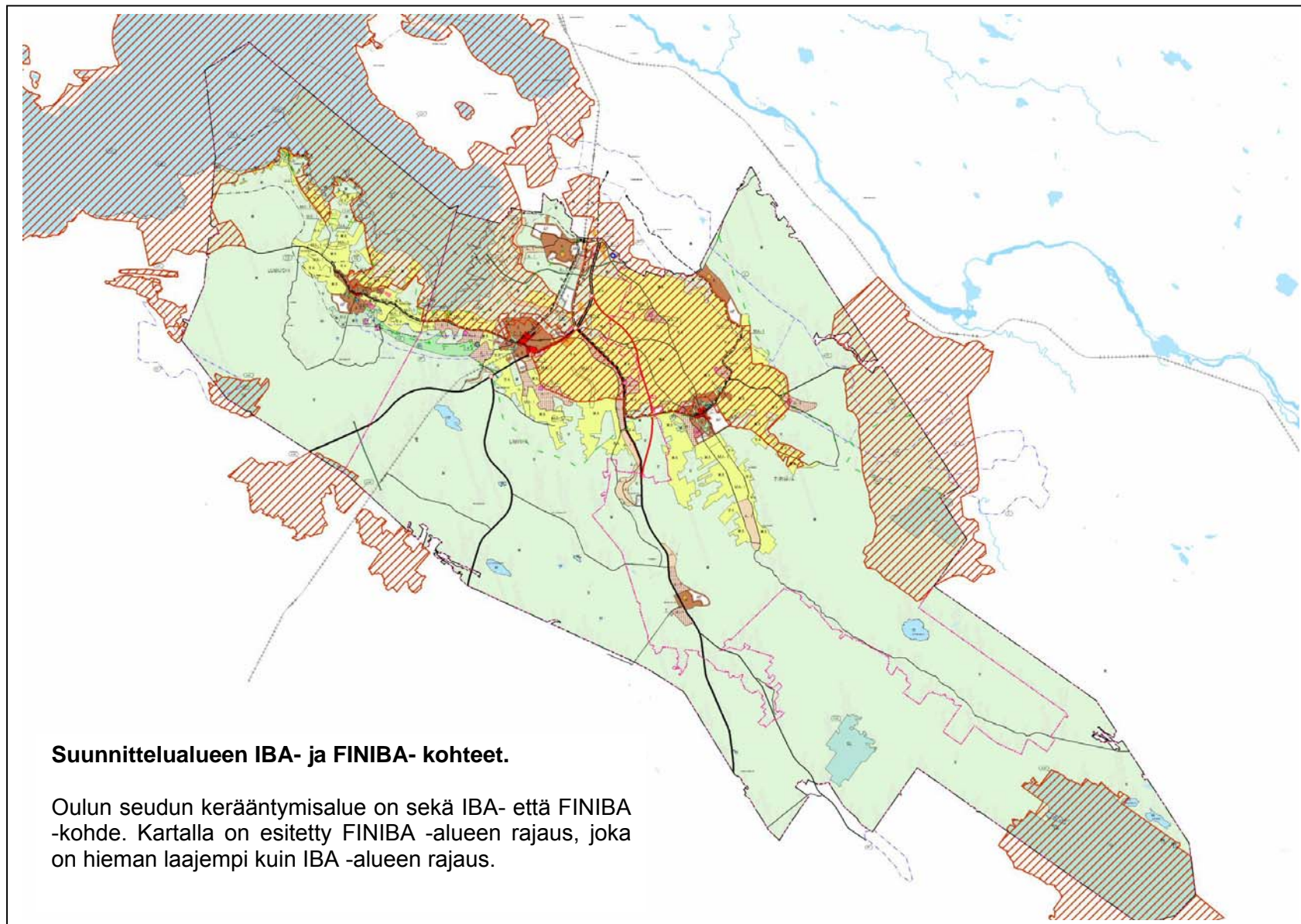
II: luontodirektiivin liite II sisältää yhteisön tärkeinä pitämät eläin- ja kasvilajit, joiden suojelemiseksi on osoitettava erityisen suojelutoiminnan alueita (Natura 2000)

IV: luontodirektiivin liite IV sisältää yhteisön tärkeinä pitämät eläin- ja kasvilajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua. Ensisijaisesti tärkeä laji on merkitty tähdellä (*)

x: Suomen kansainvälinen vastuulaji

e: erityisesti suojeltava kasvilaji

r: koko Suomessa rauhoitettu kasvilaji

Limingan, Lumijoen ja Tyrnävän kuntien alueella esiintyvät uhanalaiset linnut.

laji	uhanalaisuusluokka	Lintudirektiivin liitteen I laji	EVA-laji
ampuhaukka, <i>Falco columbarius</i>	VU	x	x
etelänsuosirri, <i>Calidris alpina schinzii</i>	CR		
harmaapäätikka, <i>Picus canus</i>		x	
helmipöllö, <i>Aegolius funereus</i>		x	
hiiripöllö, <i>Surnia ulula</i>		x	
huuhkaja, <i>Bubo bubo</i>		x	x
härkälintu, <i>Podiceps grisegena</i>			x
isokoskelo, <i>Mergus merganser</i>			x
jouhisorsa, <i>Anas acuta</i>			x
kaakkuri, <i>Gavia stellata</i>		x	
kalasääski, <i>Pandion haliaetus</i>		x	x
kalatiira, <i>Sterna hirundo</i>		x	
kapustarinta, <i>Pluvialis apricaria</i>		x	
karikukko, <i>Arenaria interpres</i>			x
kaulushaikara, <i>Botaurus stellaris</i>		x	
kuikka, <i>Gavia arctica</i>		x	
kultasirkku, <i>Emberiza aureola</i>	CR		
kurki, <i>Grus grus</i>		x	x
lapasotka, <i>Aythya marila</i>	VU		
lapinpöllö, <i>Strix nebulosa</i>		x	
lapinsirri, <i>Calidris temminckii</i>	VU		
lapintiira, <i>Sterna paradisea</i>		x	
laulujoutsen, <i>Cygnus cygnus</i>		x	x
liro, <i>Tringa glareola</i>		x	x
luhtahuitti, <i>Porzana porzana</i>		x	
metso, <i>Tetrao urogallus</i>		x	x
metsähanhi, <i>Anser fabalis</i>			x
mustakurkku-uikku, <i>Podiceps auritus</i>		x	x
mustapyrstökuiri, <i>Limosa limosa</i>	EN		
mustatiira, <i>Chlidonias niger</i>	VU	x	
mustaviklo, <i>Tringa erythropus</i>			x
muuttohaukka, <i>Falco peregrinus</i>	EN	x	
naurulokki, <i>Larus ridibundus</i>	VU		
niittysuohaukka, <i>Circus pygargus</i>		x	
palokärki, <i>Dryocopus martius</i>		x	
peltosirkku, <i>Emberiza hortulana</i>	VU	x	
pikkulepinkäinen, <i>Lanius collurio</i>		x	
pikkulokki, <i>Larus minutus</i>			x
pikkutiira, <i>Sterna albifrons</i>	EN	x	
pikkutiikka, <i>Dendrocopos minor</i>	VU		
piikkasiipi, <i>Melanitta fusca</i>			x
pohjantikka, <i>Picoides tridactylus</i>		x	
pyy, <i>Bonasa bonasia</i>		x	
pyy, <i>Bonasa bonasia</i>		x	
rantakurvi, <i>Xenus cinereus</i>	CR	x	
ruisrääkkä, <i>Crex crex</i>		x	
ruskosuohaukka, <i>Circus aeruginosus</i>		x	

räyskä, <i>Sterna caspia</i>		x	x
sinisuohaukka, <i>Circus cyaneus</i>		x	x
suokukko, <i>Philomachus pugnax</i>		x	
suopöllö, <i>Asio flammeus</i>		x	x
teeri, <i>Tetrao tetrix</i>		x	x
tukkakoskelo, <i>Mergus serrator</i>			x
turkinkyhky, <i>Streptopelia decaocto</i>	VU		
uivelo, <i>Mergus albellus</i>		x	x
valkoviklo, <i>Tringa nebularia</i>			x
varpuspöllö, <i>Glaucidium passerinum</i>		x	
vesipääsky, <i>Phalaropus lobatus</i>		x	
viiriäinen, <i>Coturnix coturnix</i>	RE		
viirupöllö, <i>Strix uralensis</i>		x	

Uhanalaisuusluokka IUCN:n mukaan: RE = hävinneet, CR = äärimmäisen uhanalaiset, EN = erittäin uhanalaiset, VU = vaarantuneet

EU:n Lintudirektiivin I-liitteen lajien elinympäristöjä on suojeltava erityistoimin, jotta varmistetaan lajien lisääntyminen ja eloonjääminen niiden levinneisyysalueella.

Suomen erityisvastuulajit: EVA-lajit. Erityistä huomiota Suomessa tulee kiinnittää lajeihin, jotka ovat levinneisyydeltään tai runsaudeltaan keskittyneet meille

Kaupan suuryksiköiden sijoittuminen Oulun seudulla

Nro	Kohde	"Kaupan suuryksiköiden sijoittuminen Oulun seudulla" selvityksen esitys	Seudun yleiskaavan maankäyttö	Kunnan yk:n maankäyttö	Maakuntakaavan maankäyttö	Tarkistusesitykset
	Asemakylän liittymä	Kohdetta ei ole käsitelty selvityksessä.	M, TP	LTA, TP, TV, M, MU	A	-
1	Haukiputaan keskusta	Kaupallisen keskuksen vahvistaminen päivittäiskaupan lisäinvestoinnein. Teollisuusalueelle pienimuotoista tilaa vievää kauppaa paikallisen kysynnän tarpeisiin.	C-2 (kuntakeskus) KM (Annalankangas)	C KM	C	-
2	Murtoerän alue	Liikennepalvelujen ja matkailuun liittyvien toimintojen sijoittaminen mahdollista	SE-2 ja RM	PK-1, V ja RM	-	SE-2 → P-1 RM (viihdekeskus)
3	Kello	Päivittäistavaramyynnin kehittäminen (ei erikoiskauppaa)	Paikalliskeskus	V,M	ac	-
4	Holstinmäki	Edullisin tilaa vievän kaupan kohde Haukiputaalla. Ritaharju rajoittaa, joten liikenne- ja logististen palveluiden sijaintipaikkana ehkä todennäköisempi kuin tilaa vievän erikoistavara-kaupan paikkana	V, M	-	A	V → P
5	Ritaharju	Edellytykset seudulliseksi erikoistavara-kaupan (mittava retail park ja hypermarket) keskuksiksi 1. neljänneksessä.	TP, P Paikalliskeskus	P, P-1, TP	A / ca	P → KM (1. neljännes) TP → P (neljäs neljännes)
6	Linnanmaa	Kaupallinen aluekeskus (2 x 5000 m2 market + etumyymälä).	TP, KM, V C-3 (aluekeskus)	CA-1, TP, A	ca	-
7	Rusko	Market ja halpatavaratalotoimintaa, uutena erikoistavara-kauppana mm. rakentamiseen liittyvää vähittäiskauppaa ja varastointia edellyttävää tukkukauppaa.	A, TP, KM, P	TP, P, KM, AP, AP/t	A	-
8	Välivainio	Edellytykset ydinkeskustan ulkopuoliseksi erikoistavara-kaupan kauppakeskuksen paikaksi.	P, T, A	T, EV, AK	A	-
9	Raksila	Nykyisiä marketteja (3 kpl) voisi kehittää yhden hypermarketin ankkuroiman kaupakeskusmaisena yksikön suuntaan.	C-1 (pääkeskus)	C	C	-
10	Oulun keskusta	Pohjois-Suomen erikoiskaupan keskus.	C-1 (pääkeskus)	C	C	-

11.	Karjasilta	Huonekalukaupan keskus. Tilaa vievä kauppa siirtynee vähitellen uusiin retail-park keskuksiin.	P	P	C	-
12.	Limingantulli	Alueen kaupallinen rooli heikkenee, jos uudet kaupan keskittymät toteutuvat.	KM, P	KM, P	C	-
13.	Hiukkavaara	Tuleva aluekeskus mahdollisesti 2020 jälkeen.	C-3 (aluekeskus)	CA-1	ca	-
14.	Hiironen	Soveltuu 2 x 3000 m2 tilaa vevän kaupan yksikölle.	A	AK, EV, V, P	A	-
15.	Maikkula	Tilaa vevän kaupan keskittymää voisi kehittää tilaa vevän kaupan keskuksena.	A, P, V Paikalliskeskus	P, TP, V, VU	A	-
16.	Kaakkuri	Eteläinen aluekeskus. Kaikki neljännekset kaupan kannalta kiinnostavia. Kokonaismitoitus alueelle 45 000 k-m2.	TP, P C-3 (aluekeskus)	TP, P, CA-1	ca	-
17.	Ouluntulli	Liikennepalveluaseman kehittäminen pienimuotoiselle tilaa vevälle kaupalle ja kenties tulevan lähialueen lähikaupalle.	A, P, TP	LM	A	P → P-1 (sama kuin Haukipudas ja Tupos)
18.	Oulunsalon keskusta	Kunnan omaan ostovoimaan tukeutuva keskus.	C-2 (kuntakeskus)	C, P-1	c	-
19.	Zeppelinin alue	Seudun ainut keskustan ulkopuolinen kauppakeskus, jonka ympärille on sijoittunut tilaa vevää kauppaa. Keskusta voisi kehittää hypermarket vetoiseksi. Kiinnostaa edelleen tilaa vevän kaupan alueena. Mahdollinen retail parkin paikka.	C-2 (kuntakeskus), P, A	C-2	c	-
20.	Kempeleen kuntakeskus	Kunnan omaan ostovoimaan tukeutuva keskus. Tavoitteena 2 x 1600 k-m2 päivittäistavarakauppaa.	C-2 (kuntakeskus)	C	c	-
21.	Tupos	Liikennepalveluaseman sijaintipaikka. Läheisyydessä potentiaalisia sijaintipaikkoja eräille tilaa vaativille yritystoiminnoille.	P, P-1, M, MA	P, TP, AP, LPK; RM, M/TP	A/-	P-1, P ja TP
22.	Haaransilta	Soveltuu erinomaisesti liikennepalveluasemalle.	P, M, MA	P, M/TP, RA, VL, MT, AM	A	P, TP, RM
23.	Limingan kuntakeskus	Kunnan kaupallisten palvelujen keskus. Sisäntuloteiden varrella potentiaalisia pienimuotoisen tilaa vevän kaupan sijaintipaikkoja, jotka perustuvat paikalliseen ostovoimaan.	C-2	PKT, PK PY, MT, AP, AM, AP-1, PKT, C	C, A	P, TP, C-2

24 a ja b	Tyrnävän kunta- keskus (ja uuden 4-tien liittymä)	Kunnan kaupallisten palvelujen keskus. Uutta 4-tien risteysaluetta suositellaan muun kuin kaupan toimintojen sijaintialue- ena.	C-2 (keskusta) TP (moottoritien liittymä)	C, TP	C (A)	TP/P
25.	Muhoksen kun- takeskus	Kunnan kaupallisten palvelujen keskus. Kun uusi ohitustie toteutuu, kaupan uusin- vestoinnit suuntautuvat ohitustien liittyisiin.	C-2	PY, PK, AK, AP	c	-
26.	Kiimingin keskus- ta	Kiinnostavin kaupan uussijaintipaikka vt 20:n liittymässä. Erikoistavarakauppatar- jonnan lisääntymiseen mahdollisuuksia väestömäärän kasvun myötä.	C-2	C	c	-
27.	Jääli	Kaupan kasvun edellyttämä lisäpinta-ala tulisi toteuttaa nykyistä keskusta laajenta- malla.	Paikalliskeskus	C	ac	-
28.	Yrityspuisto	Tilaa vievän kaupan alueena Kiimingin kiinnostavin alue. Tilaa retail-parkille, mutta soveltunee kuitenkin ensisijaisesti muulle kuin kaupalle.	TP, A	P, T	A	TP/P
29.	Lumijoki	Kunnan kaupallinen keskus, jossa ei ole odotettavissa merkittävää kasvua.	C-2	C	A	-
30.	Hailuoto	Kunnan kaupallinen keskus, jossa ei ole odotettavissa merkittävää kasvua.	C-2	KL, YH, YS, AR, AP-1, AL-1	A	-

Luettelo kuntien yleiskaavoista, joihin taulukon "kunnan yk:n maankäyttö" sarakkeen tiedot perustuvat

Hailuoto

Kirkonkylän-Ojakylän osayleiskaava. (Kunnanvaltuusto 7.7.1992)

Haukipudas

Kellon osayleiskaava. (Kunnanvaltuusto 19.12.1992)
Kirkonkylän osayleiskaava 2020. (Kunnanvaltuusto 14.6.2004)

Kempele

Väärälänperän osayleiskaava. (Ympäristökeskus 28.12.1994).

Kiiminki

Keskustan taajama-alueiden yleiskaava. (Kunnanvaltuusto 2.4.1992, tarkistettu 16.2.1996)

Liminka

Kirkonkylän yleiskaava. (Ympäristökeskus 16.1.1997)
Liminganlahden osayleiskaava. (laadittavana oleva luonnos)

Lumijoki

Kirkonkylän yleiskaava. (Kunnanvaltuusto 24.4.2003)

Muhos	Kirkonkylän osayleiskaava. (Ympäristökeskus 25.11.1996)
Oulu	Oulun yleiskaava 2020. (Kaupunginvaltuusto 26.1.2004)
Oulunsalo	Oulunsalon yleiskaava. (Kunnanvaltuusto 15.6.1992)
Tyrnävä	Kirkonkylän osayleiskaava. (laadittavana oleva luonnos)